

“O” kifilkj Tmrt Qubis Yaku Maxsaafakie

(Tsəy, Kifilkj həykəki kaaysi, Qəydn səsisnz, Niayni xuuskj,
kifil chonqki kaaysi ka Əy)

Top'ia Fedəral Diəmokirasi Ripobilik
Tmrt Ministər

Dəbub Yint Yintki Yaabakie Kilil
Tmrt Biiro

“O” kifilkj Tmrt Qubis Yaku Maxsaafakie

(Tsəy, Kifilkj həykəki kaaysi, Qəydn səsisnz, Niayni xuuskj,
kifil chonqki kaaysi ka Əy)

Mamstəy ka bangrs səkiz

Bab Hawaz H/yesus
Bab Matəbe Aləmayo
B/n Maakələch Gidəy
Bab Ali Amənti
Bab Daŋachəw Məsələ
B/n Nətsanət Ayən
Bab Mulugeta Gaabisa
B/n Yodit Məkətə
Bab Məsfin Təfəra
Bab Dəbəre Abdissa
Bab Abəra Mahari

Taachikiz

Zərihun Dubalə
Fiqadu W/sənbət

Baŋgərs səkiz

Anləy Kaassa
Wəndmu Tadəsə

Top'ia Fedəral Diəmokirasi Ripobilik
Tmrt Ministər

Dəbub Yint Yintki Yaabakie Kilil
Tmrt Biiro

Wom

Maxsaaf hhaakj mamskj hat xuuskj ka faynans kuokj huonsuki el ki gob banku, yunisaf, səf zə childrən, rayt tu pləy, edibi, kotəbe metropolitan Yunibərəsti ka benishaangul gumuz y/k məngist tmrt biiro tinishi.wom hhaakj hat ishi suma oshkunkaay kida iakz dirjit ka yaabakie tmrt kudu hhaa yəshu kiz aamin qıabgis takinishi.hhaasis Tmrt ministər wonm takigo.

© Top'ia Fedəral Diəmokirasi Ripobilik

Tmrt Ministər

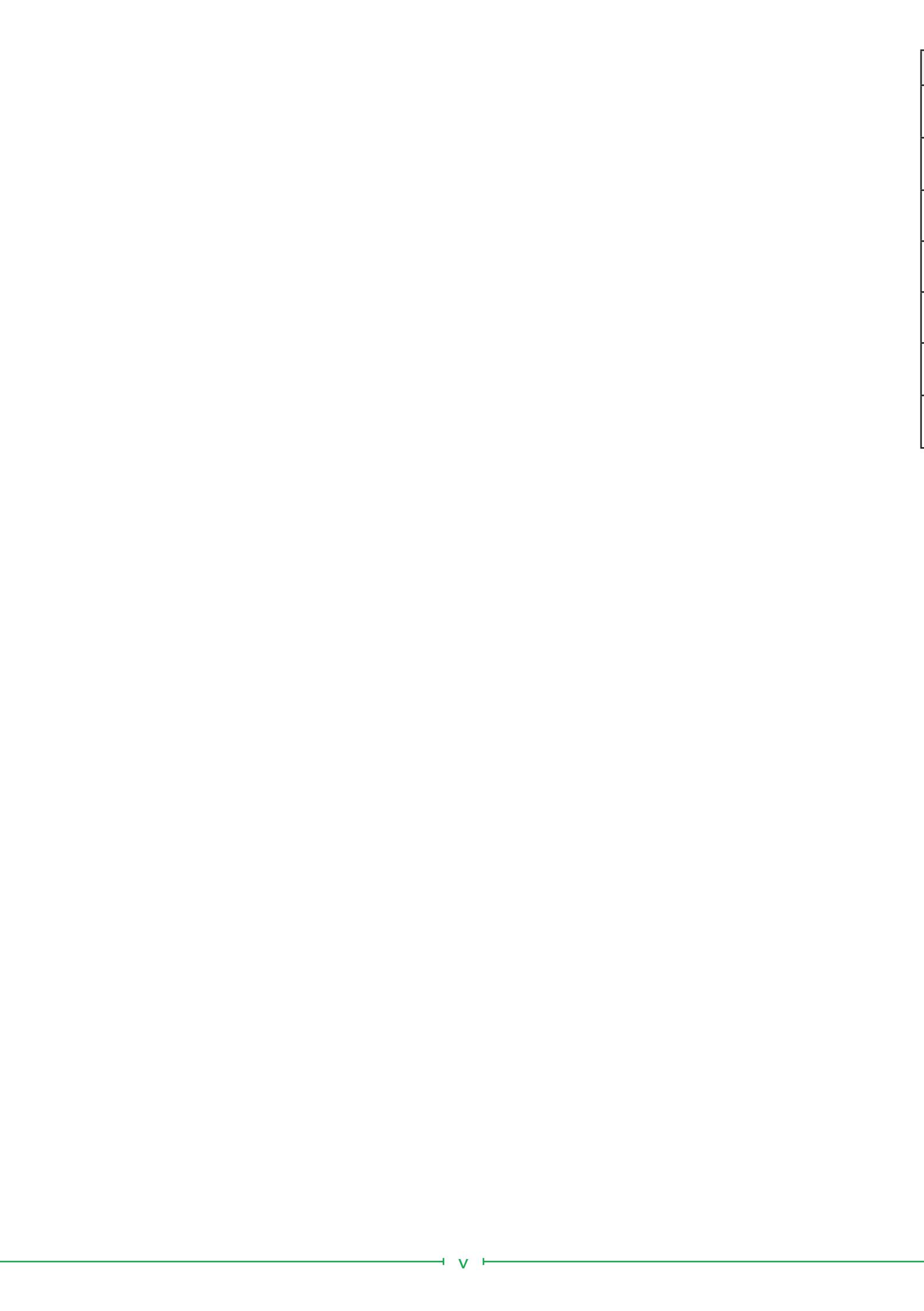
1^z Qəydn 2010T.H

Top'ia Fedəral Diəmokirasi Ripobilik

Tmrt Ministər

ISBN: 978-99944-2-865-6

Wukn

Maxsaaf hakj chonj yaku maxsaaf qoy baalt qabsi məchikiz tigo.Ishika tsəy maxsaaf, Kifilkj həykəki kaaysi maxsaaf, qəydn səsisinki maxsaaf, Niyani xuskəmaxsaaf, kifilkj chonjki kaaysi maxsaaf ka Əy maxsaaf tinishi.Maxsaaf hhakie astmari maxsaaf qəydn edn qəydnki astamaria sis kek sədnki kudu qank hiirdn andikiz tinishi.

“O” kifilkŋ Tmrt Qubis

Maxsaaf 1.Tsəy

məchi content

Gaydi Page number

Vyard	1
Tos pyada 1 bá qer ersas	2
Tos pyada 2 –Ni Gapis ersas.....	3
tos pyada 3 –Ni guz mars.....	4
Tos pyada 6- Harkasi kas	9
Tos pyada 7 –Budqanend xsoxnd.	10
Tos pyada 9 –Ket giznda Nyavnda	13
Tos pyada 12 –Pug eti yevskuc daxheshn asht kutsi kaygue	18
Tos pyada14 –Hakimbab Kit.....	21
Tos pyada16 – Sini wú cunisken wushkn	23
Tos pyada 21-Hana wú tok atsa	30
Tos pyada 22 – Tadu wú nalnda	32
Tos pyada 25 –Gop'm p'oqagend mv	38
Tos pyada 26 – Onagi byatntsi yiste	40
Tos pyada 27 –Abmda Vyarpmda bom	42
Tos pyada 29 – Gyama zoqa yarsubay	44

Wukn̄

Tsəy maxsaaf hhaa dadakiesis gədnki nuogu yieqiyant tsəyməchkiz tigo. tsəya saanbtakn̄ chon̄g ishi tamrinki ebm kalbstəy hhədntəy astamaria tsəyas a giedakn̄ choysht ishi baŋgrs tsəytəy, uochitəy, tsəyakn̄ chon̄gki yaabakien naagnka yaapmka ishi ber xuusn̄ huonsn̄.

Tsəyas agedakn̄ tsant nuogas ishi xuusn̄ huonsinki nuogu aabuka tukuka ishi xuuskint soŋ. Yiəkn̄ choysht tsəyas yəgiska das gə goŋ. Tsəy dadakiesis n̄ gədakn̄ tsant n̄ nabb eduqank gez basisigo. Tsəyas nabbtəy /eduqank getəy a e hotsdakn̄ choysht tsəyakn̄ chon̄g keski uochkn̄ uochn̄. mandaka kiyamsn̄ ishi xuusin manz ishin tamrdeki nuogu qank kiamki uochkn̄ dadakien uochn̄. Aamdəki kiəlu iakz yafnt dadakie qoy amki tsəy ishi ankint ishi gen eoŋ.

Maxsaafakn̄ chon̄g Buudu nuogum uochkn̄akieakiekə xhəydn̄ getsisis andikiz ishiamdasis a qubinkida gant amdas huonsumz tigo.

Saamnt 1^z

Tsəy hadi 1- ḥ-gəlis xusis

Dadakie hhaaku dadau qoy izhin ays I e xusisinkint sisini.

Ḩ-suma Komtu gəndno. ḥ-biarga 7 tigo. ḥ-babu sumu Aku ḥ-kouy sumu Guzdu tigo. ḥ-ochu 2 istkinayish. Ishaka Babuuka Koyzka gendnaysh. Yinu ḥ utdada muzu tigo yin hhənjishdəki nuoga yaabakie gexhun ḥ səkst tigo. Siali xhilizhka yinin utsdəgo ḥ oydadaka debm tigo.

Buudu nuogum uochkəjacie

1. Komtu babuka kuoyka suma yiki a gəndəni?
2. Komtu biarga ays təni?
3. Komtu yir I utudəni? Ioydadao?
4. Komtukj ays ochu ishkini? Yiki ishia gəndəni?

Xhəydn

Dadakie Komtu ays I e izhin xusiskint itiosñ? Guufukayni? Dadakie ishika iti sumuka kuoyka babuka sumuka yeqiyant it īib yaab sumu shoyt kiəlt it ebz basisigo. It oydazka it utudazka geniti.

Saamnt 2^z

Tsəy hadi 2. Dogñ baal xuusis

Dadakie hhaaku dadau qoy I dogñ baaln ays I e xuusiskint sisino. ḥ-suma Wilbi gəndəno. yinu ist ḥ dogñdəki dogñbaal suma Kukut gəndaz aamkist ḥ- kaaysdəki bala utustəy xhilizhka hushu hhaashuniz tigo. ḥ-dogñ baal chongatka gianu inch iak iakiz ist kigo. Chaazhi a amkst inchakj qang ḥ alu kaasint utudeno. ḥ-iiya chuazhuii aamkst qəraka maskotka inchikj hat qəydnkiz tigo.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Wilbi dogñ baala yiki a gñdñeni?
2. Wilbi qankaz iiya nakñkñhat kaaftnkiz tñni?
3. Wilbi qankaz iiya qeraka moskotaka nakikñ hat qeydnkiztñni?

Xhøydn

Dadakie Wilbi ays I e I dogñbalas xuusiskint it soñ? Guufu kayni? Dadakie itka it dogñbalka iika shoyt kielt it ebz basisgo.

Saamnt 3^z

Tsøy hadi 3-jiayzh kotkj

Dadakie hhaaku Majin gñdñdaki kuoy yaarti jiayzh kotkj sisini. Kuoy qank “O” kifil dadakiekj chong gabu tamrdaki yaartiyankj qoynen Majin gñdñge. Majin tmrt iibz iyekst ikj aabu xhurmtay, saru kestay, iborsu kob yedñge. Majin izhkñ aabas shoy kielt hhaayka saminka qank I xhrumdadasis izhkñ abaka sinaka shoyt kielt jiayzh tigo. Izhkñ saras I kesdakj choysht mæchishdæge. Sætsij qank sætsij qank izhkñ azhu chakdæge. Itsu I emdakj choyshtka izhkñ edu wuzhgumdæge. Hhaasis Majin azhua shoyt kiel goudnz tigo. Hhaakj sapm izhkñ azhu chontat qadeki itsu ist akaykidasis azhu xsaabtu tana izhin mæchi xuuskiti. Majin shoyt kielt jiayzh tige. Yiësis kuoyka I yaarti mandakëka izhin iakz utudñnishi. Juakj qoy i-astamren jiayzh kotkj sis i-tamrskiskest “Majin gant itkj aabuka sinika saruka kestay azhu chaketay yiëkj choysht Majin gant jiayzhka milkñzka xsaabtu kiyz” i-gækst Majin izhin hhøjiso.

Buudu nuogum ueckj

1. Majin izhikj saaras ays I e mæchishdæni?
2. Astamren Majin nuogas yir i-gen?
3. Majin izhikj jiayzh izk i-kuotudki naagñakie naku ishi tini

Xhøydn

Dadakie jiayzhka melkñz ishi amint shoyt kielt itkj geli yeqiant itkj sinuka abuka saruka azhuka it kuotz basisgo.

Saamnt 4^z

Tsəy hadi 4- xaagj uutn

Dadakie hhaau xaagj uutn gedki tsəy sisino.Uutn duoyinizka uutn wuognjzka istkinishi. Uutn duoynda guyt dogudaz a amkst uutn wuognjda katam chong tən dogudgo. Kiəla iru biargu aamdasis uutn wuognjda a iyagi dadu uochnej gə guys təgo.Uutn wuognjda guyt a tekstuutn duoynda iyakz hhənjishim “a-ñ-zuru uutn dada etn ñ-kotdəte, jo jiəysh it yon” gəhhəjishim kobo.

A səstat uutn duoynda tsant qəy shishkidəki inch aabakien uutn wuognjasis qabso. Uutn wuognjda katam chong a qubina dogdnejki dogjas ebu uutn duoynz guyt kida iyakz a yətr qəydr qəydadəs gəydənk səgo.Yikj choysht zuru amki uutnake məchishim katamt yiənayti. Katamt ishi wukjhat uutn duoynda kutat iyakəz shaazhi sədnədjki shaazhakiekə iň shadnej shadnz sə gəydno.Uyki iyakiz sis xuuskay akidasis kamil kiəlu qogn siskayt akidasis iyakz shuoro.Uutn duoynda “hhaa katam iyakdakj chonjg ə dogədasis yinkj ibs tiəno”gəgo.A səstat sətsinqank katamki uutn wuognjda guytki uutn duoyndas oshku sisj ñ-zuro yinu katamtki uutn ə amdasis guytki dogja yinin yintskin yətuka katamki dogjas a dogis a guufkin “shoyt kiəlt nuogu qalz a xuusinkint yashki kiəlu a zingumda qiyakayt qiyaztin nuogu iyakda tamrka xuustjka abasidakj hat tigo.” A gə a shanxakj chonjxsoxski nuogu wol ta guys a ten ego.Uutn duoyndaka naagn wol a tana akobdasis wonm təgo.

Buudu nuogum ueckj

1. Guyt dogudəki uutna katamt tə yir yir a səni?
2. Katamt dogudəki uutna guyt tə yir yir nuogakien a səni?
3. Katamtki uutna guytki uutnas a ins tsaskikst yir a geni?
4. Katamtki uutna guytki uutnas a ins tsaskikst yir a eni?

Xhəydn

Dadakie shoyt kiəlt xuuskay ishiki nuogu ishi xuusint yashki kiəlu ishi zingumda qiyakayt qiyaztin nuogu iyakda xuuskj siska tamr siska ə basiz tigo.

Saamnt 5^z

Tsəy hadi 5-Koyzka Akuka

Dadakie hhaaku “Koyzka Akuka” gədəki tsəyas sisino.

Koyzka Akuka dogəbal qoykj chong dogdki dadu tinishi.Utusumdkı yaarti tinishi.Tmrt iipm kar isha bangerkist howdəj kiəlt xuuzi kaasidnayshi.Yiəkj choyshtuonsum tadndəki iib qəydn qəydnayishi juakj qoy xuuzi isha kaasdn isha xuuziyan nuhe.Xuuzan etu tiki nuhiskito etu tiki nuhsikito gəsisim kaafisimnayshi. Isha kaafusumdən Koyzka Akuka babakie yə tabu ka Akuka Koyzka isha kaafsumkida nakəkənhatən uochisis kaaysi kiəlt isha kaaysa diedətəy, juagətəy, chantəy, yiəqiant kaaytəy eiz atidasis hhaakj hat isha kaafz basiskay a qıadas gə qoy isha amnenaishi. Akuka Kuoyzka yiəkj choysht bangər yaartibaab am kaafisumkayt qıyanishi.

Buudu nuogum ueckj

1. Akuka Kuoyzka nakuka naku isha tini?
2. Akuka Kuoyzka nakkənhat isha kaafismni?
3. Akuka Kuoyzka aysisha am qoy amni?

Xhəydn

Kaaysi kiəlt kaaysi naagn a dedňtəy, a juagətəy, chantəy yiəqyant kaayrəy ishi edasis ishi kaaskst iti kaafusumis.

Saamnt 6^z

Tsəy hadi 6- Akrs kaaysi

Dada hhaaku “Koyzka Akuka” gədəki tsəyas hadi 5kj hat kidas ə xaagm sistəy ka tsəyakj chong gədnki yaab baalakie gant akrs kaasini gənishi hhaa kuduk kaasa.

- “Kuoyzka Akuka” gədəki tsəyas ishiebnxaagm tsəyŋ.
- Tsəyakj chong ki yaab balakien ishi uochi bern eoŋ.
- A gəli a gəliki yaab balu kuokj dadakien sumu “Kuoyz, Aku, Kuoyz babka Aku babka.)

- Kuoyzka Akuka yaab baaluishi akrs kasinki xuuzi taa tsəyas ishi akrs kaasn eoŋ.
- Yəkŋj choysht akrs akrs kaaskayki dadakien qoy qoy kaasisŋj.

Saamnt 7^z

Tsəy hadi 7:- Wuochig ki nuudu gabm

Dadakie hhaaku “wuochig ki nuudu gabm” gədəki tsəy sisinogabm

Hhəyki yatn uutn ishi yafki nuogas qoy baalt begm əm gə gab nuogum juakŋj qoy baasŋj gə tiənishi.gab tə dow giib məchinishi.ishi giib məchidas ishi nuogumda gant qoy baalt begm gə gabnish.hhəyki wuochig ki nuudakien hadi gats yəkŋj chuosht yə gəgo.“Yinu iakz kobino.yiram agədnt qoyz ń utukŋj tigo xaagŋja wuochig ki burji tino kaduz iakz ustz ń amdasis “gəgo.uechŋj qəysz ist akint ishi qadas ka qabsu elki achkas əmino gəgo.

Ishika hhaas shuorukay qia das am ahhəyke gətsi ń giibm yiəkst gab begm gəkino ń nuogumda gant gab qəy dowas məchikino. Yiəsis gab begumino gə yə amkataqiyant hhaakŋj choysht yətuqank tan gabu basiti ń-yaartia ka qaygo genishi. Hogħtat Hhəykika ishi qank qoy am gab begum əmte dogtəy enishi.

Buudu nuogum ueckŋj

1. Gabu nudu gibm tekida iki qankaz ishi tini?
2. Ishikŋj chontat yirama begum huotini?
3. Ishkŋj chontat huotki nuogas ay s ishi e wuchkni?

Xhəydn

Qoy amkayt ń qiyant nuogum qank wuchkutəyka buudumkŋj chong shoshushmtəy hhəydntəy ń iez basisigo.

Saamnt 8^z

Tsəy hadi 8- “b/n Sənbəteka i-gaydibabuka”

Dadakie hhaaku chak “b/n Senbetka i-gaydibabka” gədəki tsəyas sisin.

B/n Senbetka i-gaydibabka qoy qoy kielt katamkj hækj tə buozdenish.Hhaasis ishi huonsumdada ishi gaydubabu Iru kamil tigo. Bab Iru buoz kielt a kamilas gazu xsoxsu a gaydibabuuchakien ka a dadu kubmka qoy balt sagən an tədənishi. Buoz balt ishi buoza guodəkj choysht el banger ishikj ūbs tədənishi.b/n Senbetka i-gaydibabuk Irun iyakz wuonmdäge.b/n Senbetka i-gaydubabakieka kamil ishi huonsumkist doqntataki yaab mandakie Wolu Haruka kululuka haru indu sis huonsumdənish. Naagj kobusiska gari gishdəki kululu huonsumdənish.b/n Senbetqankaz doqj balt ki yaabakie ishi qəydj qab qəydnin a gəli a gəliki indu naagj huonsumdənish.

Buudu nuogum ueckj

1. B/n Senbetka i-gaydubabakie qoy qoy kielt katamkj hækj yiram ishi tədəni?
2. B/n Senbetka i-gaydibabakie katamkj hækj nakj qank ishi tədəni?
3. B/n Senbetka i-gaydubabakieka katəmkj hækj ishi təkst ays it kini?
4. B/n Senbet doqntatki yaabakie indu sis yir ishi huonsumdada nakqank təni?
5. Dadakie ishikj doqntat ishi huonsumdəki indu naagja nak nak ishi tini? Nang it tə xuuskini?

Xhəydn

It soj a gəli a gəliki xuuskj kiəl kizka gob diəmbi indu naagj ist ishikidasis ə dogj baala gant ə huonsumz basisigo.

Saamnt 9^z

Tsəy hadi 9:- ūib yaap'mka ishi daduka

Dadakie hhaaku chak “ūib yaap'mka ishi daduka” gədəki tsəyas sisini.

Xsoni gəndəki dadu istkigo.Juakj qoy ishi astamariyenə gə uoche.Ishikj ūipm yir yir ūib yaap'mistishkini? Xsonika Wuru, iyanu, kululu, haru, oytika zunika istkinishi gəgo.Ishikj gəshkj ays təni gəge.Wuru qoyka i-dadu xaagjka kubm kululu, uchu oytika zoku xaagj istkinishi gəgo. Xsoni guufu! Ishikj hadias kek xuuskito gəge.Yə i-gə ustskist Xsoni hhənjishimo.Astmarenka yaapm qiyabgsdəki akr hikrs səsis “dadakie akras sə ishikj chong ūib yaap'm amkidas gənti” gəge. Dadakie akras sə iakz hhənjishimnishi. Qoy qoy qəy məchtəy ūib yap'm amkidas qiyabgis ishi suams gənishi. Akrakj hat it sədəki yaap'makien akr hadu gəshkjas gənishi.

Astamren dadakie guufu ishi am īib yaap'm xuusu ishi sumas gədasis iakz hhəjishime. Tamariakiekj chonj Xsoni yaarti amki Berbin astmren uochkj qoy uoche. īib yaap'm hhaakie dadakie yir ishi gəndəni gə uochə. Astmaren ka Berbiyn "guufu! Uochkj jiəsh tigo." Gətəy īib yaap'makie dadu sumas yə gəge.

- Wuru dadu Wuru dadu gəndəge.
- Kiyau dadu Kiyau gəndəgo.
- Kululu dadu Kulul dadu gəndəgo.
- Zuni dadu atu dadu gəndəgo.
- Oyit dadu uotu gəndəgo.
- "hhaasisiipmki yaap'makie huonsu iakz tadaz ishi amdasis kek ə bəybəy məcha." Gəge.

Buudu nuogum ueckj

1. Astamarien Xsuonin yir Igə uechini?
2. Xsuoniqankizkj īipm ays īib yaap'm itkini?
3. Astmaren akras hikərs nak I qiabgisi?
4. Xsoni qaknaz yaartyas astmaren yir I gə uochini?
5. Astmaren īib yaap'makie sumas yir yir gəndənishi I gəni?

Xhəydn

Dadakie īib yaap'm əmdü sis qəydj sis kuotkj sis ishi huonsudadasis ishi itsuka matjka ə taa bəybiəyməchiz basisigo gəge.

Saamnt 10^z

Tsəy hadi 10-Worqu tmrt īipm tsakiki nuoguxhorn

Dadakie hhaaku chaka Worqu tmrt īipm tsakiki nuogu tsəy sisino.

Worqu 6 biargu dad a amkəst a atənkəst zingu kodənki nuogukj hat qoyz kar qoyzt a woshidada a īib yaabakie huonsun as wəshidəgo. Worqu kuoy Worqun a gəli a gəlikli hakimbalt i-kötənt qiyant a ashu inin tani ekiti. Worqu shoyt kiəlt satsinqank qəy ishi īiyakj qıərakj bayg al shishtatki dadakie tmrt īib təkst a sədadasis "yinuka yiramn tmrt īip'm tekay qiyadəni?" gə ebdəgo. Juakj qoy a kuoy dakj uocho.

A səst səxsinqank a kuoy Worqun ishikj dogntat ki tmrt iibs insə təge. Tmrt iip'm i-tekəst tmrt iiya guzdubabasis Worqu a tmrn utukidasis ays I e tamrsñkint nuogumse. Astmaria Worqun tmrt iibs I kobdedasis wonum Worqu tmrt iip'm a sumas a xsaaftən e dada ist ininki indu naagj tmrt iip'm a heshkst chongatkaar ist a ininki naagj, kifil chong a alinkı ali inchi, a kaasinki baaluka, basisinki nuogakien ays a e xsoxsinkint nuoguminishi. Ishi nuogumdagant Worquisis saamnt qoykj chongist a ininki naagj qaluz ist indndəki chakl yaaf a yaartibabakie qank tmrt iip'm təgo. Tmrt iiyakj ist indndəki chaklka kaar kiflgis ist a wunki huoyka tmrt ii chuonas a utuz gant a inin amki bal a yafən a edasis hhənjishim a tmrtas gatso.

Buudu nuogum uecknj

1. Worqu ays təna e gob qoystkaar gob qoyst indəni?
2. Worqu dadakie tmrt iibs təna səkidat yir a gə ebni?
3. Worqu kuoyka tmrt ii guzdubabaka nak nuogkj hat isha nuogumni?
4. Tmrt iia Worqu sis yir yir nuogu a mamsəni?

Xhəydn

Dadakie Worqu gant gəki zingu qank ki yartiakien tmrt ii chonj ishi woshtəy tmrtəy tmrt iip'm ishi heshkəst mant mant ishi ininki naagj indudaz kifil chonj ishi aldəki ali inch ishi kaasdəki balka ist ishi tamrinski naagja a basisidasis ishi yaafin ishi huonsuz basisigo.

Saamnt 11^z

Tsəy hadi 11:- shun ankizka shunankay ki nuogakie

Dadakie hhaaku “dogntat ki shun ankizkashun ankaayki nuogakie. Gədəki tsəyas sisino.

Juakj qoy Niang astamaria biaru tmrt buoz n tmrt iakj dogr kaar ki baalt tiəno gəge. Ishi astamaren gedas sisu Nianjuka ayaartia iakzhənjishmmnishi. Buoz kiəltat səxsinqaqj qey Nianjuka ayaartakie tmrt iipm tiənishi yiəkj choysht ishi astamaren qajk gab buoz baalt tiənishi. Ishi tən iakz yaabkj aabg wuki wuochakiekə kəbika niyalu akrka buotu akrka hhəaaexhika kaasay sienishi. Ishi səki nuogakiekj hat iakz hhənjishmnishi. Nianjuka ayaartiyakiekə “hhəa n sədəki nuoga el nak ishi qədəni? Gə ishi astamaren uochinishi. Astamren ka “hhəa ishi sədəki nuoga el shun qajk kizka shunukaayz gədn xaagj baalt beskimkinishi. Shunu qajk kiz gəndada yaap'mwuochakiekə kəbi ishi amkst shun kaayz

gəndadakieka niyalu, hhaay, kaasay, buotu, chaazhi... kida tinishi” gəge.Astamarenka “shunka shunukay ki nuogakie yaab dadu sis baasistəy huonsutəy ez ishi tidasis dogə baal ə̄ bəybya” gərə.

Niangka “ant isk ə̄ kaasz inchi aabu hhaarxhika kusumakien yinuk ə̄- yaartiakie ə̄ hhaaku kobi?” gə astmarien dakj uocco.Astamaren ka “inchi aabuka hhaarxhikahhaaku kbinti kusumakien ishi amdəki qəshishi wuochakirn ə̄-beybyz baasisigo.Taan quxsiti” gəge yiəkj choysht Niangka a yaartiakieka tamu inchi aabuka tamu hhaaxhi hhaaku məchinishi. Yiəkj choysht ishi buozas hotsu kar it tmrt tigis bangrinishi gəndəgo.

Buudu nuogum ueckj

1. Niangka ayaartibabakie ishi astamarien qajk buoz baalt tə yir iti sen?
2. Shunu qajk ki nuogakie naaz ishi tini? Shunu kaay kidaso?
3. Wuchakien yiram bəybydəni?
4. Niangka ayaartiakieka buoz baalt kaar tmrt tibis yir ishi kob dieni?
5. Shunu qajk ki nuogakie yaab dadusis yir ishi e huonsudəni?
6. Shunu kaayki nuogas yir sis ə̄ huonsumdəni?

Xhəydn

Dədakie iti sez kay itikj dogətat iti yaafjki shunbaabka shunu kaayzka ki nuognja yaab dadusis huonsu tədəz ishi tidasis ə̄ bəybyz basisigo.

Saamnt 12^z

Tsəy hadi 12:- xsaabtu kuodiədəki nuogusis echj baal taana iskiti

Dədakie hhaaku xsaabtu kuodiədəki nuogusis taana echj istkiti gədəki tsəy sisino.

Xsaabtu kuodiədəki nuoguka a yaartika Chamu qajkazkj ə̄ qalzg tiənishi, iakz uduguki giarka iakz buotukj chonj qəki dirkuka tsulatsuku ə̄ ka dirkuka wuochkumki baal isha ishinechjki baal amo.Shoytki baalakiekj adiədikidasis xsaabtu kuodiəki nuoakiesis qubno. Dədakie ishikj kuchu xhurum kaay ishi qia itsu ə̄mət dədakiekjedg kumukachuonu chonj dogə gə wuu dədakien iakz ishi xsaabtn edənishi.

Chamuka a-īib yaabakiekä ishi īi qalda kuoys tiēnishi. Īiyakj gayakj chung kiishiki itsuka wēngika xsoxskin yaafinishi. Chamu izkj sini mēcho.if! Shuakjä iyakz oysisdəgo! Gəgo. Izka ayaartikiekä xhurkjka diirkjka gatsinishi. Yēkj chuorsht baal jiēyzh amo.

Xsaabtu kuodiēdəki nuoguka wēngika tsowtsow hiatu jarnishi. “ziŋgu taana ist kiti bāŋgrini!” gə Chamu juakj qoy diirkay qiaygo gəsisnishi” Chamu a-īib yaabakiekä a yaartika kaar shishkitəy jiēzh amki īiyaka kuoshu baals sienishi. “hhaat inu jiēyzh, iakz jiēyzh amk īi inkj ist kigo genishi” aamnt qiyant shoyt kiēlt jicyzh a-amin diirino” yəqiyant xsaabtu kobdienki nudakie bāŋgr denishi” gəge Chamu kuoy.

Murad qaŋkzka dadu mandakiekä ishi īibaabakie ishi dogj baalasjiēyzh ishi enishi tamrsda sis dogj baal eljiēyzh amo. Hhaakj choysht xsaabtu kodiedəki nuoguka ayaartikaəchijki baal taana ist kiti. A dogj baalka a- dogjūka diirkay qiadəki yaab yaafkay ishi qiant ishi hiatkj doginishi.

Buudu nuogum ueckj

1. Xsaabtu kodiēdəki nuogu wēngika tsowtsowka Chamu qaŋkz īya yir a am ishi sis madni?
2. Xsaabtu kodiēnki nuogu ays ishi am yaabkj chuonug wudəni?
3. Xsaabtu kodiēnki nuogu wēngika tsowtsow yir amnishi Chamu qaŋkz īiyas oy tiəni?

Xhəydn

ŋ-čika ŋ-dogj baalka shoyt kiēlt ŋ diirnt ka inkj kuchu saminka xsiakjka qank ŋ-xhurumnt xsaabtu kodiēdəki nuogukawəngika tsowtsowka taanishi hurtiti. īnka xsaabt kaayz amino.

Saamnt 13^z

Tsəy hədi 13-Wərqə kaaysi

Dadakie hhaaku ka Wərqə kaaysi sisino.

Wərqə el kiēlt dadakie qaŋk kaaysi I kaasint utudəge. Wərqə ashu xuuzi kaaysika hiatn iakz utudəge. I-astamaren Wərqi guuf tito I gə ustusdəge. A amnt qiant Wərqə I kaaskst taani izhin kuotudəti. Hhaasis juakj qoy ustu qaŋk i-hiatuk wuutn izhikj ashu quata chano. Izhikj tsaanuka kuchuka dino. Izhikj sinika eduka yarbm ant amo, izhikj sara buotu akro, izhikj aabu yir qiyant taana amkiti izhikj kuchu kiala awəshish oyo, Wərqə I qutku kiəlas

ikz I utudəki kaaysas kaaskay qiage. Wərqəkŋ ashua das das am diino. Yiəkŋ choysht ashu xuuzi izhin kek kuotu kaase.

Buudu nuogum ueckŋ

1. Nabbnki tsəya yir sis təni?
2. Wərqen ustusdaden yir tini? Yir i-geni?
3. Wərqə yir I am iakz kiəlt ashu xuuzi kaaskay qiadni?
4. Izhikŋ haadu nəda təki chanini?
5. Inn kuotu kaaskay ŋ-qiant yir ŋ-amni?

Xhəydn

Dadakie ishi kaaskst ishin ishi kuotn kaasz basisigo.yiəqiant ishkŋ haadakiekŋ hat zingu iakz huotigo. Ishikŋ kuchu yiəqiyant ashu chanigo.

Saamnt 14^z

Tsəy hadi 14:- Hakima xhəydn

Dadakie hhaaku chak hakima xhəydn gədəki tsəy sisino.

Juakŋ qoy Tiyalin tmrt ūipmkaar i-yə ūigat kaask xərmus yaasuz qoy səge. Das i-e bia narukst ziibu izg istkin iyakz shuawo, nəy aln nak nak agədəni gə yash izhkŋ et atse, yash al izhikŋ chuonu iakz oyo, I kuoy qab hakim ūibs kobtəge.

Hakim azar siedakŋ choysht, dəden izhisis gədnkay ki ziib i-kobkidas xuuse yiəkŋ choysht i-kuoyqank nuohum ziib taaso. Kuoyən sis ziibas dadu ist dankay qianki baalt i-anin xhəyo. Hogntat Tiyalin sis xaagŋ kiəlt ūib yaab ankizn i-məchitəy kobtəy izhikŋ et atstəy eys gə xhəyo.

Buudu nuogum ueckŋ-

1. Tiyalin tmrt ūipmkaar I yəkŋjat yir təni ekini?
2. Tiyalin i-yafki nuogas yir i-eni?
3. Tiyalin kuoy yirami Tiyalin hakim ūipm kobtəni?
4. Tiyalin xərmusas i-yafkjat yir I ejki qiani? Yiramni?

Xhəydn

Ishi siəzkay dadakie, aatubaabakie nuogun ishi gekay qian məchitəy ishikjet atsaəy ishi eyis

Saamnt 15^z

Tsəy hədi 15:- kadu esku hadukiz

Dadakie hhaaku chaku kadu esku hadukiz tsəy sisino.

Uynd gobt kadu esku hadukizist ishikite. Ishika yasz hadki esku chontki haaduki eskuka iak hadki esku istkin ishi. Esku hhaakie hhaayakj bont tən dogdənishi. Hhaayakj bont ki mantas kuoyakj hat tsaku əm baasinishi. Aamnt qiant kija iakz kuoyakj qəng dogdəgo.

Juakj qoy esku yasda kuoyakj hat tsak hhaayakj bont tiəj ebo. Yiəkj chuoysht kuoyakj hat ain tsakikst... “yiki təki ȏ-kuoyakj hat indəni? Əmino!” gəgo. Kija “ababu yinin a əmis, ȏ-ochu chont kida yiəygo. Izu yinisis tsakik duenz ka iakz tigo” gəgo. Esku yasda kiçaka “E!tsakj gəgo.” Yiəkj chuoysht esku chuntkida kuoyakj hat in tsak gatso. Hhaakiəlt kija “yiki təki ȏ-kuoyakj hat indəni? əmino!” gəgo. Chuntki eskaka “ ababu yinin a əmis ȏ-nayni yiəygo. Izuka yinisis tsaktəy ka duenz tigo!” gəgo. Yiəkj chuoysht kija “E!tsakj” gəgo. Yiəkj chuoysht seku iakda kuoyakj hat in gatso. Hhaakiəlt kija “yiti təki ȏ-kuoyakj hat indəni? əmino!” gəgo. “yinukj kəndit atj” gəgo. Sekuiakda. Esku iakda kiri tə izukj ushkum iakda qank kijas xhuado. Kija doğtat taana sədnkiti. Kadu haaduki eskakie kuoyakj hat tsak hhaayakj bayt ki elilki mantas əmk! əmki! Xsastinishi. Haadu gəndəki nuoguka kayo.

Buudu nuogum ueckj-

1. Ays esku ishi kini? iki iki ishi gəndəni?
2. Kuoyakj qəng iki təki kini?
3. Kija kuoyakj hat ishi tsakin agəki eska ays ishi kini? Kija xaagr eska ishi tsakin yirama gəkigo ishi gə ebdəni?

Xhəydn

Dadakie nuogu qoy ȏ-qəyñkidakj tsant ȏ-dogj baal kek ȏ-sə ziñgu kuodiəñki nuogu ist akəykint ȏ-sien basisigo. Yiəka inukj usun ȏ-xuusz baasisigo. Kija ashorshinkidas ȏ-sin baasisigo.

Tsəy hadi 16- Guzdu utudəki kusum

Dadakie hhaaku chaku Guzdu utudəki kusumem tsəy sisino.

Guzdu guuf tigo. El kiəlt sətsink sətsink qəy quy hhaay bəysidəgo. Guy gatka əmdü sis huonsiunjı timtim, iəkňka karot istkinishi. Manz ka tsubuz, xhaňzkzka xhilizh siali ankizshishkiki kusum ist kigo. Kusumakı chöŋ Guzdu a utudaynen xhaňkin am kot kot amki xhalin kusum istkige :- izu a gəlis a ashun tige. Kek abəysdadasis qab tən igikige.

Juakı qoy Guzdu axustnkida gant sətsint qəy hhaay bəysı guygis təgo. A-utudəki kusumen iżhikı sialia giyanu akn i-iriskin səgo. Hhaay manz abəysint qiant qutsukay aqiadas iakz duufkaar guy gis atiədas ka qıago. Hhaas a-bab sə “ŋ-dadu kusumen autudadas xuskino, kusumen hhaay iakz utukay I qiadasis ielilziiru biarga tsakz baasisigo. Etuka nəy sətəy bəybytəy eon” gəgo. Ka juakı qoy sətsiŋ qank Guzdu bab kuoshu baalt al “Guzdu qab yon” gəgo. Guzdu ahiatu tiəkst kusumen iki baaltat esi xhilizh qıabgso, ŋ-kusum tige? Guzdu xhəynmo. Iakz hhənjishm banjrs guyas hhaay bəystəy bəby gatso. A-utudəki kusumen banjr kusume.

Buudu nuogum ueckj-

1. Əmdusis amki Guzdukı guygıkida yir yir ishi tini?
2. Guzdu kusumen yir ami qab igni? Utudəki kusum siali yir yir ishi tini?
3. Guzdu yir a-am iakz ırsini
4. Guzdu bab Guzdun yir aqə xhəyni?

Xhəydn

Dadakie oysismkay ŋ-qia qəynt nuogu jıəyzh sieno. Nuogu qoyn oysismkay ŋ-qiaxaagm zarn jəyzh amigo.

Saamnt 16^z

Tsəy hadi 17- aabu bosky kuoy

Lgədn oshukundəki kuoy qoy ist kige.i-kuoyenki yaku dadu atkige.elki dadakie taanishi qoy akrkiz titi. I-dadakien i-xuusint taani ziŋgmdəti kubm dadakie ishikı quutu Kiyazikı hat a gəli a gəlikli milkit ist kigo.Ishi ka N, K, F gədndənishi. Xaagňka ishikı kaŋgu hat a gəli

a gəliki milkit istkigo. ʃ, θ, gədn oshkundənishi.Kuoyen dadakie milkitas qokj xuusdäge. Ishikj chonqat qoyda izhikj bayg kaaynt ebdäge, zinngutəy elki dadakien qoy baalt tən ututəy bəybytəy edəge. Shyt ki kuya aabu bosky kuoy el ishi dadun ishi xusdəki milkit istkigo.

Buudu nuogum ueckj-

1. Tsəyakj chonq kuoy gədnki aabu boskien yiki tini?
2. Aabu bosky Li-dadakien ays i-e xusdəni?
3. Qutu hat a gəli a gəliki milkit anki L dadakie naz ishi tini?
4. Kəngü hat a gəli a gəliki milkit anki L dadakie naz aabu bosky tini?

Xhəydn

Dadakie aabu bosky “L“qoy taanititi aabu bosky /zuru dadakie milkit ankiz ishi tidas kek ishi ebz baasisigo.

Saamnt 17^z

Tsəy hədi 18:- wərqətkj hat kaaysi qəydnz

Dadakie hhaaku wərqətkj hat kaaysi qəydnz tsəy sisino.

Astər O kifil yaarti akiekj chonq gaydi baab dadu amkida Kunu gəndəgo.Kunu kaaysi iakz utudəgo.Manzka kaachi wərqət qənk qəydaaz tigo.Kaachi aqey shar ginkst kaltat sil amdə nishi.Asterka yaarti mandakiekə kunu qajk ishi kaasint iakz utudənishi.Wərqət qajk kaachi akr qəyka kiri qajk ishi xsazu hiatu kalt sil aamishi sient utudənishi. Kunu wərqət chanu a gəli a gəliki karzu ays a e qəydənt doğtat elki dadakiesis xususo.

Buudu nuogum ueckj-

1. Kaaysi utudəki Aster yaarti yiki a gəndəni?
2. Aster qajkz kaasdəki kaaysa yir a gəndəni?
3. Aster qajki ist kaasdada yirkj hat qəydnkiz təni?

Xhəydn

Kunu qajzka Asterka dadu mandakie kaaysi hhaas el kielt kaasdənishi. Ishika Kunuka Asterka yaartiakie gant wərqətkj hat a gəli a gəliki ki kaaysi qey kaasinti.

Saamnt 19^z

Tsəy hadi 19:- Kəysika izhkən jiəyzh kuotkənka

Dadakie hhaaku ka “Kəysika izhkən jiəyzh kuotkən ka” tsəy sisino.

Kəysi kuoy b/n Gobin Kəysi tmrt īibs itiəkst shoyt kiəlt juakj ki itsu amki itsu ka hhaayka izhkən kuchu kek qushtəkayt i-qiant xsaabtukj hat I wuutudas gəge. Kəysika i-kuoy xhəydnas sis tədəki itsas izhkən kuchu xhurm əmdəge. Hhaay jiəzhka bəydəge. I-huotsədakj choysht izhkən kuchu xhurum i-itsu naagjas shanxug iartsu ibs tədəge. Kəysi kuoyka “ŋ-dadu guufen a- itsas saatı qank a əmdadasis jiyzh amkito” gəge.:

Buudu nuogum ueckən-

1. Kəysi kuoy Kəysi tmrt īibs I tikst yir I məchshdəni?
2. Kəysi itsas I əmdakj tsant yir I edni?
3. Kəysi kuoy Kəysin yir I gə xhydəni?
4. Ə-haadasis basisinki nuogu naktəni?

Xhəydn

It son dadakie inkə haadasis itsuka hhaayka basisz tigo. Hhaasis inuka Kəysi gent kek əmte inin jiəyzh kuotuteəy ez basisigo.

Saamnt 21^z

Tsəy hadi 20:- Məshin wurakie

Dadakie hhaaku ka Məshin wurakie tsəy sisini.

Juakj qoy Məshin tani īipm kit. Məshin wurenn iakz haadso. I-dadakienka iakz haadso. Hhəys itsu basn təge Qab taani bangerkiti. Idadau kadakie ishi kuoynishı kuotn kaye.

Yə gə əynishi:-

 ŋ-kuoy ŋ-tusen,
 Yiramakaykini goba godko.
 ŋ-mamo qab yəndə
 Məshinka kaaykn inin hadso.
 ŋ-mamo ŋ utudaynen
 Qab a yəna ŋ iga

Iakz kiəlt ishi xaagm əya. Ishi kuoy tani qab yiəkiti. ŋ-kuoyin ŋ kuota gəsim kiestenishi. Ishi dognjakj hhəykj gabəki hhaay yafənishi. Ishi gufukst ishikj akras məstot gant qiabgso. Yinu izg wuyno gəge wuru gowdinen. I-nini xsninə isha kuoy xhykidəs ebu a wuys gəge. Ishia kuoy hhaay isha yaafnt ita wuys iakz chanz tigo taani gə xhykiti? Yin taan wuyti gəge. Wuru goudnen tani siiskiti gobu wuye. Yiəkj choysht hhaaya qisən uyki yiəfe. I-nini qankaz ka uyki yiəfinishi. Ishi kuoy okj al ishi uykidəs siishiatu diege. I-dadaenka qab hhaaygət kese. I-xhəykidas siskay i-qiadasis iakz kafe. I-xhəydnas hhəydnki dadakiesis tsaaninenka tsubunen wurenkiesiskaaysi taase.

Buudu nuogum ueckj-

1. Wuru kadakie ishi dognjat ishi kies yir ishi yaafini? Ishi kuoy kaykat wuru kada yir ishi qəydeni? I-kuoy xhəynas siiskaay kinen wuru nayni tini?
2. Wurakie kuoy xsaaninen siska tsubunen sis yirami kaaysi naagn taani?

Xhəydn

Dadakie ishi kuoyka babka xhəydn ishi siis ishi ziŋgukj hat kuotuz baasisigo.

Saamnt 22^z

Tsəy hadi 21:- Gobinka i-gaydibaabakieka

Dadakie hhaaku chaku Gobinka i-gaydibaabakieka tsəy sisino.

Bayn Gobinka i-gaydibaabakie ka Kantət gədndəki orukj/dogj baalt/chuong gab dogdənishi. b/n Gobinka i-gaydibaabakieka sətsinqank ishi qəykst aama giaymkiəlt qəydngis wudənishi. b/n Gobin gaydibaabakie hadi qəjk uchu aminishi. Ishi kiamkst jiəysh it hhaayn? Jiəysh it hiəshn? Gəsisimdənishi. Ishi gab dogdadasis utusumdənishi. Qoy qoy kiəlt ka huowdəj kiəltka b/n Gobin giyanu chəyshi oshkudəge. Yiəkj choysht ucha gab

giyanu bəytəy ishi qəydnasiska, ishi nuogumdənishi. Mənkiəlt ka b/n Kiyaz qıyanu chəynsh uchu gaydibaabakien oshkun gab kaasrəy, tsabtki yaab ist akint gab tə uochitəy baasisiñki nuogu koftetəy edənishi. Hhaakudu qanq b/n Gobin ka I gaydibaabakie jiəsh ka utusum qanq nof kiəl gab dogkinishi.

Buudu nuogum ueckŋ-

1. b/n Gobin qanqz oren/dogn baalen yiki I gəndəni?
2. b/n Gobin ka i-gaydibaabakie yir kiəlt ishi kiəmdəni?
3. b/n Gobin gaydibaabakie ays ishi kini?
4. b/n Gobin i-gaydibaabakie huodn kiəlu qanq yir ishi gədəni?
5. b/n Gobin qanqz yiramnishi hhənjismkigo ishi gədəni?

Xhəydn

Iti soj dadakie ishika ishi gaydibaabsis jiəyzh am ishi qanq jiəyshka hhəjishim qanq doginti.

Saamnt 23^z

Tsəy hadi 22:- Wulbika i-yaartibaabakiekə

Dadakie hhaaku chaku Wulbika i-yaartibaabkie shishtat ki inchakien ays ishi e bəybydənt sisino.

Wulbi qanqzkŋ ii choysht kadu inchi ist kinishi. Wulbi ūib yaabakie inchakien hhaay bəysitəy kuotu iitutəy ishi e bəybyn xhəye. Wulbi ki I yaafki xhəydnə qanqshoyt kiəlt inchas hhaar bəystəy e bəyby gates. Sharakien ka budu gindəge haa kuokŋ inchakien iakz utə. Juakŋ qoy Wulbi Sənbəteka Yiizu qanq gab kaasŋ gə ishikŋ ibs tə oshkudiege. Yiəkŋ choysht i-utudəki kadu inchakŋ qanqal kaasinaashi. Ishi al kaasdən Sənbət inchakie yiramnishi yə shishkini? Gə Wulbin uoche. Wulbika iyartibaabakie sis yə gəge .inkŋ ii choysht ki inchakie yə ishi shishki igkida ɳ-kuoyka ɳ-babuka shoyt kiəlt ishi bəbydadasis ka yinu ishi taki xhəydnə gant hhaay bəystəy chak ɳ-yaartiakie gə Wulbi inkŋ ūichoysh ki inchagant inkŋ shishtat mandakie ist kinishi. Inchakie ii kaafkn̄ sis wufkn̄ sis gieru siska ziibu sis huonsudənishi. Ishi ka inchakien yinu gant bəybytəy gə xhəye. I-yaartiakie Wulbi gəki ebma qank qoy am yiəkiəlt gats ishikŋ shishtat ki inchakien bəybynishi. Inchakiekə kek ishi bəybyndasis shishkinishi. Wulbi babka yaab mandakiekə dogňtat ki dadakie iakz wonminishi.

Buudu nuogum ueckj-

1. Wulbi ishikj tichoysht ki inchakien yir I edeni
2. Wulbi I yaartibaabakien oshku yir igeni?
3. Wulbi I yaartibaabakien ka ishikj shishtat ki inchas ishi bøybykida ishikj dognj baaltat ataqki huonsa nak təni?

Xhəydn

ishika dadakie Wulbika i-yaartika gant ishikj dogjtat ki inchakien baasisjki nuogas el ishi e bøybyz baasisigo. Inchakie ka ishi igkst ɳ-dogn baalas shishkisinishi s gəli a gəlik i nuogu sis ka huonsunishi hhaasis el kiəlt bøybynti

Saamnt 24^z

Tsəy hədi 23- hiel kiəlt qəydndeki qəydn

Hhaaku ka Wuochika Kunuka sətsiqank, juakj, guoka sətsint gəndəda naktənt ishi xuusəm kidas sisigo.

Juakj qoy Wuochika Kunuka buoz sis Mizant ki “O” kifil dadakieka ishi astamarika tə O kifil qoykj chong wunishi.Dadakie el alkinishi.Ishi astamrien sətsinqank, juakj, guot ka sətsint gədndada naku tənt ishi astmaren gədəge. Wuochika Kunuka hiənu qoy nuogakien siis hhəjishimnaysh .dadakie astamaaren tmrtas gats “dadaakie sətsinqaŋk suogut qəy ishikj aabu xurum sətsinqaŋk ki itsu əm ishi dabtar kobu tmrt Iipm tə juakj ki itsu kiəlas ishi tamrdaaz kay?kiəiu hhaa juakj ki kielu gəndəgo.juakj ki itsu saatı choysht aguodjki kiəlu qaŋk kida juakj gendego.guot ɳ gədəda chaku shuoytki yaaba qəydnkaar yiəqant tmrt ipmkaar baŋgra agudkst tigo.el ishi suogukst juakj amigo‘gəge.kunu kuchu qəys “astamaren udgu aamdada yir kiəlt təni?gəgo.yiəkielt ka sədndəki nuogu ist akiŋ?gə ueccho.astamaren sətsinqaŋk kajuakj aamkst chaazhi tigo.guotka sətsint aamkst udgu tigo gəge.guot ka hhəyg xhildakj hat atsmka biizuka sədnigo gəge.Wouchika kunuka isha sistəy xustəy ekidasiss hhənjishmnaashi.

Buudu nuogum ueckj-

1. Ishi siski tsya yir siis gədaaz təni?
2. Buoz siis o kifil dadakie dakj tiəki dəda yiki qaŋkz ishi tini?
3. O kifil dadakie dakj tə kifil naazg ishi wuni?

4. Sətsiŋ qanq yir aqəydndəni?
5. Səxsiŋ qanq ka juakŋ aamkst yir ishi edəni?
6. Səxsint yir aamdəni?

Xhəydn

Dədakie ishika sətsin qanq ka juakŋ ka gədəki kiəlu qiabgsdəki hiənu qoy nuogu ishi xuusz baasisigo.hhaasis ishikŋ begmas kek xuusinti.

Saamnt 25^z

Tsəy hadi 24- ħ-kuoy xhəydn

Dədakie hhaaku “ ħ-kuoy xhəydn ” gədəki tsəy sisino.

Abərash O kifil tige.Iakz kiəlt yabakie nuogu qoy ishi uochikst yash alinti ħ-kuoy xhəydn basisigo?Gə basisiz tigo igənt kayo ħ-kuoyn nuogmsino gədnqank xuustinkige. Taani nuogu kay tən yə gədəti i-kuoy b/n Xsuoni i-xhəydadasis tigo.

Juakŋ qoy Abərash qankazkŋ təpm Mokonin uochŋ gə buoz də Abərashin hhaalgis qank Abəre yin iyakz yətrskigo, qokŋ ħ-bachakŋ qang yətəkŋ kuchas wusə yinkŋ buodas chifŋ gəgo. Yiə kiəlt Abərash juakŋ qoy i-kuoy yə I gəkst i-xhəydas ebə “ħ-dado axuusinkida hhaakiəlt ge kay ŋ qiaqi nuogŋa estkigo, izka bachi qank shotŋki yaab haadu ŋ- gəliska yaab manz sətəy məchtəy ez tana titi.” Hhaasis yaab qoy a uochint taana amiti!Taŋ məchsiti ka taŋ qiabgisiti agiez basisigo.Hhaa gant etuka yaab manəz haadu a məchis taana baasisiti i-gə i-kuoy gədasis hiatus tə i-kuoy sis gəge. I-kuoyka kafkay qia ħ-dadu guufen ħ-xhəydnas a ebəkidasis hhənjishimkino gəge. Abərashka i-kuoy kafkay I qiadasis hhənjishm yə gə uoche.“ħ-mamo utukay ŋ qianishi məchint ays ŋ eni?” i-kuoy b/n Xsoni ħ-dado ashtənki nuogu tigo aamdəki ges ishi gə qant yaab qoy məchnt yə qiant qiabgsŋ gənt yinsiska a babusiska a gez basisigo gə xhəye. Tmrt təpm qiant a ama tib yaab kaynt i-astamaren sis i-gen gəge.

Buudu nuogum ueckŋ-

1. Abərash yir I gə xuustnkini? Yir amni?
2. Abərash kuoy b/n Xsoni Abərashin yir yir i-gə xhəyni?
3. Abərash i-kuoysis yir i-geni?

Xhəydn

Dadakie baachi qank shotjki yaab hhaadakien ŋ-geli ŋ-qaduka yaab manz qad məchitəy sətəy ŋ eaz taana basisiti. Yaab qoy a məchint ye qiant qiabgisiñti a gənt ishi īib yaabsis yiaqiant ishi astamarisis ishi gez basisigo.

Saamnt 26^z

Tsəy hadi 25- Zabtki itsu

Haaku chaku zabtki itsu tsəy sisino.

Semune ka i-yartibaaynenka houdj kiəlu kňhat shoyt kiəlt doqjtatki inchakien sətəy bəybytəy e isha kiəlas tsaskdenayshijuakj qoy Semune ka Kuokňbayka Sayin dogj baal chong xuzi kaasn gə kob wunayshi.Xuzen isha gin kaaskst īiyakj choysht zabtki itsakj chong wute.Xuzen isha qəsŋ gə hiatsum tekst Kuokňbay nani Guzdu izkŋ hiənas kalis e “səokino! Zabtki ŋ-itskien ishi zutis.Xuzen tənishi basdənt das am mədəbakj chontat ki boygat tsak tənti” gəgo.Semune qankaz ishi hiatudada qian daas amnishi.Sayn “Guzdun inu yir qiant taan chynshŋ baskiti.Abasntka etŋ huonsino” gəge.Guzdu ishi huonsŋki nuogu hhat taana istkiti ishi xuzenka yinu qəysino gəgo. Semune qankazka zabtki itsakie suma yiki a gəndəni?genishi. Izuka chat chat ashnidakien izkŋ kuch qank qiabgs gədh gatso. Haa chatis xaagŋja Karot tigo.Haa chontatki chati qoyda səlaxa tigo gəgo.Haa kubm chatisaka eikj ashu tinishi gəgo.Kaar ŋ tsaskŋkj as saamnt qoy tigo.Uchu chatiaki chak qari tinishi.ishi sədada gant eikŋja eikn amkigo.Haa el zabtki itsu gəndənishi.Hhaaken ŋ-əmmt jiəzh sis huonsz tigo.Kek ŋ e bəybykidasis ishi sədadagant melkŋkinish.Kuokňbay ka yitu zabit ki itsakŋhat yir huonsu a yafdəni?gəge. A soŋ Kuokňbay zabtki itsa ishi dankest īip'm əmdusis tsaku ŋ hurkstka naagnj yafdəno gəgo.Semune qankaz Guzdun wonm xuzan kob kaaysigis tenish.

Buudu nuogum ueckŋ-

1. Semuneka Kuokňbay yiramnish Sayinekj īip'm tiəni?
2. Kuokňbay nani Guzdu izkŋ hiənas kalis e yir a geni?
3. Sayne qankazkj dogj baaltki zaabtki itsa yir yir ishi tini?
4. Shoytki zabtki itsakj chonj chatis iyakz kida naz təni?
5. Zaabki itsu ŋ əmmt yir a huonsini?
6. Guzdu zaabtki itsakj hat yir huonsu yaafigo ishi gədəni?

Xhəydn

Dadakie ishi soj zaabtki itsu yaab dadakiesis huonsudaz tinishi. Hhaasis zaabtki itsakien ñ bəybyz basisigo.

Saamnt 27^z

Tsəy hadi 26 –Dungu yiki istkini

Kiəlu qoykij hat bəyka Nuhŋka dogŋ baal qoyzt gab dogdənishi. Juakj qoy yaaf ishi t̄iyakj okj itsu baasj gə isha gəli isha gəlis wochig tiənaashi. Nuhŋ atə baasa akayn yir qiant əmdundaaz yaafkay t̄ibz yəgo. Iiakz a haadukidasits itsu ayssfjki zarkj zaro. “haadu qanj ñ-shubidasis yiram Bəyn əmkay qiani gə ebo” ays a e məchijkint ebo. Hhaat Bəy itsu ibaasj gə tiədasits izhkj t̄ig ñ wuw echa, I t̄iyakj qəras i-bia wukst məchino gə a gəlis nogumo. Bəyənka inchikj hat kaar inchikj hat gobu i-itsu əm hiəshki yəge. Izhkikj t̄ip'm i-yə i-qəras qonju yə gə izhkj hiənuas kalis gə oshkie “i-ñ-ñI, i-ñ-ñI!” hhaaku ñ-t̄iyəni yir i-amni “shoyt kiəlt ñ-oshkukst i-kuoydətəy. hhaaku yir i-am kuoykay qiani” gə hhəgis gəge. Bəyəni hhaas i-gəkst nuhŋ t̄iyeni i-oshkukst kuoyge gə ebu “xaagj kiəlt koyo. Yiəkj əhoysht Bəy iazinen i-t̄iyakj chonj nuhŋ ist kidas xuus “duŋgu yiki ist kini! Duŋgu baasj!” gə i-t̄iyas gin hiate. Nuhŋka qieras a bia səkst Bəyəni taani ist kiti yiəkj choysht iakz irs izkj t̄ibz təgo

Buudu nuogum ueckj-

1. Nuhŋ a echikida yikikij t̄ipm təni? Yiramni?
2. Bəyəni yiramni oshkukige ishi gədəni?
3. Bəyəni yiramni oshkukay i-wukint yir I amini?
4. Nuhŋ yirama Bəyəni oshkukst kuwyni?
5. Bəyəni yikn təni ā-duŋgu baasj geni? yirami a dungun baasj geni?

Xhəydn

Qoy qoy kiəlt ñ-shurtəy xuusis amz ñ- jiəyzh sis baasistəy huonsu tatəy ego. Manda ka ñ-gəlis ñ-gə mandakiekj hat chenz qəyz taana jiəyzh titi.

Saamnt 28^z

Tsəy hədi 27:- Atsmaka kiəluka təchim

Dadakie hhaku “Atsmaka kiəluka təchim” tsəy siisino.

Baabuka Kiabmka Baalt gəndəki tmrt iipm tamrdəniaashi. Juakj qoy ishiakj orug hushukj hat ishi al kaasden iakz chow aamdasis ishian iakz chowo. Iiru adiəbina yin iakz chowo gego Kiabm. Baabu ka hhat aguodkidasis tigo gəgo. Baabu yir kiəlt iiru iakz diəbdəni gə Kiabmn uocco, hhaas taan xuuskiti biyaru səxsinqaŋk astamari Yiizun uochinashi gəsim iibis tiənaashi. Sətsinqaŋk tmrt iipm tə astmaria/ren Yiizun uochinashi. Izhika yə gə gə gəge. Chaazhi kiəlu kəy gəndəgo. Iiru kiəlu ka gaaru gəndəgo. Gaaru iakz chowdəgo gə astamari Yiizu Baabusiska Kiabmsis gəge. Ishika bangrsias ishi sisdasis astamren wonm kifilgis wunaashi.

Buudu nuogum ueckj-

1. Baabuka Kiabmka hushutat al yir sis ishi nuogumini?
2. Baabuka Kiabmka astamari Yiizun yir isha gə uochini?
3. Astamari Yiizu Baabusiska Kiabmsis yir i-gə bangrsini?
4. Kəy gəndada naku kiəl təni?
5. Gaaru gəndada naku kiəl təni?

Xhəydn

Kiəlakien ŋ-xuusu kiəlaqanjk mamki baachi uofz basisigo.

Saamnt 29^z

Tsəy hədi 28:- Odumdəki/kentsisndəki/ tsəri

Odumdəki/kentsisndəki/ tsəri əmkj utudəgo.

a-kuoy qanjk gab iakz eliliki itsukj bayg doğəgo. Muuzu, timtim, kusum ağəli a gəlik shiskiki esika yəytir tiishu əm basdəgo. A-kuoy shoyt kiəlt I tadada esikj kəsti tigo. Səxsinq qanjkiki esi kesti guod itsuka esikesti taadəge. Hhaasis eskj kesti a əmz izn oysiso.

Jab gabu kiəlt a kubyn əchikaar guygis tə muuzu qoy əmo. Kadu kiəltkaar guygis gabu gabu səst əchi tə kadu kusum chəñkiz əmo. Idu gabu kiəlt əchi guygis tə kubm shishkidəki esi əmo. Iiadu gabu səst uchu xhililki yəyt tiish əmo. Dadakie hhaat tsəri odumbaba tsaastnigo ishi gə ebda? Kayo taana a xsaastrniti!

Kadu gabu kiəlt muuzu qoy, timtim kadu, kusum kubm, shishkidəki esika uchu yəytər tiish əmo. Hhaakiəlt tsəri odumbaabakj chuona xuuz gant hiəlmo. A gaŋgis gufo. Inchkj qəŋg al yiəfo. A-kuoy ayiəfdən yaafe yəltat qəysi hhaay taase. Asuogunjki kiəlas izhikj gubgate sənbət kiəlt tsəri odumbaaba qəyo. A-kuoy taki esi kestias yir qant samskaay əmo.

Buudu nuogum ueckj-

1. Tsəri odumbaaba yirama a-kubyn əchi guygis təni?
2. Tsəri odumbaaba Jab gab kiəlt yir a əmin? kadu gab kiəlto?
3. Tsəri odumbaaba yir a am inchikj qəŋg al yiəfni?
4. Tsəri odumbaaba yir kiəlttəna aqəyni? Ays a am qəyni?

Xhəydn

Dadaki ishi ka saamntakj chöŋki kiəlas xustəy ka ishi qəyŋki qəydj ishi qubusiz baasisigo. A gəli a gəlik iitsu ŋ-əmz jiyzh aamnt qiat taan əmti. Iakz ka ŋ-əmz taana baasisiti.

Saamnt 30^z

Tsəy hadi 29 – Kobu tsubin yasinen

Juakj qoy kobu tsubin yasinen huariki zargu auy qoykj zaŋgt yaafe. Izhikj baaygki kiyanu, wuruka gitun, hhaa zargu bukas ŋ-buki gə uoche? “kiyanu taan huonsuty” gəgo. “wuruka taan huonsuty” gəge Gituka taan huonsuty” gəgo. Taana zingu ist kit iiru a-diəba akek beza gəzargas i gəli al buke. Itsa hhaatnki kiəlu dano “kobu tsubinen zargas hhaaknisis ishi huonsi?” gə kiyanu, wuruka gitun uoche. “kiayna taan huonsiti” gəgo. “wuruka taan huonsiti” gəge. “Gituka taan huonsiti” gəeo. Taana zingu istkiti iiru a amdəki diabis! Chaazhi jiəzhka naaru a ama gə zargas deb qəyse. “kobu tsubin yasinen zargas xidknisis ishi huonsi?” gə kiyanun, wuruka Gitun uoche. “kiyanu taan huonsiti” gəgo. “Gituka taan huonsiti” gəgo. Taana zingu istkiti chaazhi aama kola gə zargas i-gəlis xide. Kobu tsubin yasinen “buku qixu katsusis ishi huonsi?” gə uoche. “kiyana taan huonsiti” gəgo. “wuruka taan huonsiti” gəgo. “gituka taan huonsiti” gəgo. Buku qixas i-gəlis katse. “Kobu tsubin

yasinen buku qixas əmdu sis ishi huonsi? Gə uoche. Kiyana “e huonsino!” gəgo. Wuruka e huonsino!” gəgo. Gituka “e...e...huonsino!” gəgo. Yin huonsuz taana baasisiti, qəykaykiz taana əmyti! Gəge kobu tsubin yasinen. ī-dadu ist kin ishi qank əmino gə i-dadakie qank buku qixas karsh əme.

Buudu nuogum ueckŋ-

1. Kobu tsubin yasinen yir ami iiru a deba gieni? Iiru amkay a qiaga i- gedaso?
2. Kobu tsubin yasinen chaazhi jiəyzhkä naruka aama yirami geni?
3. Ishi Kobu tsubin yasinen yarti ishi tint yir ishi eni?

Xhəydn

Dadakie a gəli a gəlikı naru ŋ-basdki qədnsis huonsu istakidagant, kiəlu kayki ki iiruka zingu kobdez a tidas ŋ-xuusz baasisigo

“O” kifilkj Tmrt Qubis

Maxsaaf 2. Kifilkj høykj edjki kaaysiakie

σημειώσεις

ቁጥር	የፍትሬ	ገጽ
	መግለጫ.....	
	መዋጋ ቁጥር 1:-የፌትሬና ስያሜ	
	መዋጋ ቁጥር 2:- የእንደሳተኞች መዋጋ.....	
	መዋጋ ቁጥር 3:-የአካላ ክፍሎችን መንከት	
	መዋጋ ቁጥር 4 -ለማዳ እንደሳተኞችን ማቅረብና ማራቀቃ	
	መዋጋ ቁጥር 5 -በቀጥታዎች በፊትን መፍጠር	
	መዋጋ ቁጥር 6:- እረንጋዱ እረንጋዱ	
	መዋጋ ቁጥር 7:- ተስማሽ እንዲለች	
	መዋጋ ቁጥር 8:- እንደሳተኞችን መሰላም መጠቃቀት.....	
	መዋጋ ቁጥር 9:- ክሩ ወይም ስም ማከሰም	
	መዋጋ ቁጥር 10 – ክሳን ማንከባለል.....	
	መዋጋ ቁጥር 11:- ገዢና ክሳ.....	
	መዋጋ ቁጥር 12:- ተከተላ አለቻሁን.....	
	መዋጋ ቁጥር 13:- አቅጣጫዎች.....	
	መዋጋ-ቅጥር 14 – ማረንጋን መብቀ የመጠቃቀት ተግዳሚት.....	
	መዋጋ ቁጥር 15 – የተደረገው ቁርማዎች	
	መዋጋ 16:-የቆለም መዋጋ.....	
	መዋጋ ቁጥር 17:- የንጂዴን መዋጋ.....	
	መዋጋ ቁጥር 18 እጅግ በማለዋወጥ ክሳን ማቀበል.....	
	መዋጋ ቁጥር 19:-“ይህን ነዋላ”.....	
	መዋጋ ቁጥር 20- ገንዘብ ማስያዝ	
	መዋጋ ቁጥር ቁጥር 21 - ገድና (ፖ.ተ.ሪ) መሥራት.....	
	መዋጋ ቁጥር ቁጥር 22 ቁልጠልበሽ.....	
	መዋጋ ቁጥር ቁጥር 23-ትክክትን መከላከል.....	
	መዋጋ ቁጥር 24 - መንገዶች መልቀቃ.....	
	መዋጋ ቁጥር 25 — መራት በከየቶች.....	
	መዋጋ ቁጥር 26:- ቁይ፣ በሙና እረንጋዱ መብራቶች.....	
	መዋጋ ቁጥር 27:- ማቱን ተከተሉን	
	መዋጋ ቁጥር 28:- እንቀቁልሽ.....	

	ሙዋት ቁጥር 29 - መድሃኒት ማግኘት/መታከም/.....	
	ሙዋት ቁጥር 30: ተያያዥነት ያለው ገጽአና.....	
	ሙዋት ቁጥር 31 - የበላል ፍን ተግባራት.....	

Wukn

Dadakie elkidakj kaaysiqajk tamrdənishi.maxsaaf hhaakj chuong ageli ageli ki kaaysi ist kinishi.kaaysakie saamntakj chuong ki kifləgize saatikj chuong ishi tamrki ebmas taana qoy ustisiz titi tamrsi kuduka ishikj haadu kalbtəy gab qəytəy yaab hhaashunz gəydika ebm igin huonsuz tigo.

Gəts dadakie kaasinki balu ishikj hat zingu kodekatakida a sədnz basisigo. A amda gant el ki dadakie kaaysas ishi kaasin ebsisəj. Ishikj hat zingu qank ki dadakie estishkint a gəlik ikuqank ishi kaasin honsəj. Ishi qəykidas məchtəy ishi usuqank ishi qəyna a edn ishika buudukj chonj ishikidas ishi xuusn eoŋ.

Maxsaafkj chonj nuogum ochkəka hotsis ebmka andkinishi. Haa buudu ochkəka hotsis ebmakie gatsisis andikiz ishi amdasis a amdagant ə-isk honsumz baasisigo.

Saamnt 1^z

Kaaysi hadi 1:- tsanu haadu sumu

Dadakien karakarkj gabm ashush dadu qoy tsant ashush a geli a gəlik i tsanu haadakien a oshkukst dadakie el oshkinki haadakien məchinishi. (Qiabgis- hhāāy, aabu, sinu, azhu, iabil, kar manz) a am hhāāy a gə insdkı dada sinu məchnt ishikj sinu məchiki dadakie kaaysakie hat kiesu choysht wunishi. Hogntat tsasumkay qiaki dadakie shorshubabu amnishi.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysia ays təni? Yiramni?
2. Kaaysiakj hat yir ishi xuusini?
3. Kaaysias ŋ-kaasint yir yir a basisini?
4. Tsanu hadu amki yaab haadakie yir yir ishi tini?

Hotsis

- Tsanu haadu sumu kek ishi bertəy ka wosi hhədij qəyz baasisigo.

Kaaysi hadi 2:- yaapm kaaysi

“Yaapm kaaysi” gədki kaaysi ŋ-kaasisnkint dadakien hhaakj qanki kudaqank kaasisñ.

1. Kaaysiais amnki balu bastnigo.
2. Dadakie 6 ye qiant yekj sapm edn buudu qəydnigo.
3. Kadu yaapm berdij (Qiabgis- kiyanu, wuru, kobu).
4. Achkj qank qank elki dadakiesis danki yaapma gədnigo. Shoyt el qoy/ukul/ amki yaapm ishi begumn ednigo.
5. Hhaakj qang kida sədn gədntəy kaasisntəy ednigo.
 - Elki dada ishi kobki yaapmas achi məchinishi.
 - Dadakie ishikj aabu ishi sungj ednigo.

- Dadakie das ishi am ishi kaasidəki balt ishikj aabu ishi sungu yaapma hiənu ishi siisis wəshin eoŋ.
- Dadakie tədnki yaapm hiənas ka yaapmas kuchu qank ishi məch kiamsa.

Ebinti

- Dadakie yaapm hiənas qoy ishi honsum kiamsn eoŋ.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysia ays təni? Yiramni?
2. Kaaysiakj hat yir ishi xuusini?
3. Kaaysia kiəlt yaapm hiənas ays ishi e berni?
4. Yaapm hhaakie hiənas hhaakj tsant ishi siis xuuskj?
5. Kaaysiaς ŋ-kaasinkint yir yir a basisini?

Hotsis

- Yaapm hiənu kek ŋ-hhəydn yaapm qoydas yaapm mandakñhat hiənu qank ŋ-berz honsuz tigo.

Saamnt 2^z

Kaaysi hadi 3:- yaabkj haadu atnz/məchi/

“Yaabkj haadu atnz” gədəki kaaysiaς ŋ kaasisnki kudu

1. Kumkj sapmki haadakien ŋ-honsum dadakien uochkj uochishi oshkun eno. (Qiabgis-sinu, edu, aabu, hhāāy kar manz)
2. Utukidadakien tsant ishi yen ŋ e kumukj sapmki yaab haadakien ishi qiabs oshkun ednigo. Dadu mandakie ishi gab qəytəy xaagm xaagm kaaysiaς insn ednigo.
3. Hhat kumukj sapmki hadakien honsum dadakie sis gədnigo.
4. Yekj choysht elki dadakie ish ashun edn yaab haadakie sumu ishi oshku qiabgsn ednigo. Haadakien kek qiabskayki dadakien kaaysiakj həkj ishi am kaaysiaς sə as kaasin ednigo. Hogjtat qeki dadu shorshibab amigo.

Buudu nuogum uochkjaakie

1. Kaaysia ay təni? Yiramni?
2. Kaaysiakj hat yir ishi xuusini? Kumukj sapmki yaab haadakie nazkie ishi tini?
3. Kaaysia ŋ kaasisinkint naku a basisini?

Hotsis

- Kumkj sapmki haadakie sumu kek ishi bertəy wosi həydn kek qez basisigo.

Kaaysi hadi 4:- īib yaapm dənstəy okjstəy

“īib yaapm dənstəy okstəy” gədkı kaaysia ŋ kaasisinki kudu-

- Dasdakien a gəli a gəlikı yaapm buudu beskn “īib yaapm dənstəy okjstəy” gədkı kaaysi kaasino gədn dadakie sis gədnigo.
- Dadakie ishi xuuski uchu īib yaapm ishi ber ednigo. (Qiabgis- kiyanu, wuru, zuni, eskuka oytı)
- Oshkunki īib yaapmkj chong qoydas oshku naku hiənu qank oshkintka a zifintka dadakie chong qoyda yaapm hiənu a siisisn ednigo. (Qiabgis- wuru a oshkint wurrrrrr gego, a zifintka kif...kif gego.)
- Yekj choysht dadakie berki yaapm buudu ishi qəyteka danski hiənu ishi siiskst dəntəy ka okjsinki hiənu ishi siisksi okjtəy e kaaysia e kaasisnij.

Buudu nuogum uochkjaakie

1. Kaaysia ays təni? Yiramni?
2. Manz ishi xuuski īib yaapm dənstəy okjstəy ishi en honsunki hiənu yikitəki siisisni?

Hotsis

- Yaapm dənstəy okjstəy enki hiənu ŋ- honsum okjstəy dənstəy eno.

Kaaysi hadi 5:- hadiakie qank buudu qəydnz

“Hadiakie qank buudu qəydnz” gədəki kaaysiaş ə kaasisnki kudu-

- “Hadiakie qank buudu qəydnz” gədəki kaaysiaş ishi eoñ.
- Elki dadakie karakaru ishi am ashu eoñ.
- Elki dadakie ishi gəli ishi gəli “ay it kini? Ay it kini?” ishi gəsusum karakaras ishi berbrn eoñ.
- 1-9ki hadiakiekj chörg qoydas oshku dadakie oshkinki hadias kuch kuch ishi məchishm buudu qab qəyn eoñ.
- Buudakj həykj ki dadakie kaaysiakj həykj amnishi ə amnt qiyant choysht keski dada bangr wynishi.
- Hhagant mandakie hadiakien ishi oshku dadakie buudu qəyn eoñ.
- Kaaysiaş ishi xaagm xaagm kaasin ednigo.

Buudu nuogum uochkəjkie

1. Kaaysia ays təni? Yiramni?
2. Kaaysiakj hat yir ishi xuusini?
3. Kaaysiaş ə shorshint yir ə ez ə basisini?

Hotsis

- 1-9ki hadiakien bertəy wosi hhəydn qab ə qəyz basisigo.o.

Saamnt 4^z

Kaaysi hadi 6:- xhilizh xhilizh

El ki dadakie karakar ishi qəy ashun e xhilizh xhilizh qədəki kaaysiaş kaayaş amda gant astamaria xhilizh xhilizh gəkst dadakie karakarakj haat hiatinishi xhañkz agəkst alinishi; tsubz agəkst ashunishi hhaas qəykayki dadu kaaysakj hhəykj aminishi

Buudu nuogum uochkjaakieakie

1. Kaaysa ay təni? Yir amini?
2. Xhilizh xhilizh a gədnkst yir aednini? Xhaŋkz a gədnkst yir aednini? Tsubz a gədnkst yir aednini?
3. Kaaysiakj hat yir ishi xuusini?
4. Kaaysias ŋ kaaysint yir yir a basisini?
5. Wosi kotkj yir a honsini?

Hotsis

- Nuogu qoyn kek ŋ qəynt dəmbi ŋ kuoz basisigo.

Saamnt 5^z

Kaaysi hadi 7:- Igin geda gant

“Igin geda gant”gədəki kaaysias ŋ kaasisinki kudu

1. “Igin geda gant gədəki utuski kaaysi kaasino” gədnigo.
2. Dadakie sətəy, siitəy ishi en shoytki dada karakrkj gabm ishi am ashun ednigo.
3. Kaaysi hhaa “Igin gedagant” ŋ gənishi qəydki qəydna ŋ gəkist tən qoy qəynishi. Igin gekayiqiant yir qiant taanishi eyti. Wosi kuotkaykiz kaaysakj həhy amigo.

Qiabgis-1 Igin geda gant ishikj sinas atənti ishi gədnkst dadakie mandas sekayt qiya ishikj sinas atinishi.

Qiabgis-2 ishikj aabu atnti ishi gədnkist Igin wosi taakay ikidasis dadakie mandakien sekay qia ishikj aabu taanishi atiti. Ishikj sinu məchiki dada kaaysakj hækj am hətn alinish

4. Haa kuduk a gəli a gəlik wəsi (Qiabgis- gəli məchi, hhāāy məchi, gagul məchi kar manz) taki dadu hogjtat shoribab amigo.

Buudu nuogum uochkñakieakie

1. Kaaysa ay təni? Yir amini?
2. Kaaysias shorshiki dada/en yir ishi edasis tənishi shorshikini? Mandakie yiramishi shorshnini?
3. Kaaysiakñ hat yir ishi xuusini?
4. Kaaysias η shorshint yir η ez a basisini?

Hotsis

- Wosi η hhəydi siisizka qəyz basisinki nuogu tigo.

Saamnt 7^z

Kaaysi hadi 8:- yaapm akrn kaastnz

“Yaapm akrn kaastnz“ gədəki kaaysas η-kaassiñki kudu-;

- Hianu naku tənt ka aindəki kudu dadakiesis gədnigo.
- El ki dada hianu gant ishi am in səsin ednigo.
- Dadakie uchu uchu buudu ishi am yaal okñ al hianu gant ishi gobu inin ednigo.
- Tsaant daniki dadu shuorshibaab amigo.
- Haa gant nuudu manz qad ka ishi kaasin ednigo.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysa ay təni? Yir amni?
2. Kaaysakñ hat yir ishi xuusini?
3. Kaaysas η shuorshint yir yir η eyni?

Hotsis

- Agəli agəli ki kaaysi kaasis haadu ustiska wəshin ishi iskin aednz baasisigo.

Saamnt 8^z

Kaaysi hadi 9:- kare/4 gonu/ yiəqiant Jab-gabuka kadugabu

Dadakie hiəys a kesdakj choysht dadakie buudu buudu ishi alu gobkj hat hhakj qangki karzias qəyn honsj. Yekj choysht dadu qoy gətsiba aam gətsi hharchi yas yasiz tsantat gatsu saxinakiekj chong ginu hharcha iski saxinas gobu chatisas zutukay qia gobu zangət a təga. Xaagjidakj hat tsant kar a ginu hotsu yiəkj choysht kar choysht ginu zangət təga. Hhas xaagjidakj hat yir qiyant butukay qiaki dadu shoshibaab amigo. Chatis zutitəy hharchas a ebnki balt ginkayt a qiant kaaysi baba shorshikiz amn dadu maniz gatsigo.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysa ays təni? Yir amni?
2. Kaaysakj hat yir ishi xuusini?
3. Kaaysas η shuorshint yir yir η eyni?

Hotsis

- Agəli agəli ki kaaysi kaasis haadu ustiska wəshin ishi iskin aednz baasisigo.

Saamnt 9^z

Kaaysi hadi 10:- xuuz borksniz

“Xuuz borksniz” gədəki kaaysias η kaasisinki kudu-

1. Zangu qoydakj hat chatis milkit eoŋ. Zangu mandakj hat ka hogjtatki chatis milki eoŋ.
2. Dadakie 3-6 amnki buudu qank beskj.
3. Elki buuda chalki chatis ishi qətəy chalki chatisakj choysht chal ishi am ashu eoŋ.
4. Elki buudasis gəlika xuuzi taanj.
5. Elki dadasis xuuzika gəlika ishi honsumm goŋ.
6. Kaaysakj ebma gəlin η honsum xuuziyen yəltat borkus hogjtat ki chatisa dakj tə bangrz atidas goŋ, qəyka səsŋ. Dadakie gəliaqank xuuzen ishi debkst uusu qan ishi debis goŋ. Choishtki dada kaaysias a gatsida tsanki dada xuuzen kar gətski chatisakuys a kodekst tigo.
7. Kaaysia a hoguda elki ishi kaasikis tigo.

Buudu nuogum uochkŋakie

1. Kaaysa ays təni? Yir amni?
2. Kaaysas η shuorshint yir yir η eyni?
3. Kaaysia intsiz təna shoshkŋz təni?
4. Inkj haada a ustnt yir a honsini?
5. Inkj haada a ustəz a amn yir η eni?

Hotsis

- Agəli agəli ki kaaysi kaasis haadu ustiska wəshin ishi iskin aednz baasisigo.

Kaaysi hadi 11:- Duor xuuzi

“Duoru xuuzi” gədəki kaaysias ə kaasisinki kudu-

1. Dadakie 6-10 anki buudu qank beskrj.
2. Elki buuda karakar ishi qəyn goj. Elki buudakj chonj kida ashu xhuaditəy kangətak qututka ki yaartiqank ashu a kimsj goj. Hhakj ebma ishikn chontat xuuzen iamdəki tsakis a tidas goj.
3. Buudakj chonj ki dada shoyt el ishikj kuchas tsant ishi hikərs kiamsu “Duorakj kumbi” ishi akrsnj goj.
4. Elki karakrkj chognj xuuzi an.
5. Hhakj qang kidas gə qəy səsň.
6. Kaatsiakj ebma xuuzien dadu mandakj ashukj qang I tsakn edntəy xuuzen ə-gəlikj ashukj chontat i-amdəki tsakis hharksəz,
7. Elki dada ishikj ashu ishi ashukidat wəshishky ishi qiant Duor kumbi ishi akrs qongursu kuchakien xuuzi ashukj qang i- amdəki tsakis ishi hharksnki baltat qoy a tidas soj.
8. Xuuzi ishkj ashukj qang tsakiki dadakie ishi honsumda kuchu qoy qank a tidas kek goj.
9. Xaagjidakj hat xuuzi ishikj ashug tsakiki dadakie ishikj aabs choysht ishi bangr karakarkj hækj ishi sə kaasinkidas goj.
10. Xuuzi xaagj kilkj sapm ishikj ashukj qang tsakiki dadakie kaaysi manz ishi ber kaasin a edna.

Buudu nuogum uochkjakie

1. Kaaysiakj chonj iyakiz zingisda naaz aaməni?
2. Xuuzia ishikj ashukj qang a tsakikist yir iti gəydni?
3. Xuuzien ishikj ashukj qang i-amdəki tsakist yir ishi eoq qəkini?

Hotsis

- Agəli agəli ki kaaysi kaasis haadu ustiska wəshin ishi iskin aednz baasisigo.

Saamnt 10^z

Kaaysi hadi 12:- aguzdubabkj chuoysht toj

“Aguzdubabkj chuoysht toj” gədəki kaaysias ə kaasisinki kudu-

- Dadakie karakar ishi qəy ashun eoj.
- Dadakiekj chuong insibab qoy aberdn agəli agəli ki haadu wəshi (qiabgis so, woku, soka wokuka, chuong, hhəykj, tsant, chuoysht...) aqiaabgsin ednigo.
- Dadu mandakie izn ishi sə qoy amki saat qajk wesas qəyn ednigo.
- Wesa kudu qajk hinu qoy nuogu xuusukay qia butuki dada kaaysakj hhəykj aminishi.
- Huogjtat qeki dada shuorshibaab amigo.
- Kaaysas xaagm xaagm kaasia kuokjka alibaal hiənu qoy nuogu ishi xuusin huonsuj.

Buudu nuogum uochkjakieakie

1. Kaaysa ay təni? Yiramni?
2. Kaaysakj hat yir ishi xuusini?
3. Kaaysas ə shuorshint yir ə ez abaasisini?

Hotsis

- Kuokjka ali hiənu qoy nuogu ishi xuusin huotsis tədnigo.(qiabgis so, woku, soka wokuka, chuong, hhəykj, tsant, chuoysht)

Saamnt 12^z

Kaaysi hahi 13:- kuokjakie

“Kuokjakie“gədəki kaaysas ə kaasisjki kudu:-

1. Dadakie ishi kaasdəki hushakj hat ishi gəlis ishi baal ishi mamsu ishikirj aabas astamari kuoys bəngr ashun ednigo.

2. Dadakiesis hhaakj qang kidas ishi xuuskint uochkj uochino. Hhaaka kaqgu, qutu,kaar tsaans,kaar chuoysht tinishi.
3. Hhaakj qang kidas kek qey sesisj.
 - Dadakiesis kuokj taa taadnki kuokakj hat ishi inin eoj. Qiabgiskaar kangis tonj,kar tsansi toej...
 - Etu a indeki kuokjas a tachikst ishika gedenki kuokakj hat ininishi.
4. kuokj kek ishi xuusidakj choysht manz ishi qayn eoj.

Buudu nuogum uochkjacieakie

1. Kaaysia kiel gedenki kuokjas ay ishi e dant xuusini ?
2. Ishi iyya tmrt iyyakj naz kuokj a kint ishi geyi ?
3. Kuokj xuuskj yir sis a honsini ?

Hotsis

- Kuokj xuukj ist ej qayzka ist ej tezka ej xuusin honsigo.

Saamnt 13^z

Kaaysi hahi 14:- intsin ej-kuotu kaasinki zingu

“Intsu kotn kaasteki zingu”gədəki kaaysias ej-kaasisinki kudu-

1. Kek sədnki gatsi chatis qaydnigo.
2. Dadakie buudu 3-6 ki buuduk beskinishi.
3. Gatsi chatisakj choysht dadakie chal ishi ashun ednigo.
4. Elki buudukj tsantat 5-10 mətr okj hat gonu kadu andigo naagnj.
5. Elki buudakj ist ishi kaasinki inchi xhagjka xuuzi tanigo.
6. Hhaakj qangki nuogakien kek qey səsnej.
 - Intsu kotj kaastjinchı chagjakj hat xuuzen andj ishi inin ednigo.
 - Kaaysi inchi xhagj hat xuuzi andj elki dadakie kaaysi inchi xhagjaskj hat intsu ishi kuotu das am inin ednigo.

- Xuuzenkj intsa kotnin kuchu xaagj qank xuuzen wutki inchi xhaga məchinigo.
 - Getsiki dada/en el kiəlt elki buudakj tsantat alki kadu gonu naagj kuoys tə birbir bangr kar gətski chatisakosi inin ednigo.
 - Xuuzen chadrki inchi xhaŋakj hat I wutki dadu qoy kiəlt a xaagm kaasin ednigo.
 - Qoy kiəlt kaaysi inchi xhagnakj hat andiki xuuzien ginkayt qəya gatsinki chatisakj hat taki dadu kar dadu maniz sis tasigo.
7. Elki dada qoy ayilnt qoy kiəlt ishi kaasin a ednt kaaysia hogigo.

Buudu nuogum uochjacie:-

1. Xuuzen ints kotj ashtnz ye qiant indiniza intsigo? Yiramni?
2. Intsu kotkj qəydnki qəydn mandakie yir yir ist ishkini?
3. Intsn ŋ kuotu iniz yir sis a honsini?

Hotsis

- Kanguka qutuka haadakien qoy balt ŋ qabsu honsumz intsu ŋ kuotu qəyn basisiz tigo.

Kaaysi hadi 15— mamsinki kantrakie

Mamsinki kantrakie gədkı kaaysias ŋ kaasisinki kudu-

1. Dadakien 3-6 buudu qank besku gatsi chatisakj choysht ishi ashun eoŋ.
2. Elki buuda kubm wolki borsuka manz a gəli a gəlikı nuogu qank xsoxsinki borsu qoy taŋj. Gats chatisakj 20 metru okj hat borsakien an.
3. A gədakj choysht hhaakj qaŋg kidas qəy səsŋ.
 - Elki buudakj chonj gətski dadu gatsi chatisakj kaar borsakie koys hiətigo.
 - Dada kantrakie dakj a dankist a gəli a gəlikı nuogakien anki borsakj chonj naagakien kesu kaar borsu mandakiekj chonj ishi akr ishi akr qank elki naagnjas borsu qoykj chonj iyatsigo.
 - Elki ırsasakien borsu manizkj chonj iyartsiz a amkist mosum qank qəydnigo.
 - Qəydna a hogidas astmaria a səkist dada elki nuogas kar sətski borsugat wutsu kar gətski chatisakuys hiatus bangrigo.

- Chatisakj hat alu kuotidəki dadakj kushit atigo. Atiniki dadaka hiatu tə naagjakiens/nuogakiengətski dada qəykidagant mamsu kar a budakuys bangrigo.
4. Kaaysa a hogjkida elki buudakj chonj kida qəydnas ishi hotsukaar ishi chatisa kuoys bangrkist tigo.

Ebinti

- Dadakie mosum qank borsu qoydakj chonj a gəli a gəlik naanjas beru kar a gəli a gəlik kantrakiekj chonj ishi akr qank ishi iyarts xuusj eonj.

Buudu nuogum uochjakie:-

1. Naagjakiens qab bertəy mamstəy ŋ-eaz a shoshkina a intsini? Yiramini?
2. Hhaakj tsant tmrt sis ishi honsumdəki naagjakiie ay ishi beru andəni?
3. Wuot/kar tsansi ishi tmrt iŋ naagnas mosum qank ishi ber anint yir it eni?

Hotsis

- A gəli a gəlik naagjakiens ishi akrka amka qank ŋ besku anin baskəst dant ŋ yaafin honsigo.

Saamnt 14^z

Kaaysi hahi 16:- Siali kaaysi

“Siali kaaysi” gədəki kaaysias ŋ-kaasisinki kudu-

1. Dadakie 3-6 buudu qank beskj.
2. Elki buuda chal ishi ashu ishikj aabaskaar medakj chont bangrs ashun eonj.
3. Chaal am alki dadakiekj gəts kida dadakien akr sumu gəts kidasis tsubuz, xaagjdasis xhilzh, kadudas ischankiz kubmdasis xhililsəkiz uchudas ischurtukan akrkiz, yakudas ischaxhi akrkiz, taarj.
4. Karakrakj chontat xuuzi yasin an.
5. Hhaakj qangki kudaqank qay səsŋ.

- A geli a gəlik i siali oshku qiabgis ishi geli ishi siali tsubuz oshkiki dadakie karakrakn bayg ishi birbir kar gətski buudakiekj chonj ishi bangrki kiəl kangut kar qutut hiatinishi. Tsubuz hiatəkst dadu mandakie buudakj chonj xaagnj xaagnj kuchu məchishm ishikj gəlikj sapm məchisihm kaar chontki karakar kobtenki kudasis kuoy qəynishi.
- Dadu hiatədada qədnki kuoyakj qang tsaku karakrakn chont andiki naagnjas atigo/ge.
- Tsant naagnjas atiki buudu ‘wuxet’ yaafigo. Kaaysia ahoguda buudu qoy a baski wuxetkj hat a tekist tigo. Wuxetas səda astmaria tigo. Qiabgis- iskj wuxeta 10 amigo.

Buudu nuogum uochjakie:-

- Kaaysia hiəlt ishikj haadas kar a geli a gəlik i kuokj ishi taach wəshikst intski nuoga nəkitəni? Yiramini?
- Hhakj tsant a geli a gəlik i kuorj ishi wəshi yir ish xuuskini?
- Ishikj haadas kar a geli a gəlik i kuokj intsu qank ishi wəshishint yir ishi eni?

Hotsis

- Kanguka qutuka haadakien qoy balt ŋ qabsu honsumz intsu ŋ kuotu qəyn basisiz tigo.

Saamnt 15^z

Kaaysi hahi 17:- Uushnj kaaysi

1. Ishi hiaatisum kaasinki ushu hhashunz mamsingo.
 2. Dadakie sis hiatisum kaaysi baalas goj.
 3. Uushnj məchikiz akrs kaasinki 1-2 utuki dadu berj.
 4. Hhaakj qajg kidas gə qəysis səisisi.
- Uushnj məchiki dada mandakien a gibu atj zarn ego. Kaaysi babakie ishi xuuskida gant hiatu uushnj məchki dadakj hat hiatu təynishi.
 - Dadakiesis xuuzi səsis, xuuzie ziibu balt aminitidas goj.

- Dadakie uushøj mæchiki dada atkist xuuzi ishi mæchint tanishi xsabtu qank mæchinisti. Hhaa a gændikist ziibu yaabn uushinqak a amdæki mæchiniz hharkisdaaz tigo.
 - Xuuzen mandakie sis takayt ishi qia uokjda a yilnt 5 sekond qoy tigo.
 - Kaaysibabu qoy xuuzen mæchikay qiya wol kuchu atint uushøj qank mæchinki buuda qank wochkurm mandakien gib mæchin zarigo.
5. Uushøj akrs kaasinki dadu manz berdøj kaaysiska ishi xaagm kaasin ednigo.

Nuogum-

1. Kaaysia kielt xsabtu qank ishi mæchinis yir ishi eni?
2. Ziib it kobu xuuskj? Yiramnit kobini?
3. Kar tsansi xsabtu qank ishi mæchinsi yir ish eni?

Hotsis

- Ziib a gæli a gælik ixsbtukj hat inin qutsigo.

Saamnt 16^z

Kaaysi hahi 18:- kuchu tachkjx xuuzi tadniz

“Kuchu tachkjx xuuzi tadniz” bæysism kaaysias ishi kaasin a edj kanguka qutuka gagul gab wæshtæy igæn honsigo.

Dadakie yaku yaku am buudu qæynishi. Elki buudakj chonj ki dada karakaru qæytæy dadu qoy chontat ashu ishi sumas oshku xuuzi tasigo/ge. Sumu oshkinki dada xuuzen kob bangrigo. Xuuzen iskj kuskit wutki dada kaaysakj hækj amigo. Hogjtat qeki dadu shorshibaab amigo.

Nuogum-

1. Kaaysakj hat ish hhænjishimkj? Yiramini?
2. Kaaysiakj hat yir yir ish xuusini?
3. Kaaysia ñ kaasint inkj hadu nadakie ish ti ustini?

Hotsis

- A gəli a gəlik qəydi kuchu qank honsum qeydniz kuchu ustən ez tigo.

Saamnt 17^z

Kaaysi hahi 19:- “Duku budu”

“Duku budu” gədkı kaaysiaş nı kaasis dadakie haadu a ustin enini. Kaaysiaş nı kaasisnki kudu-

1. Kaaysi baalu amki gobu hhashnz qoy milkit ednigo.
2. Elki dadakie qoy qoy kusht xsastnz xhərqi taa ishi surakj chuoyst ki kisigat ki xhərqa hhəys akes tsłmin e ishi bangrs wusin eoñ.
3. Xhərqi hhaa ishi duku atida gədnigo.
4. Hhaakj qanq kidas gə qəy səsisñ.
 - Kaaysakj ebma autuz gantki duku mandakiesis akuotien zarz tigo.
 - Dadakie ishi duka aamdəki kuontes hhaarkisinishi.
 - Dadu qoy duku akobnt, mant akobki duku abaalt amigo.
5. Duka budun huogki budushuorsinkiz amigo.

Nuogum-

1. Kaaysia ay təni ? yiramini ?
2. Duku kodjka nı gəli nı kuku nı kuotzka xaagjas qoy balt ays nı e qəyni ?
3. Ishkj haada ustiz aamin yir yir ish e xuuskini ?
4. Kaar tsansi ustiz ishi amint yi rishi eni ?

Hotsis

- Kaaysi hhaqank dadakie ishkj haadu ustin a gəli a gəlik haadu wəshi ye qiant kaaysi ishi kaasiz honsigo.

Saamnt 19^z

Kaaysi hahi 20:- Uushj məchis

Uushij məchis gədəki kaaysas ishi kaasi e uushi ays aedənt ishi gen eoŋ. Kaaysi hhaas ŋ kaasisŋki kudu.

1. Dadakie 6-8 buudubeskntəy ka el ki buuda karakar ishi am ashun ednigo.
2. Dadakie uushij milkit ishi oshkin ochino/qiabgis dichi, kumu biichi, hiasŋ, gəli xsabtu ka yətr.../
3. Elki dada uushj milkit qoy ishi kobuna edj milkitas ishi akr kaasin ednigo.
4. Elki buuda dadu qoy utukiz ishi beru bernki dadakie sis xuuzi taadnigo.
5. Hhakŋ qankidas gə qey səsŋ.
 - Xuuzia uushj baalt amigo. Utuki dada kaaysias gatsinkida xuuzien shr gin milkitas oshkigo.
 - Xuuzia a gindikidat milkitas oshkiki dada qiant elki dadakie ushakŋ hat tifiminishi. Dadu hhaa ginki xuuzias dadu manuz qab kobigo.
 - Dada xuuzian a kobdakŋ choysht ashuti gego. Elki dadakie ishiki baalt ashunishi. Uushj məchiki dada dant a yafki dadas daas e xuuziqank debm amigo. Kaaysi baabakie xuuziqank ishi dəbməda ishikŋ gagulakŋ gyis tigo. Dada a gin debnt debinki dada ‘U’ gədəki aabu boski choyshtki dada oshkigo. Gininki dada a gin dadas butnt aabu boski ‘U’ n kobigo.
 - Elki dadas kaaysias ishi kaasu uushj gədəki hiənu qoy nuogu qank qəydnki aabu boski tanish oshkiti.
 - Ginkidaka milkit oshkinki dadu amigo.

Buudu nuogum uochŋakie:-

- Uushj milkitakie naku ishi tini?
- Hhakŋ tsant yaab qoy uushj qank a məchnkint ays ish e xuusdni?
- Uushj xsaabtun xsaabtu mandakŋ hat yir qank ishi ber xuusdni?

Hotsis

- A gəli a gəlik ixsabtu yie qiant biichi ays a edntka milkitakien xuusis hotsnj.

Saamnt 20^z

Kaaysi hahi 21:- Nidfi (kotj qank qəydniz)

Kuchuka ashu karzu kaasaykj hat nidfi qəysis nuogakien kek ishi an xuusin hhaakj qanq ki kuda qanq qəysisnj.

1. Kaasay mamsnigo.
2. Kaasayakj hat kuchuka ashuka karzu kek qəydn səsisnigo(qibgis kuchu, ashu)
3. Ishi qəy səsikidakj chuong ki nidifakj chuoysht yir yenkint dadakien uechirj.
4. Ishi səkida gant dadakie el qoy qoy ishi qey nidifi qəyn eoñ.
5. Hhaa kudu qank dadu mandakie nidfas ishi doqñat hurtidəki nuogakie qank qəynishi.

Buudu nuogum uochñakie:-

1. Kaaysia ay təni ?
2. Ish qəyki nidfa ay akrkiz təni?
3. Ishi qəyki ndifas it utñ? Yiramini?

Hotsis

- nuogakien kek ñ anu ñ baaskiest dant yaافتəy zarkj iskəj iskitəy ez honsiz tigo.

Saamnt 21^z

Kaaysi hahi 22:- Xaxər kaaysi

“Xaxər kaaysi” gədək kaaysas ŋ kaasis aabuka kuchuka gab qəyin iskinisho. Kaaysi hhaas ŋ kaasisiŋki kudu:-

Astamaria /re dadakien hiəys akesisdakj chuoysht buudu qaňk ishi alin e uchu haарxhi huonsum kadu kiělt ishi kaasiŋki kaaysi tigo. ixuu qaňk qoyda agatsin e hhaa kudu qaňk ishi kaasin eoŋ.

Gatsi 1^z :- uchu haарxhikj chuong qoydas shar gin haарxhas ginki kuchu 4 haарxhas qoy qoy gobakj hat qab qəys gindiki haарxhas gobkj hat atəkiyt a qiyā məchinigo. Shar gindiki haaxha məchinkayta qya yəl gobt atint/wutənt/ gobkj hat ki haарxha qəysinkayt a qiant kaaysibabakie shorshikiz amn xaagnjz kaasida gatsigo. Kaaysibabakie haарxh qoydas shar ish gin qoy qoy 4 haарxhas a qəysint shorshikiz am kar xaagnjda gatsigo.

Gatsi 2^z- hhakj hat a xuusŋkida gant haарxhi qoy shar gindn gobkj hat wutikayt qian gobkj hatki 4 haарxhakie qoy kiělt xaagnjas mankiělt xaagnjas qəysitəy kalt haарxhas məchinizh tigo. Hhaas ekiz kar gatsi kaduak tigo. Gindiki haарxhien I wutnt yie qiant xaagnj haарxh gobkj hat qəysikayt a qiant kaaysibaba shorshiki amn manda gatsigo.

Gatsi 3^z- hhakj hat ka haарxh qoy shar gindin gobkj hat wutukayt qiyā gobkj hatki haарxh kubmas qokj oshtj haарxhen gobukay wutkiay iqan məchinige. Shorshibaab amnkida qoy qyant wutukay qan kabu kiělt qəysikida tigo.

Buudu nuogum uochŋakie:-

1. Kaaysia iti utŋ? Yiramini ?
2. Kaaysiakj hat yir it xuusini ?
3. Kaaysias ish kaasinkint yir yir it eni?

Hotsis

- “Xəxər kaaysi” kaaysia aabuka kuchuka gabu kalbin honsiz tigo. Hhasis dadakie kaaysias shoyt ishi yaarti qank ish kaasiz baasisigo.

Kaaysi hahi 23:- Zingun hhaarkisinz

Zingui hhaarkisinz gədəki kaaysia kaasis dadakie a gəli a gəliki kaaysiakien ishi kaasikisit hotinki zingakien ays ishi e hhaarkisinki kaasis xuusisŋ. Kaaysia kaasisinki kuda-

1. Ebmqank 15m okŋki xaagŋ chatis gobukŋ hat mamsŋ
2. Chatis qoydas gatsi mandaska hogŋ balu gə sumsŋ.
3. Dadakien 4-6 buudu beskŋ.
4. Elki buuda gats chatisakŋ choysht chal ishi ashun goŋ.
5. Hhaakŋ qang kidas gənishi siisa
 - Chatis xaagnŋkŋ chontatki husha kiŋa qank xsoxski hhaay tigo.
 - Elki buuda ishi wəysia hhaayas atikayt ishi qiya tsakiz tigo.
 - Hhaaya tsatkŋki kuda quxsinki wərqət ye qiant tarsha zutin tsatkŋigo.
 - Buudakŋ chonŋ dadu qoyda hhaayas a məchint buuda el choysht bangr ishi gətsiki balt maniz gətsinishi.
6. Buudu xaagnŋakien qokŋ kaaysia ishi gətsin ednigo.
7. Kaaysia gəts hotsikida buuda shorshibaab amigo.

Buudu nuogum uochŋakie:-

1. Kaaysia ay təni? Yiramini ?
2. Kaaysiakŋ hat yi rit xuusini ?
3. Kaaysia ish kaasinkint yir yir it eni?
4. Zingun ŋ kuotinkint shyt kiəlt ŋ ebnki nuoga naku ishi tini?

Hotsis

- Hhaay ŋ tsakikst, kamil kudu ŋ tsakəkst, ŋ kaaskist zingu a amdəki hurtis ebmka kotkŋ qank ka ŋ tsakiz basisigo.

Saamnt 23^z

Kaaysi hahi 24:- Kudu kiask

Kudu kiask gədəki kaaysas ŋ kaasisiŋki kudu

1. Elki dadasis quxsnki chuoku tadm chatis/ qoyda qoyda chal amkay kiz /gobukj hat ishi chatisin eoŋ.chatisŋki chatisa ishikj shaadn qanq amigo./akras soŋ/
2. Hhaakj qanq kidas goŋ.
 - Ishi chatis kida ashubaab kudu amigo.
 - Manz yəltkida el kudu tinishi.
3. 1-5 amki utuki dada kutat kamil ishi kaasin ye qiant ishi buoyn uochŋj.
4. Elki dadakie ishi gəli ishi gobakj hat ashubabu kudakj hat ishi ber ashun ednigo.
5. Dadu qoy sis ashubabu kutat xuuz taanj
 - Kaaysias yəshukiz a akrin a tidas dadakie sis goŋ. Dadakie kaaysia ishi kaasisda ishi gəlis xuuzi kobsisum kaasinishi. Kaaysias ishi kaasinkida ashubabu kudkj hat tigo.
6. Hhakj qang kidas gə qəy səsŋj.
 - Kaaysiakj ebma elki dadakie ashubabu kudakj kar manz ashubabu kudakj hat ishi inz tigo.
 - Ishi xuuskidagant xuuzien ishi gintəy məchitəy ez basisigo.
 - Hhakiəlt kamila ishikj hat tan atiti. Ishi hiəatikist Kamilas məchin gə zarinishi. / dadakie xuuzen ishi məchij gə hiatdjkı kiəlt/
7. Dada kamilas a məchikst kamilaka dada qəydnas tachinishi.
8. Kaaysias 5-15 dəqiqa kaasis chontat xuuzi manz “kamil” manz dadakie utuj qank guchi kaaysia intskiz amn ednigo.

Buudu nuogum uochŋakie:-

- kamil qank a atikist yir a amni?
- kamil kudu inkishqia ashubabu kuduk ishi inint yir a honsini? Ishi yartiqank ishi kaasisdəki kiəlt kudu zingukj hat etŋ ay a e kuotini?

Hotsis

- Kudu zangət kastniz zingu kobdego. Hhaasis dadakie Trafik dəmbi ishi kuotn basisigo.

Kaaysi hahi 25:- Gob diedisdaadakie

Gob diedisiz gədkı kaaysias ŋ kaasisinki kudu-

1. Dadakien gob diedisdaz yir tənt uochnej.
2. Gob dedsdaz gəndada dirku qoy baalt naagnejknej chonq gindkayqi hiəyknj gobuknej hat gindəki yaabakie tinishi.
3. Kaaysiaknej hat 1-3 amki utuki dadakien gob dedisiz baalt ishi am kaasin eonj.
4. Dadu mandakie 5-9 amki buudu qank besknj.
5. Elki kaaysi husha zangət baldi qoy elki buudasis an elki buuda baldiaknej choysht ishi aashun eonj.
6. El gob dedisinki dadakie dirku qank xsoxsinki kusnej qoy taanj.
7. Hhaaknej qang kidas gə qəy səsnej.
 - Gob dedisnkida kaysi hushas inu qoy qoy dirku gininishi
 - Dadu mandakie dirkas qabsu bangr ishi buuda baldiknej chonq qabsinishi. Qoy kiəlt dirku qoy tən məchinishi.
 - Kaaysia a hoguda elki dirknej a qabsn baldigat iyartsnkist tigo.

Buudu nuogum uochnejakie:-

- Dirku nəy gobuknej hat ishi ginkist yir ishi əmdəni?
- 1)- dognjat gobuknej hat gindəki diurkakien ŋ qabsiz yir a honsini?
- 1)- dognj baal ŋ bəybəyka jiəzh ŋ kuotənt el yir ŋ eaz a basisini?

Hotsis

- Dirku elki baal ŋ ginz gobun dedisigo. Hhaasis ŋ dognbaalas jiəzh ŋ kuotiz baasisigo.

Saamnt 24^z

Kaaysi hahi 26:- tsuubuz, xhanjkiz, xhilizh, shaazhkñakie

Tsuubuz, xhankiz, xhilizh shaazhkñ kaaysi ŋ kaasisinki kudu-

- Dadakie kaaysi hushakj hat ishi gəlis ishi gob anini ednigo.
- Hhaakj qaqg kidas gə qəy səsnej.
 - Tsuubz shaazhin, xhanjkzshaazin, xhilizh shaazhi gə oshkuj.
 - Tsuubuz a gədnt ints kotj ŋ ki baalt ashuno.
 - Xhankiz a gədnt wəshino.
 - Xhilizh a gədnt ton ŋ gə saykil/kamilkj/ chonjishi kiz gant e hushakj hat wəshi eoŋ. Dadakie ishi amdəki dadu manz qank qachushi nangisi ishi təkint uochnj.
 - Shaazhñ maniz a wəsinki kielas dadakie gətski wəshias hhaka in, ashkj yie qiant ishiki baaltat intsu ishi kuotu qəyn ednigo
- Yaashki kielu qank sialias ishi kaasin eoŋ.

Buudu nuogum uochñakie:-

- Shazhakie oshkunkist ishi intəy ashutəy wəshtəy ent a gufkj? Yiramini?
- Hhaakj tsant shaazhñ hhaakien ishi xuuskinj?
- Kar tsansi shazhñ hhaakiekj hat ays ishi e ishi gəlin zingukj hat kuotinkint ebu honsumini.

Hotsis

- Kutki zingu ŋ kuotinkint shaazhñ mikit dəmbiakien ŋ kuotiz basisigo.

Kaaysi hahi 27:- Yinkj kialas sənti

“Yinkj kialas sənti” gədəki kaaysias ə kaasis kangut kar qutut yie qiant qutu wəshi ishi iskən enki kudu.

1. Dadakien buudu qank beskj.
2. Buudakj chong insubaab kaysi kaaysias ishi getsin eoj.
3. Elki buuda yaarti manda am kaaysias gətsgo.
4. Hhaakj qang kidas gə qəy səsisj-
 - Tənti gədəki hiənu qoy nuogu ishi siskəst shoyt elkida ishkj kuchu karakar gabm metr okjəkj hat ishi insubaba qutu kuchukj hat an zarinishi.
 - Insubabakie qutu kuchas shar kiesistəy guys hinsutəy kifilkj chong ishi utuki kuokj ishikj kuchas wəshishinishi.
 - Ashushunti a gəkist el choysht indada insubabu qəydnas tachi ishi yaartikj qutu kuchuqank insinishi.
5. Qoy amkayt a qiyant xaagj dəqiqaqj chonj tə ashunti goj.
6. Elki kiəltat dadakie ishi yaartiaxien ishi sədənt kek sonj.

Buudu nuogum uochjakie:-

- Kaaysia kiəlt a gəli a gəliki kuokj ishi in ishi yaartibaabkj kuchas sə inkist yir ishi amni?
- Hhaakj tsantkaar quitska kaarkangis wəshi yir isha xuuskini?
- Kanguka qutuka kuchu ishi wəshi isku yir ishi eni?

Saamnt 26^z

Kaaysi hahi 28:- Ə-gəna siise

Dadakien hhəys a kesidakj choysht buudu buudu qank ishi aalin e qoyqoy, qoyda uochkj baabu am “ ə-gəna siise ” gən mandaka bangirsibaab am “ gən siisa ” gənish kaasin eoj. Qiabgis-

İŋ-gənəsiise?

Inchi aabakj chonq qoyda tino.
 Orkusn əmdəndno
 Karakar tino.
 Yinkj chonq hhaay iyakz iskigo.
 Yinu yiki ŋ tini?

Bangrs- Burtukan

İŋ-gənəsiise?

Zaabtki itsakj chonq qoyda tino.
 Yinkj hhāāya xhilizh tigo.
 Yinu yiki ŋ tini?

Bangrs- iəkj

Saamnt 28^z

Kaaysi hahi 29:- Ziib yafkj/zibn/

Ziib yafkj gədkı kaaysia kaasis zingu huotukist ishi kuotinki xuukj ishi iskn hhaakj qangki kuda qank qəysisj.

1. Dadakien 6-10 buudu qank bekj.
2. Elki buudakie karakar ishi qəyn eoj.
3. Elki buuda “Doktər yaab baal” akrs kaasinki dadu utj qank bern.
4. Elki dokrasis xuuzi taanj.
5. Dadakie elki xsabt milkit ishi oshkun eoj.
6. Hhaakj qankidas gə qəy səsnej.
 - Xuuzia xsabta “ziibu” baalt tigo.
 - Mandakie xsabtu qank məchinkı dadakien baal am kaasiz tinishi.
 - Xsabta qank məchinkı dadakie yəltat ishi kolu qank koninish.
 - “Doktora” elki dadasis kangtkaar qutut kuokj “ziib” ginigo.

- “Ziibasa” məchiki dada qəy ashuyigo.
- “Ziiba” a wutnj dada kuont tiego. Mandakie xuuziakj kangətka qutut kida kuoninishi.

Buudu nuogum uochjacie:-

- Kaaysia kiəlt xuuzia wutkist yir ishi amini?
- Hhaakj tsant zingu ishi zingum xuuskj? Zingakj hat ays ishi e qutini?
- Zingu qoy hurtishui qab wuchukayt qiyant yir ishi amini?

Hotsis

- Elki xsabtu a huotikist kiəltat ziibintəy ka wəsinki ziibu kek ŋ-kobuz baasisigo.

Saamnt 29^z

Kaaysi hahi 30:- Məchishimki jiəyzh kotkj

“Məchishimki jiəyzh” gədəki kaaysias kaasis inin jiəzh kotkj ŋ xuusinki kudu.

1. Chuoku/merkər/ honsum sədnki gatsi chatis chatisinigo.
2. Dadakie 4-6 buudu beskininishi.
3. Dadakie gətski chatisakj choysht ishi ashun gədnigo.
4. Elki buudakj tsant 5-10 əmnki metr okj hat 4 jiəyzh kotjki gob baalt əmnki qədiakien gobakj hat aksnij.
5. Jiəyzh kuotjki naagjəkien qiabisdaz 5 akr mamsnij.
6. Dadakie elki jiəyzh kotkj naagjəkien sumuka yirsis a honsinkint ishi gen eoŋ. Qiabgis-hhaa aazhu ist chatkjədəki naaŋg tigo. Azhu jiəyzh ŋ-kuotənt honsuz tigo
7. Elki qədiakj chuong agəli zhiəyzh kuotnki naagj akr andigo.
8. Hhaakj qang kidas gə qəy səsnij.
 - Qoy jiəyzh kuotkj qəydn oshku elki buudakj chonj qoy qoy dadu qəydnasis basisinki naagj andiki qedia kuoy mosumk ishi hiatj goŋ. Qiəyəbgis- kuchu xhurm a gədəkistkaar samina andiki qeda kuoys hieatigo.

- Kaar qadia kuoys yie qiant gobakj hat ki akra dakj ishi danukist ishikj ashu qoydas wus 5 sekond amz gant ishikj kuchas xhurumda, axhu chakidaz, kaar maniz akrsinishi
 - Yiekj choysht kaar ishi getskibait bangr choysht chal ashu ishi qayki qaydn kuotinishi.
9. Qaydnakj hhat qaydnki jiayzh kuotkj qaydnakie-
- Azhu chatkj
 - Geli keskj
 - Hhadu xhurum
 - Hialu tiyakj
 - Kuchu xhurum

Buudu nuogum uochjacie:-

- El kiel ishi qaydaki jiayzh kotkj qaydn naku ishi tini?
- So aakj gendiki jiayzh kuotjas ej-qaynt yir a honsini?
- Ishikj azhu ays kielu qank ishi chakudeni?
- Ishikj kuchas yir kielt ishi xhurmdeni?

Hotsis

- Inin jiayzh kuotkj jiayzh ej alin honsuz tigo

Saamnt 32^z

Kaaysi hahi 31:- hharku kielt ki qaydn

Hharku ki kielt qayndeki qaydn ishi basisinkida akrsi kaaysiqank ishi kaasinki kudu-

1. Hharku kielt oftjki baachi, gob dembj əy naagjka əy mamsinigo.
2. Hharku kielt ishikj iipm qayndeki qaydn dadakie kifil gat ish yaartisis ishi get nuogumtay en ednigo.
3. 5-6 dadu məchiki buudu mansinigo.
4. Ishi buuduakj chong hharku kielu qoy ber yir qaydn təki qaydnnt ishi akrs kaasin eoŋ.

“O” kifilkŋ Tmrt qubis

Kaaysi hadi 3. Ishi qey səsisñki kiəlu

σημειώση

ቁጥር	ይዘት	ንጂ
	መግለጫ.....	
	ተግባር ቁጥር 1 ሲሸጋ ማስተዋወቃ.....	
	ተግባር ቁጥር 2 ክ1-9 ቁጥርናንን ማስቀበር.....	
	ተግባር ቁጥር 3 ክ1-9 ቁጥርናንን መቀበር.....	
	ተግባር ቁጥር 4 ክ1-9 ቁጥርናንን በቍል መጥራት.....	
	ተግባር ቁጥር 5 - ቁጥርናንና ተቋሚነት ማህመድ.....	
	ተግባር ቁጥር 6 - እርዳሰ እያያዝና እጠቃቃው	
	ተግባር ቁጥር 7 - የቅጥር ንጂብጣዎችን መገማወም	
	ተግባር ቁጥር 8 - በበኩረን ወሰጥ በንቃት መሳተፍ	
	ተግባር ቁጥር 9 - ቁጥርናንን በቍል መቀፍ	
	ተግባር ቁጥር 10 - ሲሸጋ መርካት.....	
	ተግባር ቁጥር 11 - የነድሰ ቁጥርናንን መሙላት.....	
	ተግባር ቁጥር 12 - ለምናንን መርካት እና መገኘት.....	
	ተግባር ቁጥር 13 - የመንግሥት እያነዋች.....	
	ተግባር ቁጥር 14 - በቅጥርና ሆኖ መሳሌ.....	
	ተግባር ቁጥር 15 - ስንደቅጥርና የበር ጥሩ.....	
	ተግባር ቁጥር 16 - በንግድናንን በመጠናቸው መደረጃዎ.....	
	ተግባር ቁጥር 17- ቁስናንን በቅልም መመሪያ.....	
	ተግባር ቁጥር:-18 - የነገድናንን ለም እና ተቃዋው መግለጫ.....	
	ተግባር ቁጥር 19 - ልደግናንን መለያት.....	
	ተግባር ቁጥር 20 - ባምድና እና ተደም ተከተል.....	
	ተግባር ቁጥር 21:- ለበሰብነ መሰራት.....	
	ተግባር 22 - መ-ከራይናንን መሰራት.....	
	ተግባር ቁጥር 23 - ቁለም ማዘጋጀት.....	
	ተግባር ቁጥር 24 - ለበሰብነ ማውፊል.....	
	ተግባር ቁጥር 25 - ዕዕቅናንን ማ-በቍል.....	
	ተግባር ቁጥር 26:- የቅስናንን የበታ ለኩ-ት ማውፊል.....	
	ተግባር ቁጥር 27 ቁለትናንን መለያትና ማንበብ.....	
	ተግባር ቁጥር 28:- ዓይነት ነገር መመሰረት.....	

	ተግበር ቁጥር 29:- ፈሳሽና መጠሪ ነገሮችን መለከት.....	
	ተግበር ቁጥር 30:- በቀመጥ ማውካድር	
	ተግበር 31:- ጥሔሎችን መግማጭም.....	
	ተግበር ቁጥር 32:- አቅማጭና ስቃትን መለያት.....	
	ተግበር ቁጥር 33: አካባቢ ማውቃ.....	
	ተግበር ቁጥር 34:- ቅዱትን በከብደታቶው ማውካድር.....	
	ተግበር ቁጥር 35:- የእኝና የአይን ቅንብርን ማቆበር.....	
	ተግበር ቁጥር 36 - ነገሮችን በይዘታቶው መደርሰር.....	
	ተግበር ቁጥር 37 - ፈራሳት፣ ቅዱት እና ቅል እረፍት ነገሮችን መሞኑ...	
	ተግበር ቁጥር 38 - አቅማጭን መለያት.....	
	ተግበር ቁጥር 39 - ከተራሬከ አይታ ሲሆን መከላከል.....	
	ተግበር ቁጥር 40 - ጉዳት ከሚያደርስ እንዲሳትና ነፃዓት ሲሆን መከላከል	
	ተግበር ቁጥር 41 - ከድንጋጌና አይታ ሲሆን መከላከል.....	
	ተግበር ቁጥር 42 - የወረቀት ጉንጋኝት መሰራት.....	
	ተግበር ቁጥር 43 - የቅዱትን መገኘት መለያት.....	
	ተግበር ቁጥር 44 - ለየነትን መፈለግ እና ማመሳከል.....	
	ተግበር ቁጥር 45 - ለየነቶችን መፈለግ.....	
	ተግበር ቁጥር 46 - በፊለት የሚከናወነ ተግበራት	
	ተግበር ቁጥር 47:- ገጠመችዎችን መኖገር.....	
	ተግበር ቁጥር 48 - የሰምንቱ ቅድት.....	
	ተግበር ቁጥር 49 - የጋር አትከላትን መንከባከብ.....	
	ተግበር ቁጥር 50 - ምግባር ምግባር.....	
	ተግበር ቁጥር 51 - የህግናት ሲሆዎችን ማስቀልበት.....	
	ተግበር ቁጥር 52 - የቀን መቆጠሪያ.....	
	ተግበር ቁጥር 53 - በእመግንባ ጊዜ መከበር ሲለለባቶው የጠንት ሙርጓኛ.....	

Wukj

Maxsaaf hhaakj chuong ageli ageli ki ishi gəlis/buudu qajk qəydn mamsnkigo.mamsnki ishi gəlis/buudu qəydnkj sapm dadakie ayilnt juakj qoy qəydn qoy tamari maxtsaaf ishi qəyn aednz baasisigo.tamari maxtsfkj hat kida wosi ishi kuotu tamariakie wesi ishi kuotu wesas kek ishi qəykint sədnigo.wesas kuotukay qiadəki dadakie huonsu ednigo.hhaa ishi qey səsijki kilaka ageli agli ki ishi tamrki ebmas kek ishi xuusjkidakj sapm aabu boskika hiənu qoy nuoguka hadi ishi ber xsaaftəy akr diskətəy ishikj kuchu wuchkushin ebm aednishi xuusz huonsigo.

Mxsaaf hhaakj chuong qəydna qəydnin ejki kudu andkinishi.kudu hhaakie gətssis andkiz ishitidasis aamdagant a iskn huonsumnz baasisigo.

Saamnt 1^z

Qaydn hadi1- 1-gəlis xuusis

Dadakie qoy qoy ishi qəytsəəkñ hat Sənbət i-gəlis i-xuusisidə gant kifil gat ishi yartibabakiesis ishi xuusisinki kudu hhaakñ qang kidagant tigo

1. Dadakie ishi utudagant qoy qoy kifilg ishi yartakiekñ tsant ishi ashu ednigo.
2. Dada/en Sənbətgənishi sisdagant ishi gəlis ishi xuusisn edngo.
3. Dadakie ishi gəlis ishi xuusiskst dədu mandakie ishi hhədñ ednigo.
4. Hhaakuokñ el ki dada qoy qoy ishi qəy ishi gəlin xuusisn kuokñ tadnigo.

Ebinti

- Dadakie ishi gəlin ishi xuusiskst elki sumu, ishi biargu, īib yaab sumu, ishi utudazka ishi oydazka ishi hiir gəkint kiek sogñ.

Qaydn hadi 2- 1-9 ki hadiyakie hadisinz

1-9ki hadiakien eduqank ishi oshkun hhakñ qəngki kudk ednigo.

1. 1-9 ki hadiakien ishi hiənu kalis kesis eduqank qoy qoy oshkinishi.
2. Dadakie oshunki hadiakien choysht hiənu kalis e qoy balt ishi oshkun ednigo
3. Dadakie hadiyakien ishi xaagm eduqank hadisidakñ choysht dadakiekñ chonç utukiz a ye oshukundagant hadisisn ednigo.
4. Qoy amki kuokñ qank dadakie 4-6 buudu qank am qoy qoy ishi qəy hadin ednigo.

Qaydn hadi 3-1-9 ki hadiyakie hadis

1-9 ki hadiyakien ishi hadinki kuda:-

1. 1-9 ki hadisis amnki naagn qiabgis, ishikñ kialu qorki ye qiant qoy amki naagn.
2. Naagñakien ishi huonsun hadiakien ednqank el choysht tsant oshku dadakie xaagm xaagm hadin ednigo.

3. Dadakie hadiakien ishi xaagm eduqank hadisdakj choysh dadakiekj chonj utuki dadu a ye qoy amki quduqank hadisin eoñ.
4. Qoy amki kuokj qank dadakie 4-6 buuduqank ishi am qoy qoy hadin ednigo.

Qeydn hadi 4-1-9 ki hadiyakie eduqank oshku

1-9 ki hadiyakien eduqank ishi hadinki kuda:-

1. 1-9ki hadiakien məchki filəshkardu mamsingo.
2. Hadi kardas shoyt ki dadakie sənki balt tsinigo.
3. 1-9ki hadiyakie inchi shadnz qank ishi səis ishikj hiənu hhəygis qoy qoy oshka.
4. Dadakie oshkinki hadiakien ishikj hiənu kalis ishi e qoy baalt oshkun ednigo.
5. Dadakie hadiakien ishi xaagm eduqank hadisdakj choysh dadakiekj chonj utuki dadu a yə qoy amki kuduqank hadisin edngo.

Saamnt 3^z

Qeydn hadi 5- hadika hadnz kiyamsu

1-20ki hadiakien qorki ye qiant qoy amki nuogn anu hadias hadinki nuogu qank ishi kiams hadin ednki kudu.

- Dadakie 4-6ki buudu qank alinishi.
- Ishi buudu qank 1-20ki quxsuki hadi karduka hadiniz nuogu qiabgis:- matki qorki, hharch, inchi aabu kar manz.
- Dadakie buudu qank ishi am al hadin hadinki nuogu qank ish kiamsu hadinin ednigo.

Qeydn hadi 6- irsasu məchka huonsumka

Irsasu məchika huonsumka ishi xuusin a edn 1-20ki hadiakien ishi diskin ednki kudu

- Elki dada irsas ishi məchin ednigo.
- Kek amki irsas məch qiabgsntəy 1-20 ki hadiyakie chonj qoydas blakordukj hat chuoku qank diskn səsisinigo.
- Elki dada 1-20ki chatis kieskay ishqə disku xuusn edngo.

Qəydn hadi 7– hadi kotj qank kiamsnz

Kotj qank mamsinki 1-20ki hadiakien ishi kiamsu xsaaftn xuusinku kudu.

- 1-20ki hadiakie kotj qank mamsinigo
- Elki dada irsas ishi məchin ednigo.
- Kotj qank mamsnki 1-20ki hadiakiekj chonj qoydas blakordukj hat chuoku qank kiams xsaaftn səsisinigo.
- Elki dada kotnqank mamsnki 1-20ki hadiakien chatisas keskayt ishiqya kiamsu xsaaftn ednigo.

Saamnt 5^z

Qəydn hadi 8-buudu chong wəshin qəydnz

Dadakie buudu qank karakar ishi am al ishi “utuki kaaysi” ishi nuogumn buudu insəbabu bern,kek hhədnwəshi qəyn edniki kudu.

- Dadakie 4-6 buudu qank karakar ishi qəy aln ednigo.
- Dadakie ishikj chonjat buudu insubab ishi berin ednigo.
- Dadakie ishi utuki kaaysi (Qiabgis:- echij, ɳ-baachi ishi səkj) ishi beru kaaysias yiramishi berkint ishi gen ednigo.
- Dadakie kek ishi həydjtəy wəshi qəytəy en ednigo.

Qəydn hadi 9– hadiakien eduqank xsaaftniz

1-20ki hadiakieneduqank eduqank a gədnishi xaagm xaagm xsaaftn xuusinku kudu.

- Utuki dadu ishi yə hadias blakordukj hat xsaaftn ednigo.
- Elki dada irsas məchinishi.
- 1-20ki hadiakien qoy qoy eduqank a gdn xsaaftnishi

Qəydn hadi 10 -ŋ-gəlin huonsu

Dadakie buudu qaqk karkar ishi am al ń -gəlis huonsu baasiska huonsuka dadakie ishi nuogum xuusin ednki kudu.

1. Kifilkŋ chuong dadakie el kiəlt ki qəydn kuchu ishi xhurumkst,aabu ishi xhurumkst,gəli ishi xhurumkst, baachi ishi ofkst, chamu ishi andkistka itsu ishi əmkst qiabgsdəki akrakieə taazakŋhat tsitŋ.
2. Elkiəltki qəydn dadakie ishi qəyn enki huonsu naagŋ kifilg kobde aelki dada ń- gəli huonsum tmrt t̄ipm ishi xuusn ednigo. (Torch, mostot...)
3. ń- gəlin ń-huonsn a basiskidaka huonsuka dadakiesis gədnigo.
4. El kiəl dadakie ishi gəlin ishi huonsun enki qəydŋ (kuchu xhurm, baachi ofkŋ, chmu ənkŋ, əmkŋ, bangr/chi t̄ig/, gəli keskŋ...) ishi gəli ishi qəyn ustsnilgo.
5. Gəli keska haadu xhurm dadakie kifil chong shoglit qankishi qəy xuusn eonj.
6. Ishi gəlis ishi qəynki a gəli a gəlik i qəydn ishi mintste xuusis tatr /xsougsa.../

Saamnt 6^z

Qəydn hadi 11- gəshtiki hadiakie xsoxsñz

Dadakie gəshtiki hadiakien ishi xsoxsu xsaaaf xuusn ednki kudu.

- Xuuskŋ maxsaaf chong gəshtiki hadiakien ishi xsoxsisin qabgsdəki a gəli a gəlik chatis mamsingo. (Qiabgis:- hhakŋ qangki chatisagant.
- Dadakie gəshtiki hadiakien ishi xsaaaf xuusn ednigo.
- Qoy amki a gəli a gəlik chatis xsoxsis 1-20ki hadiakien ishi xsaafin ednigo.

1		3		5
	7			10
11		13		15
				20

Qaydn hadi 12- yaabakien huonsuka iakz dəbkŋ

Dadakie yaab ays aam huonsuntəy iakz adiebnkint huonsuntəy ishi nuogumtəy ka kifilg yaartisis qıabgsŋki kudu

- Dadakie 4-6 buudu qank ishi aln ednigo yaab yas a am iyakz a debmnt huonsunkint dadakie sis a gədn qıabgis yaab haskŋ, amkayki məch, debdŋ qəydn gashikst yaab rakz zingmgo
- Yashki buudu kivlu yaab ays a edn buudu mandakieka ishi nuogumn eoŋ
- Dadakie ishi nuogumki nugas kifilgat ishiyartesis ishi gen edngo hogətat baachi qank shotnki hhakie ishi gəli ishi qad ishitidasis tib yaabka hakimka qant yaab manz ishi sətəy məchitəy amkay qiaz atidasis. Yaab maniz məchino gə zingsdaz ishtakint ishi tib yab ye qant ishi astmare sis ishi gəz basisz atida gədnigo.

Saamnt 8^z

Qaydn hadi 13 – indu naagnj akr

Dadakie indu naagnj akrakien ishi amu qaqk abesknki kudu

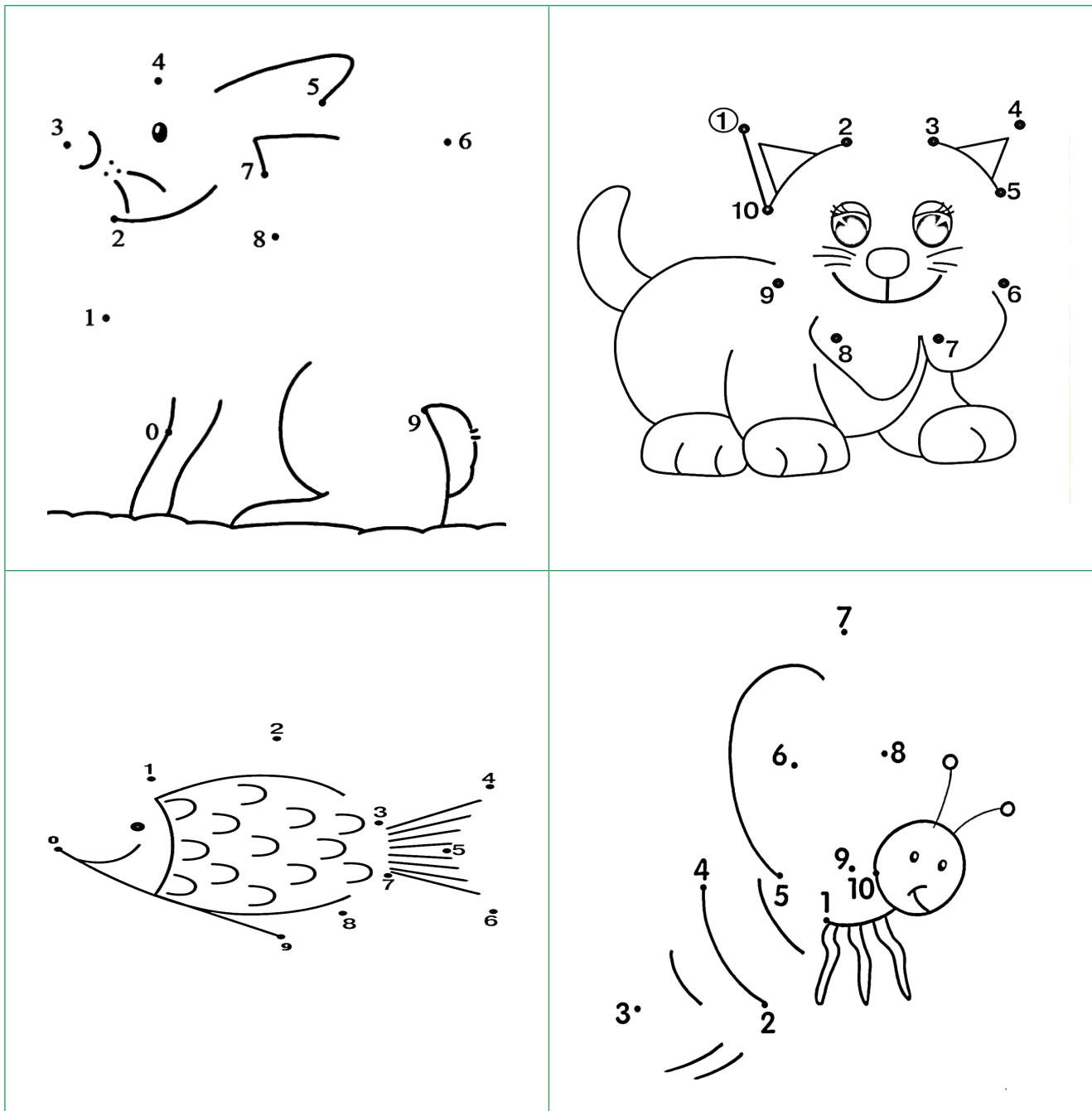
- Dadakie buudu buudu qaqk andinishi.
- Indu naagnj akr gədnigo.
- Quxsunki /mamsnki indu naagnj akr qibgis kaamil, kaachi, baabur, gaari, woluharu, haru, giməl, kulul, ... dadakiesis taadnigo.
- Dadakiesis kadu wərəqəy n- naaru, b - baachi, k - kudu xsaaftnki wərəqət buudu siis tadnigo.
- Dadakie quxsunki indu naagnj akrakien ishi amu qaqk ishi beskin ednigo.
- Yiəkj chuoysh indu naagnj akrakien xuuskŋ kiəlt kizka gob diəmbi indu naagnj ishi gə beskin ednigo.

Qəydn hadi 14- hadiyakie akr akrsnz

Dadakie hadiyakien ishi kiamsu izkj wuchku istki akr qoy ishi akrsn ednki kudu

- Hadiqanjk mamsnki akr dadakiesis tadnigo.
- Dadakie hadiyakiekj bayg ki kotn kiamsu akr ishi akrsn ednigo.
- Agəli agəli ki siali anki irsas dadakiesis atadn ishi akrski akras siali ishi diskin ednigo.

Saamnt 11^z

Qəydn hadi 15- taaminka birika

Dadakiesis taaminka birika buudu qanq atadn ishi yaasist gatsu iakis anki kudu

- Hhaakj qanq ki taaminka birika kopi ednigo.
- 5, 10, 25 ka 50 taamin manz ka 1, 5, 10, 50, ka 100 biri dadakiesis tadm ishi berin ednigo.
- Wuochkurmki taaminka birika dadakie buuduk ishi aluna tadnishi yaasist iakzg chuoysht tsaant anin ednigo.

Saamnt 13^z

Qəydn hadi 16 - dumu yasyasz ishi kidn qajk andnz

Agəli agəli ki dumu yasz dadakiesis atadn ishi kidn qajk anki kudu

1. Agəli agəli ki dumu yaasz shadnzka duenzka mamsinigo.
2. Dadakie buudu qajk beskn andinishi.
3. Agəli agəliki dumu shadnzka duenzka dadakiesis tadnigo.
4. Dadakie agəlis agəliski shadn anki dumu shigz, ,chuontkizka shadnz ishi gə signt anin ka agəli aglik dumu duenzamki dumu hatkuoiz , chuontkizka duenz siignt andigo.

Qəydn hadi 17:- naagnakie siali qajk besknz

Agəli agəli siali qajkki karzu dadakiesis tadnishi siali qajk ber anki kudu

1. Agəli agəli siali anki karzu mamsingo.
2. Dadakie buudu qajk beskn alinishi.
3. Agəli agəli siali anki karzu dadakiesis /buudusis/ tadnigo.
4. Karzakien ishi siali qajk qiabgis ; tsubz, xhaŋkz, xhilizh kaar....anki agəli agəliki karzu qoy baalt ishi siali qajk ishi anin ednigo.

Qəydn hadi 18 – nuogu sumuka huonsu gədns

Dognatki nuogu məchiki akr kobde dadakiesis ishi huonsu ishi gen ednigo. Qiabgis silki, hhaalgu, kubay,kiyanu, wuru,....Isk tamrsnki kudakie:-

1. Akra sədnki bal tsitinigo.
2. Dum yas yasiz qajk ishi qiabgs ahuonsas gen ednigo
3. Dongntaki nuogu mechiki akr mamsinigo.

Qəydn hadi 19- aabu bosky bernz

Aabu bosky gəbətə səsn eduqank ishi oshkun edn aabu bosky akrka zuruka ishi bern ednigo. Ishi bernki kudakie:-

1. Saamntakŋki aabu bosky (B, Q, X ka M) dadakiesis hiənuqanka akr qanik xuusingo.
2. Aabu bosky(B, Q, X ka M) zurakien hiənu qanka karzuqank ishi bern ednigo.
3. Elki (B, Q, X ka M) zuru qoyda qoydakŋhat yirqank ish begumdənt dadakie ishi nuogumn ednigo.
4. Dadakie aabu bosky karzu ishi məchinki bordu ishi huonsum bertəy qoydas qoydaqank mamstəy ishi e gen ednigo.
5. Xsaaftnki (B, Q, X ka M) ka ishi zuru məchiki wərqət dadakiesis tədnəabu bosky ishi xaagm diskin ednigo.Qiabgisetsi Bak choysht Qn yekə choyt Qn ishi dikan ednigo.
6. Ishi diskikdas yartisis qabgistəy yir ishi amkint uish gen ednigo.
7. Kotŋ qank xsaaftnki (B, Q, X ka M) ka ishi zurakien məchki wərqət dadakie sis taadŋ dadakie kotŋas ishi kiamsn ednigo.
8. Sapm qang xsaaftnki (B, Q, X ka M) ka ishi zuruka məchki wərqət dadakiesis taadŋ aabu boskias ishi kudu qank chatis kieskayqia siali ishi diskin ednigo.
9. A gəli a gəlikı karzka aabu boskika a gəli a gəlikı nuogŋ hat qəydn ishi xsaafn edn (qorki, inch aabu, kibrit inchi, harchi...)
10. Hhaay siali ishi huonsum kialu qank ishi xuususumki aabu boski xsaaaf xuusnishi
11. Dadakie (B, Q, X ka M) aabu bosky ka ishi zurka hiənuqanka karzuqank ish beru qoy qoy blakordakŋhat nabbn ednigo.
12. Dadakie (B, Q, X ka M) ka ishi zuruka hiənuqanka karzu qank ishi beruqoy qoy blakoradŋhat nabbn ednigo.
13. Ishi xuusisnŋkizka ishi nabbkizka aabu boski karzu wərqatkŋhat ishi xsaafn ustisnigo.
14. Dadakie ishi xsaafkı B aabu boskin ishi xaagm xaagm xuusin ednigo.

Saamnt 14^z

Qeydn hadi 20- zursusmka choysht tsantka

Nuogakj chonjki zursusmka choysht tsant ishi xuusn ednki kudu:-

- Geshim anki a geli a gəlik i siali anki naagn qıabgıs, xuuzi inchi aabu qorki itsu aabu jometri karzu akr hachika mandakien kifikkı chonj kobdeonj.
- Yiəkjı choysht dadakien buudu qank beskjı.
- A geli a gəlik i kidn anki naagnka hadinz buudakiekjı chonjki dadakiesis beskjı.
- Qoy amki hadiakien qoy balt ishi kiamsun ustsı. Qiabgıs iskjı haadu wogukaykız, wogızz, yasisz, iyakız kar mandakisı qoy baalt qabsu.
- Yirkjı hat ishi akrkint dadakien bangers taan ustsı.
- Yiəkjı choyshta geli a gəlik i hadiakien ishi kesəs anin dadakien ustsı.
- Yirkjı hat ishi akrkint uochishi bangrs taan eonj.
- A geli a gəlik i ishi qabsiki nuogakan choysht tsant ishi antəy ays ishi ankint ishi gean eonj. Qiabgıs:- yasiz chontkizka iyakz ishi gəga.
- Hogntatka nuogakiekjı chont ki zursusumka choysht tsantki ebmas gə hotsı.

Saamnt 15^z

Qeydn hadi 21- gabm qeydnz

Hadinki naagnka jiŋ taa naagnakien jiŋakj chonj ishi qabsn edn gabm ebm ishi xuusinki kudu:-

1. Hadinki naagnka jiŋ mamsnigo.
2. Gabm naku tənt dadakiesis gədnigo
3. Jiŋa qank karbm ishi qay qorkiakien qiabgıs gabmqəysəsa.
4. Mamsnki hdinkı naagnka jiŋka dadakiesis taanj.
5. Dadakie ishi sedagant hadiniki naagnka jiŋka a geli a gəlik i gabm ishi qey səsn eonj.

Qəydn hadi 22- zarkṇ qəydnz

Esi qank kaardaaz wərqət qank məkabu ishi qəy xuusn a gəli a gəlik zarkṇ ishi qəy huonsj. Hhakṇ qanki kudaqank qəydnigo:-

1. Tarshka wərqətka mamsingo.
2. Tarsh kaardaazwərqət qank mərkbka kachika qəydn sisinigo.
3. Dadakie ishi səki kudu qank ishi qəy səsn ednigo.

Saamnt 16^z

Qəydn hadi 23 – siali mamsu

Buotu tsubzka esi ishi xhuubu siali qəy xuus a gəli a gəlik zarkṇkien ishi en huonsj.zarkṇ qədnki kuda

1. Buotu, esi/tarshi/, kusum, hhaay, kanki sani, wəshesh naagṇ mamsnigo.
2. So gədnidas ishi huonsum ays ishi e siali qəykint səsisnigo..
3. Soki naagṇkien xhubtəy multəy siali ishi qəyn qiabgsnigo.

Qəydn hadi 24 –gabm bəysisn

Dadakie a gəli a gəlik naagṇ taadnishi yiligo< tsakigo, qoy amigo... ishi gə bəysisn eoŋ. Hhakṇ qanki kudaqank qəydnigo:-

1. Dum yasiz, jometru karzu, jinka buudu qank anu dadakie sis taan.
2. Dadakie taadnki jiŋ qank karbm xaagṇ (gabm) ishi qəyn eoŋ.
3. Yekṇ choysht karzakiekṇ chont yasidakien kadu gonu qoy, qoy karakar, qoy kubm gonu, ishi eartsn eoŋ.
4. Karbm xaagṇdakṇ qang uchu dum yasiz ish eartsn ednigo.
5. Yekṇ choysht karbm xaagṇ ishi qəykidas bayg bayg karbmakṇ chong ki hadiakien ishi hadin ednigo.
6. Yekṇ choysht karbm nadatki iyakz hadnkinaagṇ ankintka karbm nada təki yiluz hadinki nuguankit uochṇ.

7. Yekj choysht gabm nadatəkitsakikintka gabm nadatki yilikint uochj. Bangrsaska gabmas ishi mamsu gen uochj.
8. Qiabgis hhas ishi xaagm qeyn gabmakien ishi qeytəy mamstəy enki ebm taan.

Saamnt 17^z

Qeydn hadi 25- inchi bəzu bezsnz

Buotu, hhaayka chaazh shaxhkñhuonsum nastik inchi bezu bəzsnz ishi xuusn huonsj. Hhakj qanki kudaqank qeydnigo:-

1. Buotu, nastikuka hhaayka mamsingo
2. Buotu mamsn ka nastik sanikj chong andigo.
3. Itsu aabu qiabgis:-baqil andn buota chazh balt andigo.
4. Elkiəlt hhaay ish bəysn bəybəy injas senishi.
5. Huognatka elki dada ishi ashukidas ishi sətəy ishi gəlis tamrn ednigo.

Qeydn hadi 26- naagjacie gob hhaashunz bəysisnz

A gəli a gəlikidn anki naagj taa iyakzka yasizka naagj naadatki hhaashunz gob məchinkint goj.

1. A gəli a gəlikidn anki naagj buudu buudu qank tədnigo.
2. Naagjacie xərəpezkj hat bayg bayg andnigo. Qiabgs, dəbtərka mxsaafka.
3. Naagjacie məchiki goba sədn hhaashnzka xsubmzka məchkidas ishi gen ednigo.

Qeydn hadi 27- hiənu qoy nugu berkjka nabbka

Ishi xuusismki aabu boski ishi huonsum qeydnki hiənu qoy nugu eduqank ishi berte ka nabbtəy en eoj. Hhakj qanki kudaqank qeydnigo:-

1. Dadakie ishi xuususumki B,Q, X, ka M aabu boskiakiekia ishi zuruka hiənu qanka karzu qanka ishi xuusisn ednigo.
2. Ishi tamrki aabu bosky qank qeydnki hiənu qoy nuogu naagjkieka qeydnakiekia akrqan ishi kiams wuchkas xuusin ednigo.

3. Aabu boski B, Q, X, ka Mkaar baygka guys xsaaft dadakie signt ishi nabbn ednigo.
4. Quxsni aabu boski B, Q, X, ka M ishi kiamsu hiənu qoy nuogu qən ednigo.
5. Ishi qeyki hinu qoy nuogas ishi xaagm nabbtəy xsaaftəy ega.
6. Elki aabu boski zurukaar baygka gysika ishi xsaaft nabbn eogn.
7. Elki aabu boski zuru qank hiənu qoy nuogu ishi qəyn eon.
8. Ishi tmrki aabu bosky qank qeydnki hiənu qoy nuogu naagnka qeydn akr kiamsn ishi xuusn ednigo.
9. Qoy qoy ishi qeyishi yartibabakiesis tsant ishi qeykidas ishi nabbtəy nabbstəy en ustsnj.

Qeydn hadi 28- nuf qoy nuogu qeydnz

Ishi xuusimki aabu boski huonsum xaagnka kaduka hiənu qoy nuogu anki nuf qoy nuogu nabbinshi. Hhakn qanki kudaqank qeydnigo:-

1. Dadakie ishi xuusimki B,Q,X, ka M aabu boski ishi huonsum ishi qeyki hiənu qoy ishi ebn eon.
2. Ishi tmrki aabu boski qank qeydnki hiənu qoy nuogu honsum nuf qoy nuogu qeynishi.
3. Ishi qeyki nuf qoy nuogas xaagm nabbinshi.
4. Ishi yartibabukn tsant kies ishui qeyki nuf qoy nuogas nabbtəy naabbstəy enishi.

Saamnt 18^z

Qeydn hadi 29- hhaayizka kalbz nuogu mamsniz

Dadakie hhaayzka kalbz nuogu ishi mamsnki ebm ishi xuusnki kudu:-

1. Kubay, xasu, nastik hhaay mvcczkizka kaasay mamsnigo.
2. Dada qa[kz buudu qa alinish.
3. Dada qanjzkn tsaan xaagn kubay hhaay qanj xsoxsn nastk hhaay məchikn chuong andnigo.
4. Kubay qoyda nastik hhaay məchi idn xsoxsinigo.kubay xaagnja wol kidag qabdnigo.
5. Kubayakn chuong qabdnki hhaaya kaar wolki naagnakn chuong qabdnigo.

6. Kubay qoydakj chuong kaar mandag aqabdnkst kubaya məchiki hhaaya qoy atidas goj.
7. Xasu qoydas kubay qoydas an hhaay xsoxsis kaar xasugat qab səsisj.xasa xsoxskay aqekidas gənishisisa.
8. Kubay xsu plastic hhaay məchikz dadakiesis tanish etu qabgisisidagant qəytəy hhaayiz ka kalbiz amki nuogakien ishi mamsn eoj.
9. Mamsu naagjajie tsaktəy yiltəy ekidas ishi xuusn eo.

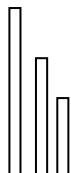

Qeydn hadi 30- shadnz mamsiniz

Shadıj qank tsakinki nuogakien ishi mamsəty bəysistəy en eoj.

1. Dadakie kadu buudu qank bəsininshi.
2. Gəshki a gəli a gəliki shadıj anki dumu yas yasiz (shadnz, chontkizka shgiz mamsingo).
3. Buudu qoyda dumu shadniz, buudu xaagjnda chonkiz, buudu kaduda shiguz shadıj anki dumu taanj.
4. Buudakj chong dadu qoy oshku dumu shadıdas aanən eoj.
5. Buudakj chonj dadu xaagj oshku dumu iakdakj choysht chontki dumu a anin eoj.
6. Dadu qoy oshku dumu shgunen dumu xaagjakj bayg aanən eoj.
7. Hhaa kuduqank buudu chongki dada el ishi qəytəy shadnz, yiluz, chont kiz, gədəki hiənu qoy nuogu ish xuusn eoj

qiabgis :-

Astmria/en kadu buuduakie qoy qoy dumu hhaa
kuduk ishi ana

Saamnt 19^z

Qeydn hadi 31:- karzu kiamsnz

A gəli a gəliki karzu kiamsn gobka kidnkakŋ chont ki begumas ishi xuusn eοŋ. Hhaakŋ qangki kuda qank qəysiŋ.

1. Dadakie buudu qank ishi aln eοŋ.
2. Məmsinki a gəli a gəliki karzu buudakie sis taan. (Qiabgis hhaakŋ qanki karzas ninny xuuskŋ maxsaaf chonq hadi 5n huonsum.)
3. Gətsi yenki karzu begumakien elki buudasis taa ishi kiamsn huonsŋ. Gətsi kiamskiz shorshibaba a tidasis goŋ.
4. Dadakie buudu qank ishi al kiamski karzas ishi yaartisis ishi qiabgsn eοŋ.

Qeydn hadi 32- kuokŋka okŋ berdnz

Gob okŋka kuokŋ qiabgsdəki hiənu qoy nuogu (daant, okŋ, chonq, sapm...) ishi bern hhaakŋ qangki kudaqank qəysisiŋ.

1. Akrakie, xərəpe'z, xuuzika xərmusu mamsingo.
2. Dadakiekŋ tsant a sədnz gant xərəpe'zakŋ chontat xuuzen an. Yiekŋ choysht xərəpe'zakŋ chontat nak alkini? Ge uochiŋ.
3. Xərəpe'zakŋ zangtka xərmusu an xərəpe'zakŋ zangt naktki andəkini ge uochiŋ.
4. Xərəpe'xakŋ chont xuuzi andkigo xərəpee'zakŋ zangt xərmus andəkigo gə goŋ.
5. Yiekŋ choysht xuuzi xaagŋ dadakŋ tsant, qoydas dant qoydas okŋ anu dadakiesis nadatəki dant kini? Nadatəki okŋ kini? Gə uochiŋ. Bangrska taan.
6. Ishi xaagm a gəli a gəliki kuokŋ naagŋakien ankuokŋka okŋ uochiŋ.

Saamnt 20^z

Qaydn hadi 33- dogñ baal xuuskj

Dadakie ishikj dogntat kidas sagu gabzka yaab qayzka ishi gø berin hhaakj qangki kuduqank qaysisj.

1. Dadakie dogñ baal gødøki ebmas ishi xuusn eoñ.
2. Dogñ baalt a gøli a gølik i saagu gabkizka yaab qaykizka nuogakieist ishikidas kek ishi xuusn eoñ.
3. Saagu gabkiz nuogu gøndada ishi gøli hurtikiz shunu ankizka kaykizka ki nuogu ishi amkst wuoch, yaapm, hhaay, buotu, niyalu, chazhi atsm, biiz, natu, dii ka hhakien xuusisj.
4. Dadakien buoz kobtø dogntaki nuogakien kek ishi xuusn eoñ.
5. Buozakj choysht ishi søki nuogukj hat ishi nuogumn eoñ.
6. Wuochi gøndki a gøli hurtiki nuogakie qang inch, matø, a gøli a gølikizabtki itsuka aabuka ishi tidas xuusisj.
7. Yaapmkj qang tib yaapm, nudu, gangdazka nudu yas yasiz, kebika hhaaykj chongki nudu ishitidas xuusis ishi ebn ednigo. (qiabgis:- tib yaapm, wuru, kiyau... wochigki nudu , hhøyk, nuch/ii/ nuhj...)
8. Yaab qayki nugakie, tib, kudu, koy, xørpe'zu, chalk, ishi tidaska qoy amkiz ishikj dogntat yab qaykidakien ishi gen ustsj.

Qaydn hadi 34- naagøkien ish intsu qank mamsnz

Kifilkj chøngki naagakien intsu qiabgisinki:- intsz, shoshkjz, iyakz intsez, ishi gø mamsn hhaakj guysit ki kudaqank qaysisj.

1. Dadakie karakar ishi qay alin eoñ.
2. Kidnka karzuka qoy amki nuogu agøli agøli ki intsu ankiz inchi yiøqiannt nuogu manz dadakiekj chuontat anj.
3. Dadakie qoy qoy ishi naagøkien ishikj kushit anxagmxaagm mamsn eoñ.
4. Shuoshkjzka intszka nada tønt ishi gen eoñ.
5. Yiekj choysht qoy amkizka qoy akrki sialika anki kækesh mamsj.

6. Yiekj choysht a gəli a gəlik ints u iskj chong iyartsj.
7. Hogntat dadakie qoy qoy ishi kies kuchuqank qəystəy antəy mamstəy bəysistəy ega.
8. Hogntat shoshikjzka intsəz nadakie ishi tint it gen ustsj.

Saamnt 21^z

Qeydn hadi 35:- kuchuka aabuka gab kalbsnz

Dadakie a gəli a gəlik nuogu ishi qeyn a edn aabuka kuchuka gab kalbsnki kudu.

1. Kasay, toku, inchika wərqət mamsningo.
2. Kasay ishi honsum qiabgis kialu qank karakar, İI, wongul, akrkidas ishi qəya.
3. Toku ishi honsum muldus, kiəmu, sani, suolu, yaapm akrkidas ishui qəya.
4. Inchi, kibrit inchi ishi kansu ii, kudu, akrkidas ishqəya.
5. Wərqət ishi huonsum a gəli a gəlik chatisakien, jometir karzu, ii, shonglit, fostukardu, akrkidakien ishi qeyn e aabuka kuchuka qabsu kalbsn eoŋ.

Qeydn hadi 36- nuogakie məchiqank andniz

A gəli a gəlik nuogakie məchi qiabgsdəki wol, xso, yilkiz, tsakikiz kar manz ishi ge anin eoŋ.

1. Kubm qoy akrki nastik hhaay məchikiz mamsnigo.
2. Naagj qoydakj chonj hhaay xsoxsnigo, naagj xaagjidakj chonj chont qabnigo, naagj kadudakj chonj xaagjidakj chont amzgnt qabnigo, naagj kubmda wol aligo.
3. Dadakie buudu qank ishi aln edngo.
4. Mamsnki kubm nastic hhaay məchikida elki buudusis tadnigo.
5. Dadakie wolkida kar xsoka, xsokida kar wolkidaka choysht tsnt ishi anin ednigo.
6. Hogntat dadakiesis naagjacie kek andkizkaa mamsinkizka xuusisj.

Saamnt 22^z

Qəydn hadi 37- aabu boski, hiənu qoy nuoguka shoshkñki nuf qoy nuogu xsaaftnz

Saamntakñki aabu boski (B, Q, X, ka M) ishi huonsum aabu boski, hiənu qoy nuoguka nuf qoy ishi xsaafin ñ-enki kudu

1. Saamntakñki aabu boskika zuruka ishi huonsum hhaakñ guyski qiabgsagantkotnakien kiamsu aabu boski xaagm xaagm xsaafn eοη.

Ba	Ba	Ba	Ba	Ba
Be	Be	Be	Be	Be
Bi	Bi	Bi	Bi	Bi

2. Saamntakñ aabu boski ishi huonsumhhaakñ qanki qiabis kudu qank xsaafn eοη. B, Q, X, ka M hiənu qoy nuogu ishi xaagm xaagm xsaafn eοη.
3. Saamntakñki aabu boski ishi huonsum qəyki hiənu qoy nuogas xsaaagm xsaaagm xsaafn eοη.
4. Dadakie ishi sumas ishi babu qank ishi xsaafin e ishi sumakñ chonqki aabu boskias ishi ebu xsaaaf xuusin eοη.

Qəydn hadi 38:- kuokñ bernz

Ishika naagnikuokñ ishi gen ednki kudu.

1. Xərpe’zkñhat a gəil a gəliki naagn andigo.
2. Xərpe’zakñ hat andki naagnakien dadakie ishi sə kukas gen ustsñj.
3. Dadu qoy utkiz oshku iskñ tsanas a bangr ashun eοη.
4. Alki dadakiekñ chonq qoyda sumu a oshkun e a oshkikida kuokñ nazkñ hat a kint a qiabgsn eοη.

5. Kuoknej qiaabgsdijklki akrakien taazaknej hat atsiska dadakien qoy qoy oshku yiki nast a ashukint, a alkint, kuoknej nazt akint akras ishi sə bangrs taan ustsj.
6. Dadu xaagnej oshku chakilaknej chont ishi ashun e yiki təki kangt kintka yikitəki qutut kint ishi ashukidat dadu mandakien uochi bangrs ishi taan eoŋ.
7. Yeknej choysht dadu qoydas oknej, dadu mandas chakila kuoyashush ishiaknej chontatki chakla kuoknej ishi ashukibalt yikitəki oknej kintka dantkint dadu mandakien uochi bangrs ishi tan eoŋ.

Qeydn hadi 39:- Trafiku zinguknej hat ŋ-gəlis ŋ-kuotnej

Dadakie jiəzh kuotknj dəmbiakien ishi xuusn ednki kudu.

1. Dadakie trafik zinguknej hat ays ishi e ishi gəlis kuotunkint aatubaab ishi ochi kifil chuong gen ednigo.
2. Dadakie kudu ishi tsaakikst tirafik dəmbiyakien ishi kuotun ednigo.
3. Tirafik shaazhin tsubz aamkst kamilakie ashun, yaabakie tsakinish, chankizka xhilzh a shachkist ishi ashuna kamila tskidas xuusisj
4. Kamil kuduknej hat xuuzi kasknej zingu a kuodedas xuusisj.

Saamnt 23^z

Qeydn hadi 40-zingu kodiedəki yaapmka nuudu yasiknej hat ŋ-gəlis ŋ-kotz

Dadakie zingu kodenki yaapmka nudu yasiknejhat ishi gəlis ays ishi e kuotnkint ednki kudu

1. Dadakie zingu kodedəki nuoknejhat ays ish e ishi kuotinki ūib yaab ishi uochide kifilgat gen eoŋ.
2. Kardazka zingu kodenki yaap'mkj hat ays ishin kuotnki xuusingo. (qiabgis:- kiyānu, zoku kar manz)
3. Kiätətəy xsabtu kodedəki nuduyasizberdij daduyasidakie ishi ish kuotn nuogumsnigo. (qiabgis:- isj, qeri, tsowtsow, tsukunudu kar manz)

Qəydn hadi 41- ebnkaytki zingukj hat η-gəlis kotkjz

Dadakie a gəli a gəliki aalu atsisinki nuogu, eltriku, hhaay zingukj hat ishi gəlis ishikuotljikudu.

1. Dadakie a gəli a gəliki aalu atsisinki nuogu, eltriku, hhaay zingukjhat ays ishi e kuotnkintiib yaab ishi uochidə kifilgat gen eoŋ.
2. A gəli a gəliki aalu atsisinki nuogakien məchikay qiatəy kibrit kaasikay ishi qian xuusisingo.
3. Eltriku shubu məchikayt qiatəy.
4. Hhaay, iyalu, hhaay gabki gobuka hhaay xsoxski bərmelu ishi amdəki tolm kaasis zingu kodiez a tidas ishi nuogum ishin kiyamski nuogu gəga.

Qəydn hadi 42- wərqətu karzu/gungun/ qəydnz

Wərqətu karzu ishi qəytəy kiamsutəy e ishi kialu ustsnnki kudu.

1. Wərqət, wərqət atsiska məqəska masməri mamsnigo.
2. Wərqətakie yilt ishi chats quxsa.
3. Quxsnki wərqətqien qiedi akr gant ishi tsufu qədi qoydas wərqət qəydi mandaqnk kiamsu wərqət karzu/gungun/ qəy səsñ.
4. Dadakie ishi səda kuduqank quxsnki wərqətakien qəydi ishi akrs qoydas qoyda qank kiamsu wərqət karzu qəyn eoŋ.

Qəydn hadi 43- naagjakiiekj hotkj baalu bernz

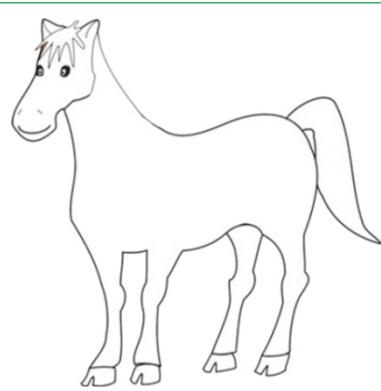
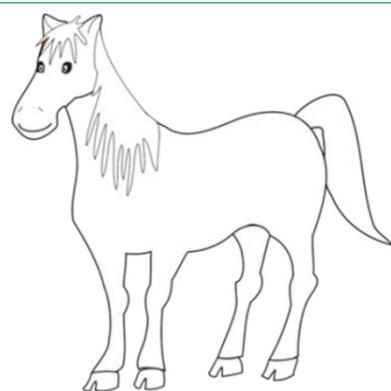
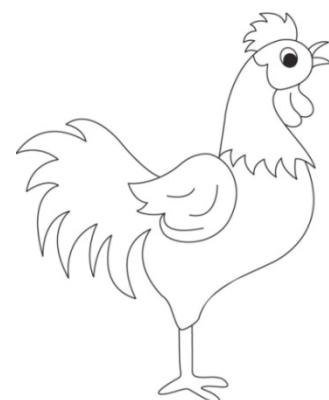
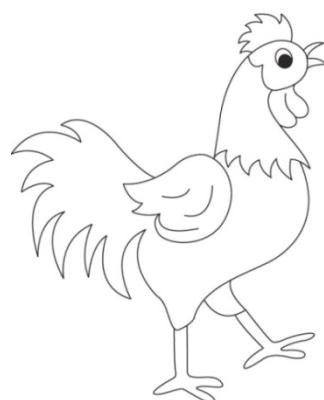
Kifil chongki naagjakiien ishi huonsum kek mamsu anin ali kuokj naagjakie ki baalu ishi gen ednki kudu.

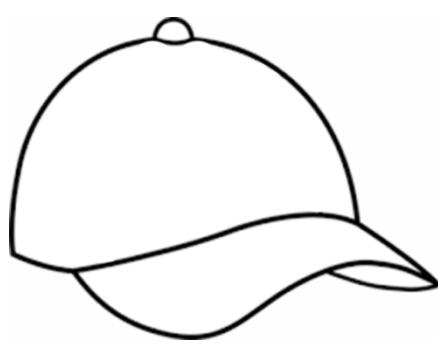
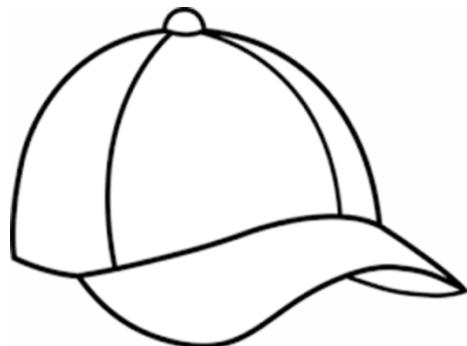
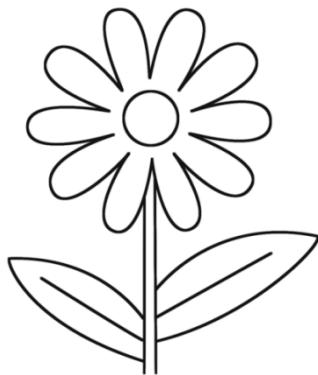
1. Kifil chong ki naagjakiie kek andnishi.
2. Naagjakie ali ishi kibaluka naagj mandakie ali kuokj tsant, choysht, kanguhat, qutu hat kar manz ishi gə gen qıabsnigo.
3. Naagjakie alidadakie alki kuokj tsant, choysht, kanguhat, qutu hat kar manz ishi gen ednigo.
4. Naagjakie ali naagj mandakie ali kuokj tsant, choysht, kangu hat, qutu hat kar manz ishi gen ednigo.

Qəydn hadi 44:- begum basňka kiamsuka

Qoy amki nuogu yash begukiz xaagnj akrakien ishi huonsum gəshtikidas eb bertəy, kiamsutəy, ishi ent hhaaknq qangki akras ishi huonsuma.

Qeydn hadi 45- kiəlk qeydnki qeydn

Dadakie kiəltat qeydnki qeydnka kiəltaki saat gədnz ishi xuusinki kudu.

1. Səxsinqank,juakŋ, guotka, səxsink guot qeydnki qeydn qəyabgsdəki akr səsis nuogumsŋ.
2. El kiəlt ishi qeydnŋkj chong tmrt ūipm ishi hiəshkstka ūipm ishi hiəshkstyir ishi qəydənt uochŋ.
3. Akr mamsu akrakŋ hat sədndəki qeydnakien ishi sə qoy amki kiamsu qank kiamsn eoŋ.

4. Juakŋ karakar qəytəy karakarakŋ bayg burtukan, akrki siali ishi disku nastəki kiəlu akrdənt goj.
5. Guotka karakarkŋ gabm ishi qey siali xsaanuz diskətəy biəzka qəytəy kielu nazn təna qiabgsdənt goj.
6. Yiekŋ choyt kielu qiabgsdəki milkitka kiəlakŋ chong qədnəkə qeydn qiyabgsdəkiakr qank ishi kňamsn bəysəsm kuduqank qəysisn.

Saamnt 26^z

Qeydn hadi 46- kiamski nuogu gədnz

Dadakie ishkŋ təpm ka dognbəaltka tmrt təpmka giyamuka hhaakuka kimski nuogu ishi gəna edŋki kudu.

1. Dadakie tmrt təpm chonŋ buoz ishi en eoj. Buoz kiəltat a gəli a gəlik i təpm tii chonŋ ki nuogakien ishi ebneoj.
2. Kiəlu manda qank ka giyamu nang ŋ təbozkin ishi gə buoz kielt yir yir nuogu ishi səkint uochŋ.
3. Yiəkŋ choyt elki dada təpmka doqntatka giyamuka hhaaku ishin kiaamsəki nuogu utŋ qank qoy qoy ishi qey ishi yartisis gen eoj.

Saamnt 27^z

Qeydn hadi 47- Saamntakŋki kiəlakie

Saamntakŋ kiəlakie ishi bern eyanki kudu.

1. Gatski aabu boski qank gatsi mamsnkisaamntakŋ kiəlu məchiki fleshkardu mamsnido. (Qiabgis:- J-Jabu gabu, K-kadu gabu...S- sənbət).
2. Saamnta kiəlu məchki filashkardu dadakie sənki balt an oshkush kiəlakie qank ishi xuusum eonj.
3. Saamntakŋ kiəlu choysht tsant ishi bern e (qiabgis:- Jabu gabu saamntakŋ gətski kiəluka, tmrt gatsndki kiəlu, kadu gabu kiəlu xaaggŋ kar manz) Saamnt gədnədaz tuusu guodu ankizka uchu gouda Jab gabu gats Eiadu gab səst kida qədn kiəl ishi tidaska kiəlu xaagŋa kubm gabuka sənbətka houdŋ kiəlu ishi tidas goj.

Qaydn hadi 48- Zaabtki itsu bəybynz

A gəli a gəli zaabtki itsakien mədəbkənhat ishi ashu e nuogu qalz ishi qəyn ednki kudu.

1. Zaabtki itsu ashuninki naagjka bukum mamsinigo.
2. Buotu iski bal ishi ber ashunkidas ishi xsoxsn ednigo.
3. Ays a edn butkjəkint qiabgs elki dada buk ishi bukn eonj.
4. El kiəlt ishi enki nuogas qiabgis:-hhaay ishi bəsyz ebsn.
5. El kiəlt ignas ishi sətəy ishi yaartibabakiesis qiabgsn ustsəj.

Saamnt 28^z

Qaydn hadi 49- itsu əmdü

Dadakie donsəjki itsakie huonsu ishi gen ednki kudu

1. Hhaakj qangki xsuufaet sis ebm sis a amkst dadakie donsəjki itsakien honsu ishi xuusn kek gənish siisa.
2. Xsuufa qank məchishimki uochkjəka uochishi bangrsa.

Donsəjki itsakie

Agli agəli ki itsu əmkj jiəzh kidnsis baasisz tigo.η-gəlis haadu ustissiska agəli agəli ki itsu η əmz baasisigo. Usuka qəxsuka tadəki itsakie η-haadasis basisnki usu ishi takst Protinka usuka iituka ustsəz tigo. Diigi anki itsakie dadu yasidakiesis basisiz ishi amkst Baytamika tsabtu qank η-məchns hounsuz tinishi. So gədnki itsakie jiəzh η-amn gab qədaz tinishi.

A gəli a gəlikə itsakie buudu chon qoykj sapmki so gəndjki itsakie huotnishi. A amnt qiant shoshnki kuduqank η-gez abasisnt itsakie ishi məchiki nuogu kuokj itsu buudukj chonj huotnishi. Dadakie a gəli a gəlikə nuogu dant ishi ebn a gədnt qəxsu tazka hhaadu donsizka tsabtu hharkisinki itsu η-oshokino.

Qəxsu taaz (karbohhaydiret) itsakie honsu

Qətsu taasiz ye qiant karbohhaydret itsakie η-kaastəy, hiatutəy, η-qəyteka tmrn usu tasinishi. Qətsu tanki itsakie- Ruzu, Zargu, Duji, Nibu, Sukar, Uoyli, Isəj, Zaytu, Diigi, Dinich, Sukar dinich, Imbu, kolki inchi aabu, Ləwzu kar manz tinishi.

Hhaadu donisiz (protin) itsakie honsu.

Hhaadu donsiz ye qant protin itsakie ŋ-igtəy jiəzh ŋ-amn ety inkj hhaadu uststəy enish. Hhaadu donisiz itsakieachku, kibu achku, wurgits, magu, baqil, donger, lauzu, itsu aabu, aybu, uguka kar manz tinishi.

Tsaabtu kiəldaaz (baytamn) itsakie honsu

Tsaabtu klnki itsakie inkj azhka usuka kutuka ustitəy jiəzh amin ednishi tsaabtu klnki itsakie-Səlaxə, qosxa, ikj, botu, mango, muzu, papay, burtukan tinishi.

Saamnt 29^z

Qəydn hadi 50- dadakie qədn qabsu

Dadakie a gəli a gəlik ikiət ishi qəyki qəydnas qoy balt ishi mamsu akr maxsaaf mamsu tmari mandakie qank tachmn ŋ-enki kudu

1. Dadakie a gəli a gəlik ikiət ishi akrstəy xsaaftəy quxsu atsiski qəydnakie qoy balt mamsnigo.
2. Qabsnki qəydnakie klasər qoykən hat ishi xsaxsu mamsn honsinigo.
3. Mamsnki akr mxsaafs ishi yartiqak ishi təchmtəy sən ednigo.
4. Hogjtatka qəydnki qəydnas mdərdərkən hat kek ishi anin ednigo.

Qəydn hadi 51- kiəlu ist hadindaz

Mamsnki biargu kiəlu ist hadindaz kode kiəlu hadindadakj hat atsmka kiəluka ishi ber qiabgsn edniki kudu-

1. Biargakj chonki 13 atsmakien choysht tsant ishi bern eoŋ.
2. A gəli a gəlik atsma ays kiəlu a məchkint goŋ.
3. Mamsnki biargu kiəl ist hadindadas kode kiəlu hadindadakj hat atsmka kiəluka ishi ber qiabgsn ednigo.

Saamnt 30^z

Qəydn hadi 52- Əmdü kiəlt inkj jiəyzh η-kuotinki dəmbi

əmdü kiəlt kotŋki dəmbiakie (Qiabgis- itskŋ choyshtka tsantka kuch xhurm ist η əmki naagnj xhurkj kar manz)ishi xuusn enki kudu.

1. Hhaayka samin, xsiakŋ mams.
2. Dadakie kifilkŋ hhækŋ ishi kesn ednigo.
3. Kuch ishi wosku, samin chifu, kek ishi chifu churumn səsisŋ.
4. Gatsi utuki dad yekŋ choysht elki dadakie qoy qoy ishikŋ kuchas ishi churumn honsŋ.
5. Hogŋtat itsukŋ tsantka choshtka kuchu samin qank, xsiakŋ qank el kiəlt ishi churumtəy est ishi əmki naagas churtəy ishi ez ishi xuusz basisigo.

“O” kifilknj Tmrt Qubis

Maxsaaf 4. Niayni xuusknj

ማግብር

ተ.ቁ	ይዘት	ገጽ
	መግበር.....	
	ለን ተብብ ተግባር ቅጥር 1: ሥዕለሸኑን መሰጠም.....	
	ለን ተብብ ቅጥር 2: ለዕለሸኑን መግባጭም.....	
	ለን ተብብ ቅጥር 3: ለዕለሸኑን መቀበት.....	
	ለን ተብብ ቅጥር 4: የሰውነት ክፍልወቅ ለዕል መቀበት.....	
	ለን ተብብ ቅጥር 5:የበት እንስሳትን ለዕል ቅለም መቀበት.....	
	ለን ተብብ ቅጥር 6:የበተሰብ አባላት ሥራወቅናን ለመሆኑ የሚያሳይ ሥዕል ቅለም መቀበት.....	
	ለን ተብብ ቅጥር 7: የተያያዙ እንስሳት ለዕል ቅለም መቀበት.....	
	ለን ተብብ ቅጥር 8: የተለያዩ ዕወቅት ሥዕል ቅለም መቀበት.....	
	ለን ተብብ ቅጥር 9: ከዚያ የበት እንስሳትናን ቅርቡ መስራት.....	
	የሁኔታ ተብብ ገዢ ቅጥር 10: በነጠብጣት ፈጻሚነትን መግባጭም.....	
	የሁኔታ ተብብ ገዢ ቅጥር 11: ከዚያ ቅርቃዊነትን መስራት.....	
	የሁኔታ ተብብ ገዢ ቅጥር-12: ወረቀቶችናን መቆራረጥ.....	
	የሁኔታ ተብብ ገዢ ቅጥር-13: በዚያ ፈጻሚነትን መስራት.....	
	የሁኔታ ተብብ ገዢ ቅጥር-14: ቅርቃዊነትና ቅርጫው መግባጭም.....	
	የሁኔታ ተብብ ገዢ ቅጥር-15: በታንጋራም የበት እቃወቅናን መግባጭም....	
	የሁኔታ ተብብ ገዢ ቅጥር-16: በከላሰር ቅርቃዊነት መስራት.....	
	የሁኔታ ተብብ ገዢ ቅጥር-17: ፈጻሚነትን መቆራረጥና መግባጭም.....	
	ተግባር ቅጥር 18: የፋይነሱትና ቅርቃዊነት መስራት.....	
	ተግባር ቅጥር 19: በቀጥሪች ለዕል መሰል.....	
	ተግባር ቅጥር 20:- አይወጥ ለቋቋ.....	
	ተግባር ቅጥር 21:- የተከና ዕድገት ታሪክ.....	

Wukn

Niayni xuuskj kielu dadakie ageli ageli karzu anki ishi quxstey atsistae ageli ageli ki akrs akrstey siali diskutey toku qank akr qeytay weraeqet atsistay quxutay ishi e qeyn ej-eki kielu tigo. niayni xuuskj kielu dadakie nuogu qoy ishi qeyn ej edeki kudu tigo.

Maxsaaf hhaakj chuong qeydnas ej qeynki kudakie andkinshi. kudu hhaakie gatsi siis andkiz ishiamkidasis aamda gant ej isku huonsumz baasisigo.::

Saamnt 3^z

Niayni xuuskij qeydn hadi 1:- Akrakien atsis

“akrakien atsis” gədadas ishi qəyn ŋ-ent hhaaa kudu qank tigo

- A gəli a gəlik akrakien qeyki gazexka postərka maxsaaf yaas yaaszka hadi wərqətka... quxsu mamsino.
- Dadakie ishi buudu qanj ishi am akrakien karton yiəqiant taazakj hat ishi atsisin ednigo.

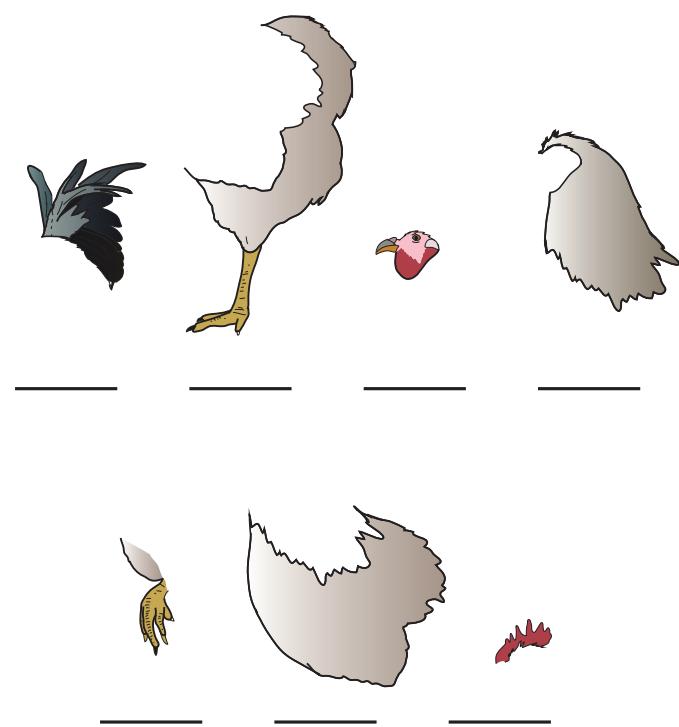
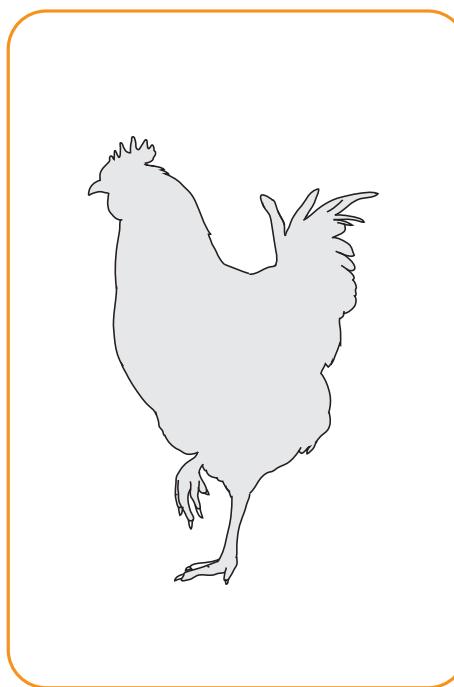
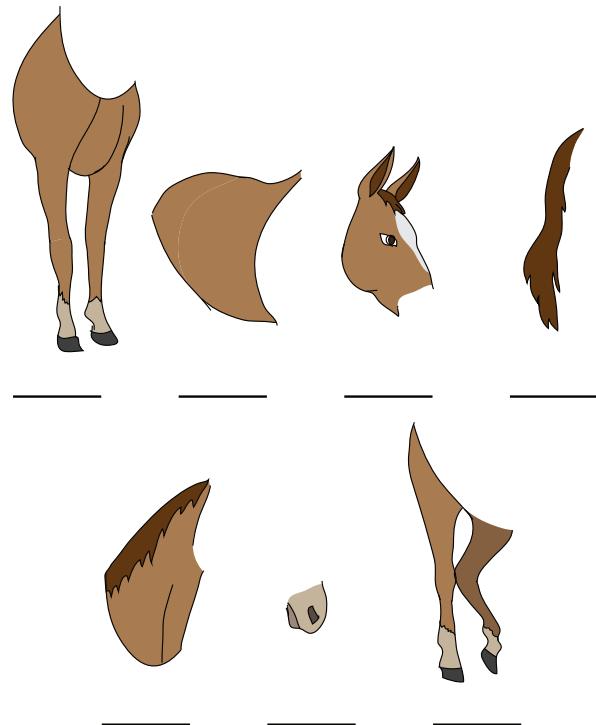
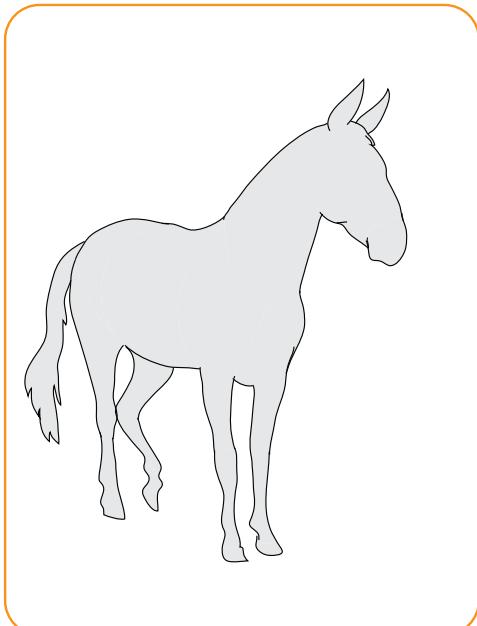
Saamnt 4^z

Niayni xuuskij qeydn hadi 2:- akrakien kiamsu

Dognjatki a gəli a gəlik akrakien a gəli a gəlik karzu qankquxsun dadakie ishi xaagm xaagm kiamsi xuusin hhaakj guiski akra qiabgis qank qəydnz tigo.

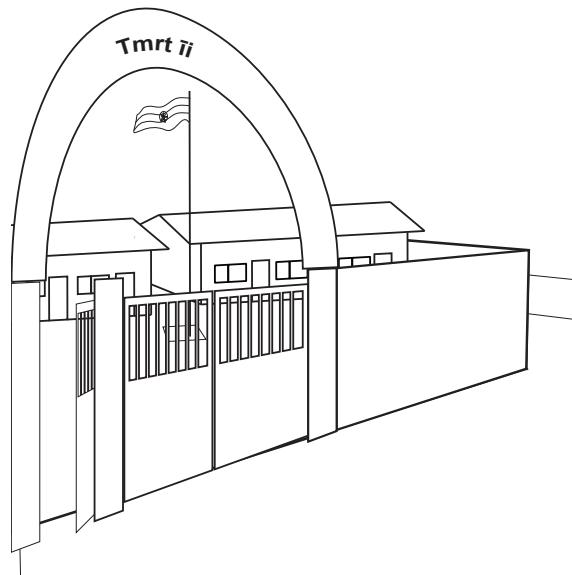
- Juonsu taaki gazexa, postər, mətset, hadi naagnj, a gəli a gəlik karzu qank qutsingo
- Qutsunkidakien gazexa, postər, mətset, hadi naagnj, gətski karzas dadakie sis qiabgisisino.
- Dadakie ishi buudu qank am a gəli a gəlik karzu qank qutsinki akrs kek ishi kiamsin edngo.
- Qab kiamsu hotski dadu shorshibaab amigo. Qiabgis:- hhakj guiski xaagnj akragant aqutsinz basisigo. Dadakie ishi xuusu tekst karza gashte ka iakte a e tiez basisigo.

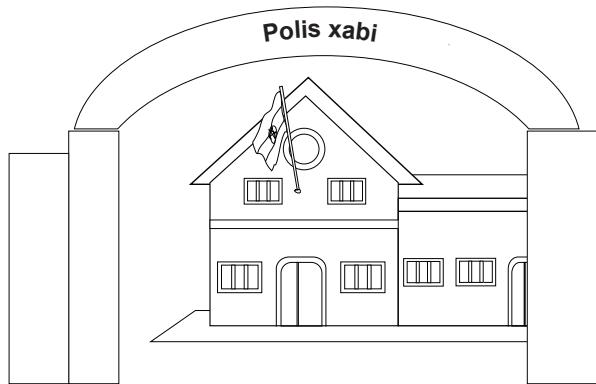

Niayni xuuskñ qeydn hadi 3:- akrakie diskñz

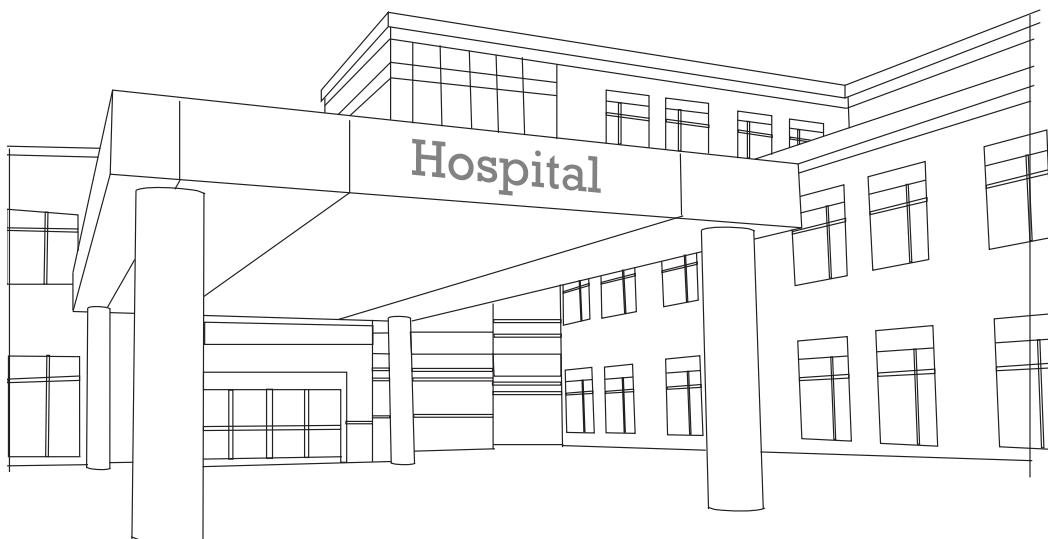
Tmari maxsaafknj hat dogntaki a geli a geli huonsu taadèki gobakie akr dadakie disku ishi qey xuusn a ednt hhaakñ qangki akrakie qiabgis kudu qank a geli a gèlikì huonsu tadñki mèngist ëi akrakien taa disku ishi qey xuusin eoñ.

Tmrt ii

Polis xabi

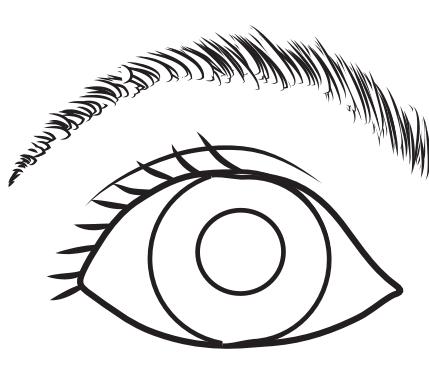
Hospital

Saamnt 5^z

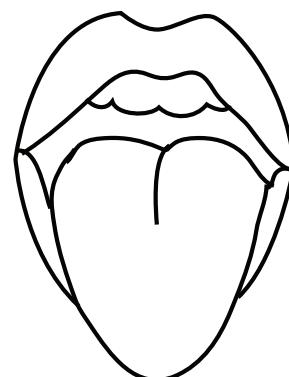

Niayni xuuskj qeydn hadi 4:- yaab haadu akr diskinz

Tmari maxsaafkj hat doqjtaki a geli a geli yaab haabakie akr siali diskij gədnt hhakj guiski akrakie qiabgis qank akrakien taatəy ka ishi diskin etəy eoŋ.

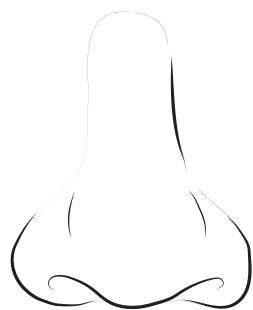
aabu

iabil

kuchu

sinu

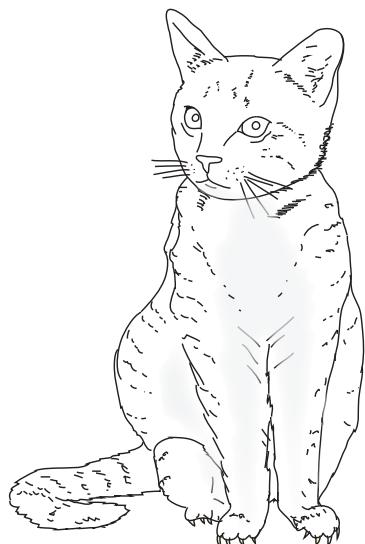
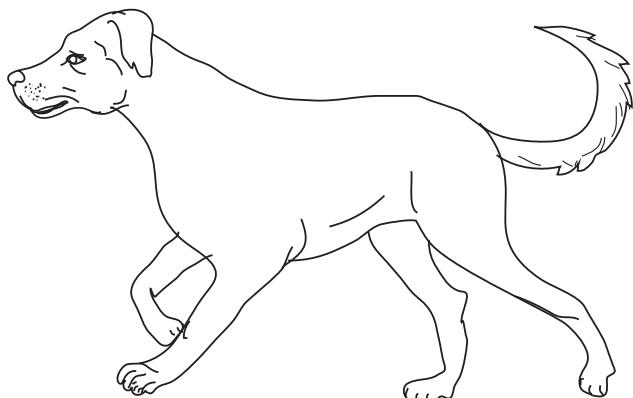
Hhāāy

Saamnt 9^z

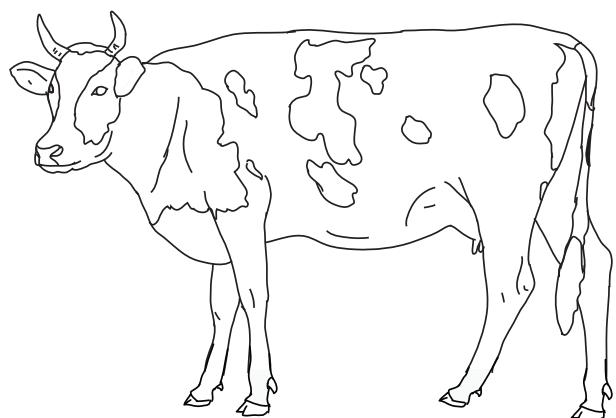
Niayni xuuskñ qeydn hadi 5- tib yaapm akr siali disknz

Tmari maxsaafkñ hat doqñtaki a geli a geli tib yaapm akr siali ishi diskin a edənt hhakñ guiski akrakie qiabgis qank akrakien taanish disku xuusin eoñ.

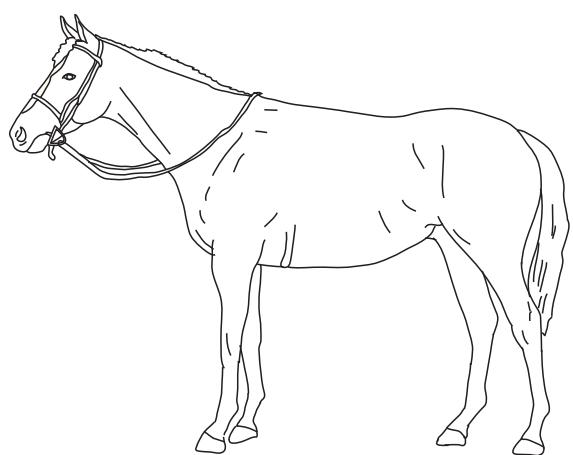
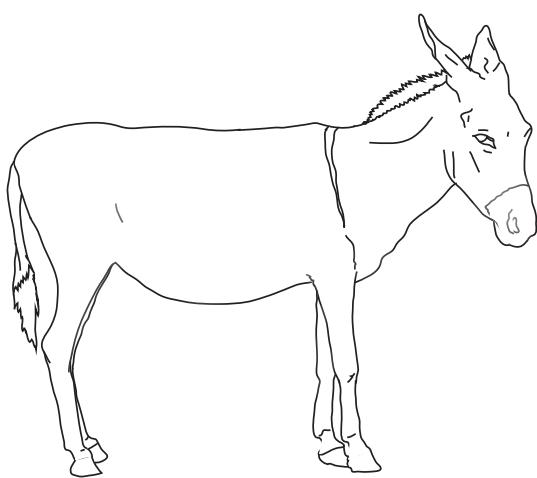
kianu

wuru/berqi/

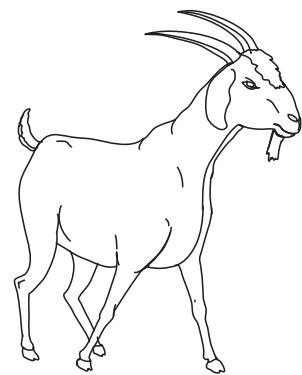
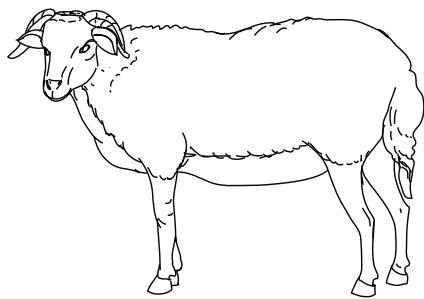
kobu

oyti

kulul

Wolu haru

zuni

esku

Saamnt 10^z

Niayni xuuskij qeydn hadi 6- iib yaab gabm qeydn ishi qeykist qiabgisdaki akr siali qank diskniz

Tmari maxsaafkj hat iib yaab qedn ishi qeykist səsisdəki akr siali ishi diskən a ednt hhaakj guiski akrakie qiabgisa kuduk akrakien tanish disku xuusn eonj.

babu

Kuoy

Ochu

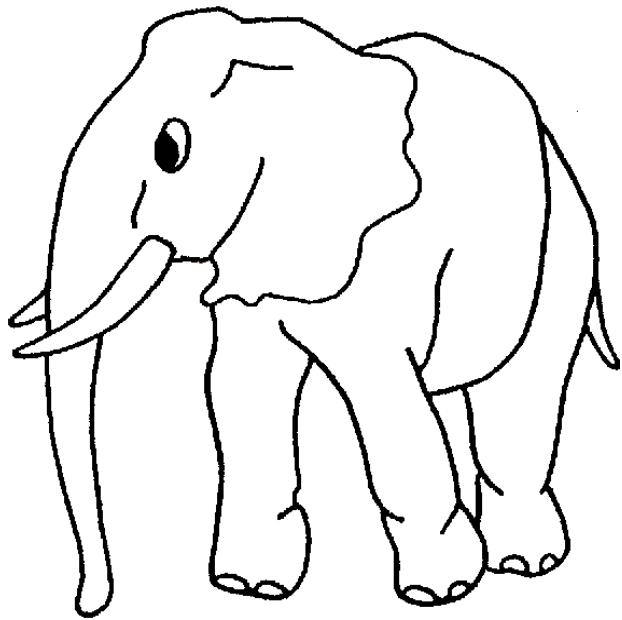
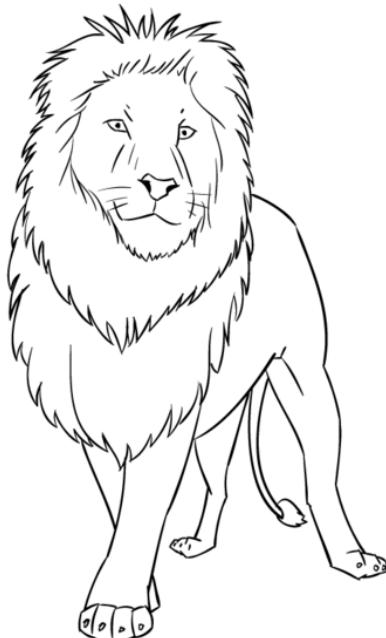

Nini

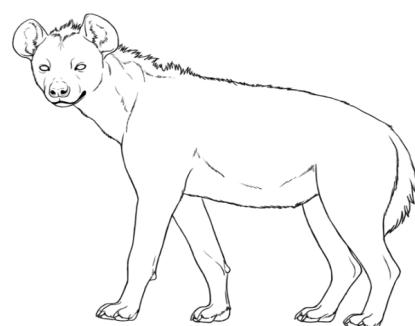
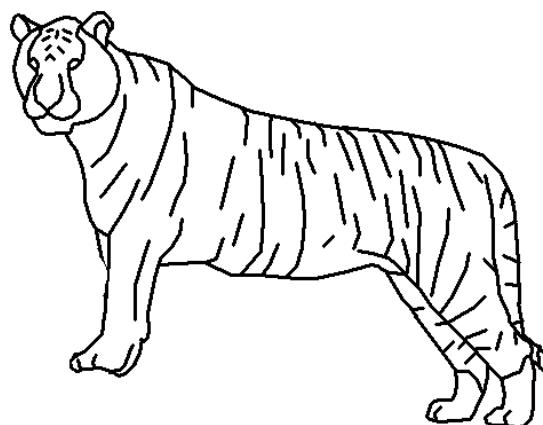
Niayni xuuskñ qəydn hadi 7- a gəli a gəlik i akr siali disknz

Tmari maxsaafkj hat doqjtaki a gəli a gəli nudu akr siali qank ishi diskn a ednt hhaakj guyski akra qiabgis kuokj akrakien taa ishi disku xuusn eoñ.

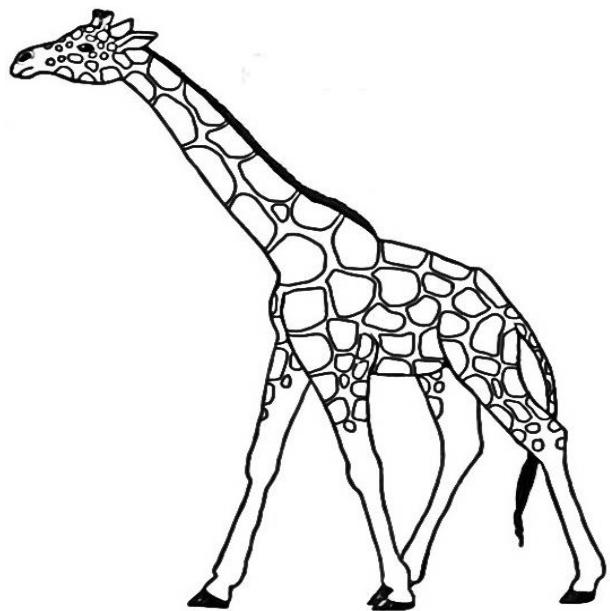
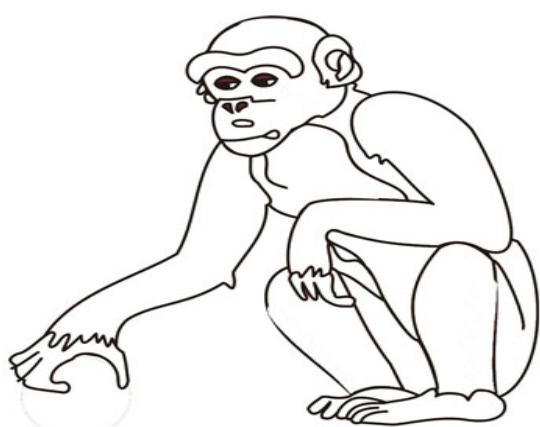
Hhəyk

Duor

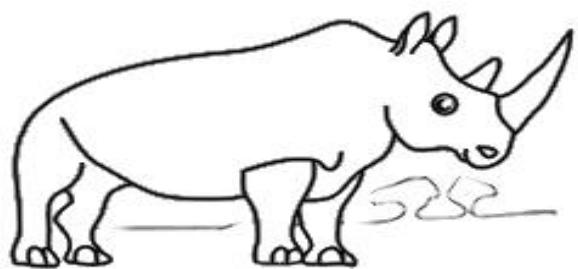
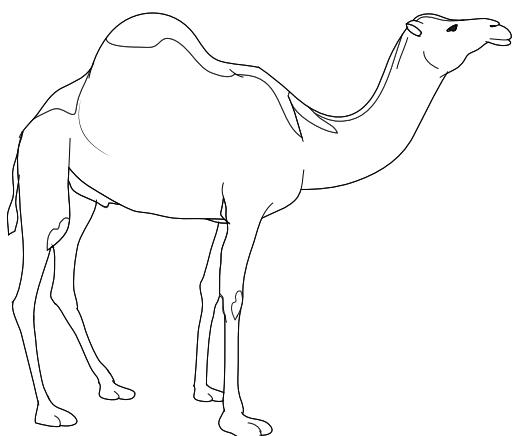
Nuuchu/ii/

Nuhn/talgn/

Botku

Qəxhin

gimal

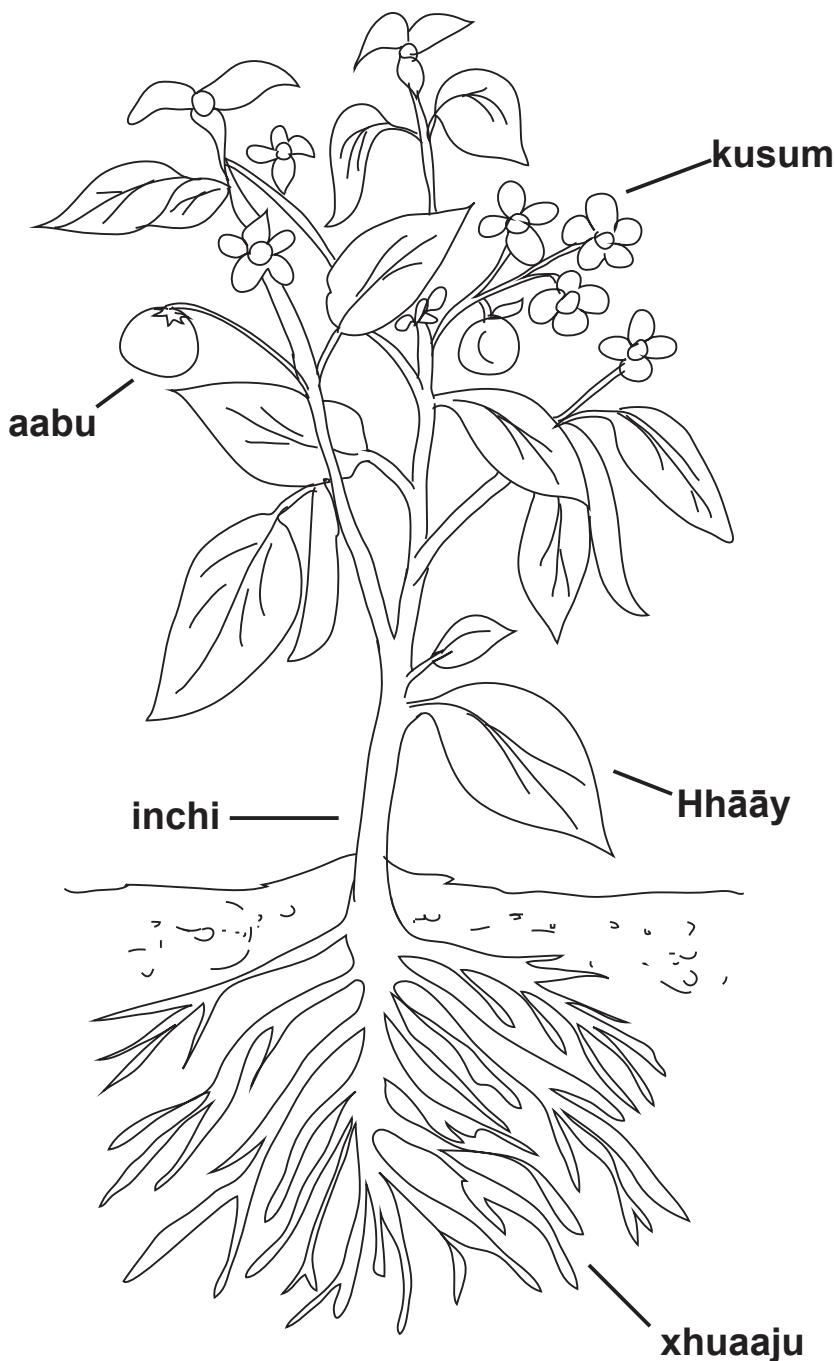
Katn

Saamnt 11^z

Niayni xuuskj qəydn hadi 8- a gəli a gəlik i wuochi akr siali disknz

Tmari maxsaafkj hat doqntaki a gəli a gəli ki wuoch akr inchi, tarshi, xhuaxhuka kusum siali ishi diskn a gədnt hhakj qəngki akrakie qiabgis kuokj akrakien taanishi disku xuusn eoñ.

Niayni xuuskj qeydn hadi 9- toku qank iib yaapm akr qeydnz

Dadakie bukiki toku ishi huonsum iib yaapmkj chong qoydas ishi ber karzu qeyn a gndnt hhakj qbngki akrakie qiabgis kuokj akrakien tanishi disku xuusn eoñ.

- Dogñtaki kazu qeydnsis amnki botu berdn toka mamsingo.
- Toku qank iib yaapm ays a edn qeydndnt qey sestay
- Dadakie ishi utuki yaapm ishi ber karzas qey xuusn eoñ.
- Hogñtat qydnki karzas kifilgat ishi qiabgisan ednigo.

Saamnt 13^z

Niayni xuuskj qeydn hadi 10- kotj qank aabu bosky kiamsunz

- Tmart maxsaafkj hat kotj qank ishi qey xuusn huonsingo. Hhakj qanki qiabgisa kuokj kotj qank qeydnki chatsakien kiamsu a geli a geli aabu bosky ishi qeyn huonsj.

Ba		Ba	Ba	Ba
Be		Be	Be	Be
Bi		Bi	Bi	Bi
Bo		Bo	Bo	Bo
Bu		Bu	Bu	Bu

Niayni xuuskñ qeydn hadi 11- toku qank karzu qeydnz

Bukiki toku dadakie sis taa ishi utuki iib naagñ ishi xaagm qeyn eoñ. Isnñ huonsaska ish gññ eoñ. Hhaakñ qanki kuda qank qeysisñ.

1. Bukuki toku yeqiant nastik mamsingo.
2. Bukuki toku yeqiant nastik dadakiesis taanñ.
3. Bukuki toku yeqiant nastik naagñ ays a edn qeydnkint qey sesisñ.
4. Dadakie ishi sñdagant ishi baski iinaagñ ishi qeytay ishi huonsu gññ eoñ.
5. Ishi qaykidas ishi yaartibaabu sis ishi qiabgen eoñ.

Saamnt 15^z

Niayni xuuskñ qeydn hadi 12:- wærqæt quxsnz

Siali qank ki wærqæt dadakiesis taa mæqæsu qank quxs wærqæt guonkjhat atsisñ eoñ. Hhakñ qangki kudaqank ishi qey eoñ.

1. Siali qank ki wærqætka mæqs mamsinigo.
2. Dadakiesis taadnigo.
3. Siali qanki wærqt mæqs qank qutsn wærqæt guonzkj hat atsisn dadakie sññ ednigo.
4. Dadakie ishi saki kudaqank qey sesisinishi

Niayni xuuskñ qeydn hadi 13:- tokuqank aabu bosky qeydnz

Bukiki toku ishi huonsum aabu bosky qeyn eoñ. Hhakñ qangki kudaqank qeysisñ.

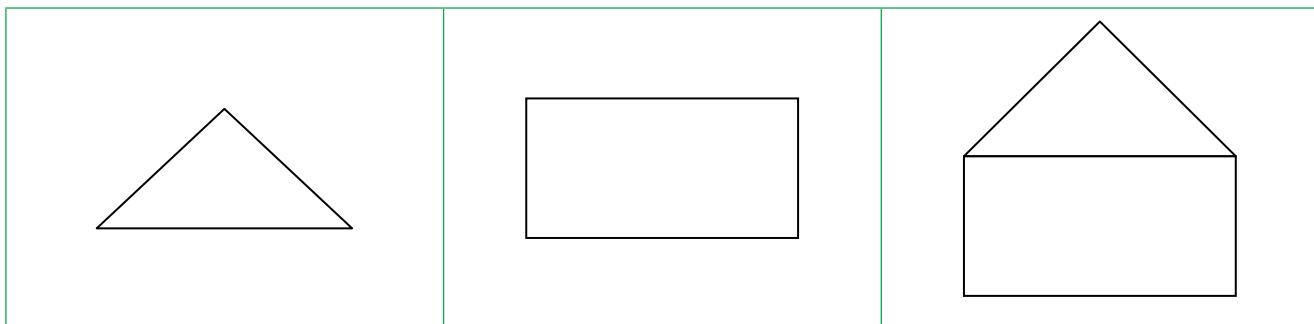
1. Bukuki toku yiaqiyant nastik mamsinigo
2. Bukuki toku yeqyant nastik dadakiesis tadngo
3. Tokuqank yeqiant nastik qank aabu bosky ays a edn qeydnt sësingi.
4. Dadakie ishi sñkidagant ishi qey xuusn edngo.
5. Ishi qayki aabu boskiakien kiflgat ishi yaartibaabakiesis qiabginishi.

Niayni xuuskj qeydn hadi 14:- karzakie qutsunkiamsuniz

A geli a gеликі карзу картонкј hat qeytəy ka chatisas ishi kuotu quxsu quxsnidas kiamsu xuusin ednigo. Hhakj qangki kuda gant qeydnigo.

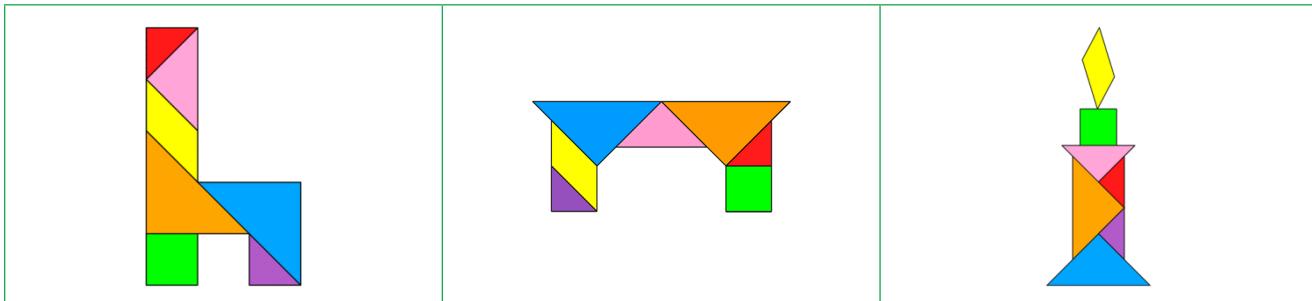
1. Kartonka məqəs mamsingo.
2. Woku qanki qiabgisa gant a geli ageliki karzu katonkj hat ishi qey kachatisas kutu qutsa.
3. Qutsnkidas kiams səsisngo.
4. Dadakie ishi sədagant ishi qutsu qeyn edngo.
5. Ishi qeykidas kifilgat ishi qabgisi ednigo.

Niayni xuuskj qeydn hadi 15:- tangram qank iigki naagj kiamsnz

Tangram ishi huonsum a geli a gеликі карзу kiamsn e iigki naagakien ishi qeyn huonsun. Hhakj qangki kudaqank qeysisij.

1. Tangram qutsunkiz mamsingo
2. Qutsunkida dadakie sis tadngo.
3. Qutsunkida qank ishi huonsum a geli a gеликі карзу qey səsən ednigo.
4. Dadakie ishi sədagant qeynishi
5. Ishi qeydas ishi yartibaabu sis qiabgisisihi.

Saamnt 17^z

Niayni xuuskñ qeydn hadi 16- kilasær qank karzu qeydnz

Kilasær duoyiniz wərqətka kolaka ishi huonsum qutsunki wərqətakien kilasärkj hat atsis karzu kiesis xuusn eoñ.

1. Kilasær duoynz, wərqətka kola mamsingo.
2. Naagjakiend dadakie buuduk aln taadnigo.
3. So ki naagakie ishi huonsum qutsunki wərqətakien kilasärkj hat atsis qey səsa.
4. Ishi sədagant karzu ishi kesis atsis xuusn ednigo.
5. Ishi qəykidas ishi yartibaabu sis kifilgat qiabgisinishi.

Saamnt 18^z

Niayni xuuskñ qeydn hadi 17:- aabu bosky qutsu kiamsinz

Kardukj hat xsaaftnki aabu boski ishi qutsu kiamsu hənu qoy nuogu qeyn huonsj.

1. Kardukj hat xsaaftnki aabu bosky kolaka məqəsuka mamsnigo.
2. Kardukj hat xsaaftnki aabu bosky kolaka məqəsuka dadakiesis taadngo.
3. Aabu bosky qutsu kiamsu hiənu qoy nugu qey səsŋ.
4. Ishi sədagant kardakñhat xsaaftnki aabu bosky ishi qutsu kiamsu hiənu qoy nugu qey eoñ.

Saamnt 27^z

Niayni xuuskñ qeydn hadi 18:- joometr karzu qeydnz

Wərqətakien ishi chantəy qutsutəy a gəli aqəliki karzu ishi qəyn e jometr ebm ishi xuusn eoñ.

1. Wərqət, masmər, məqsu, irsas, lapis, mamsnigo.
2. Wərqət ishi huonsum jometr karzu qiabigs:- karakaru, 3gonu, 4 gonu... karzakien qtsəstəy qutstəy ishi e qiabgisa.
3. Yiakñ choysht shoytki dədakı ishi sədagant ishi qəyn eoñ.

Saamnt 30^z

Niayni xuuskñ qeydn hadi 19:- hadiqank akr arksnz

Hadiakien huonsum akrakien ishi qəynki kudu : -

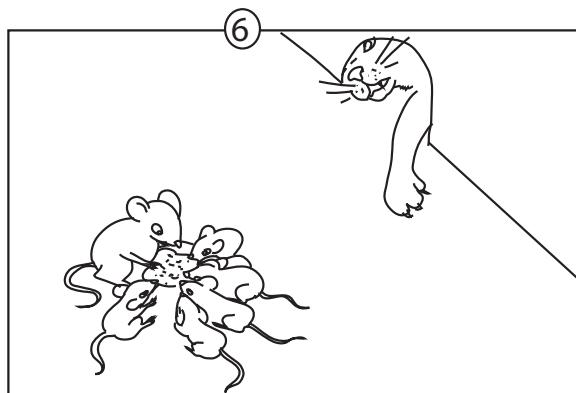
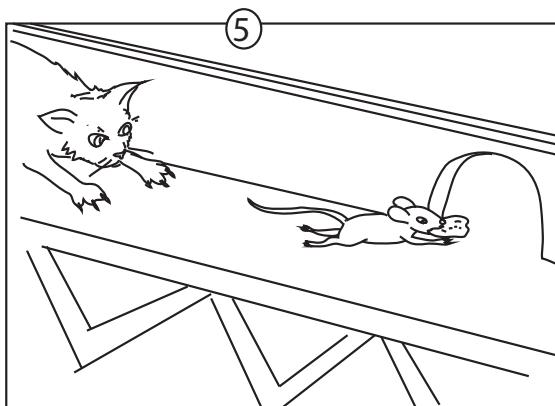
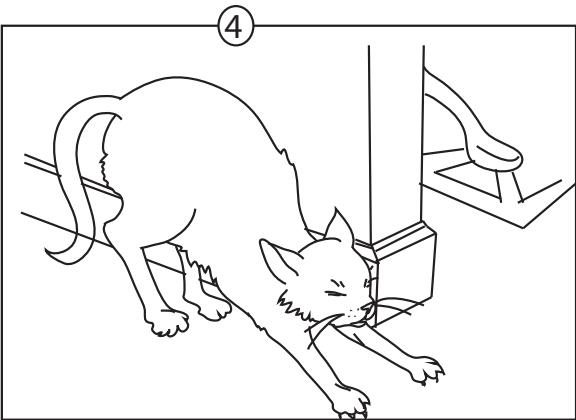
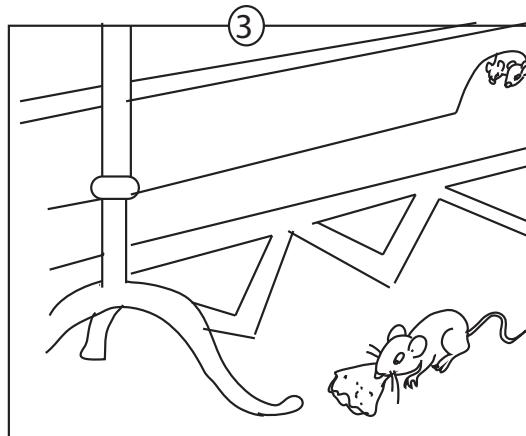
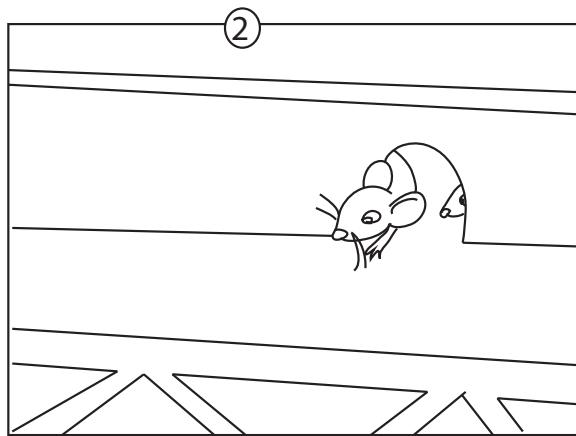
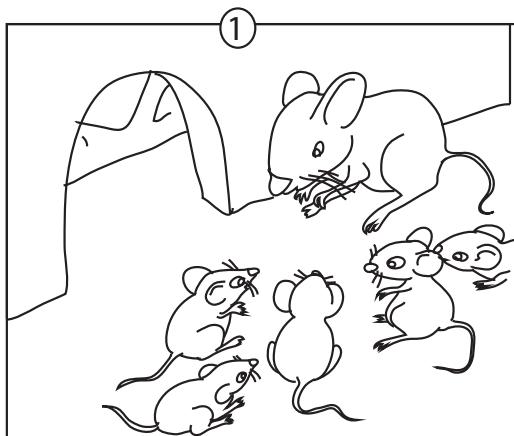
1. Shoytki dadakie iyakz qank 3 hadika 8 hadika ishi dabtərakñhat ishi akrsə
2. Hadi 3 qank yaab hhāāy hadi 8 qank wurun akrs ishi akrs qabgisan.
3. Akrakien shoyt kiəlt ishi akrsn eoñ.
4. Akr ishi akrsinki burushu ishi huonsum diskn eoñ.
5. Mandaka itikñ shishtat it scdcki nuogu akrs qank yieqiyant karzu ishi qəyn huonsñ.
6. Ishi ebmas akr qank ishi gən shoyt kiəlt huonsñ.

Saamnt 31^z

Niayni xuuskñ qəydn hadi 20- uutnenka i-dadenka

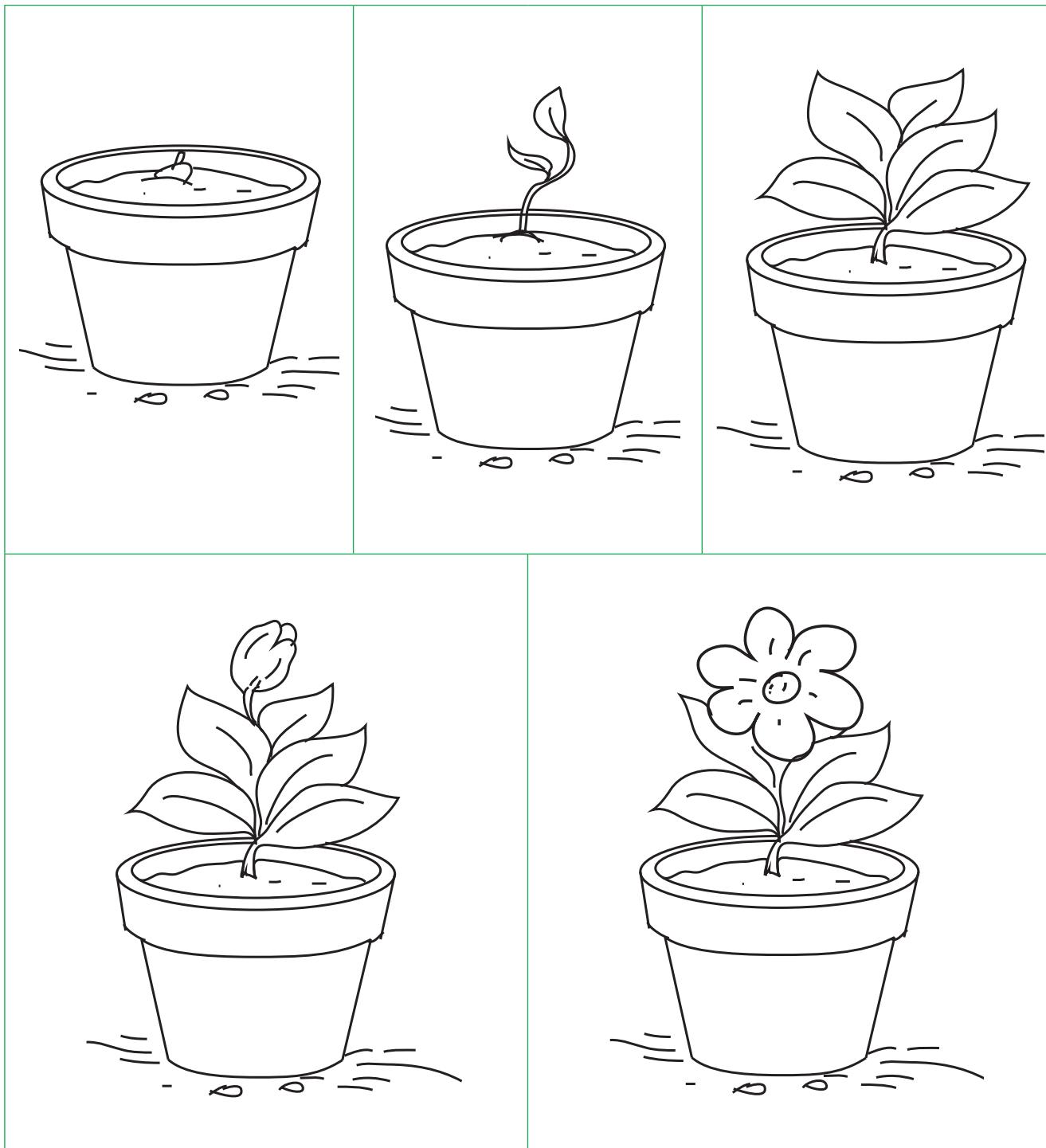
Hhakñ qang ki akrakien dadakiesis taa akrakien ishi disktey akrakiekñ hat tsəy yieqiant am tsakiki nuogu ishi gən huonsñ.

Niayni xuuskj qeydn hadi -21- biez igj am nuogu

Hhakn qang ki chosht tsantki akrakien dadakiesis taa akrakien ishi disktey akrakiekj hat tsay yieqiant am tsakiki nuogu ishi gen huonsj.

“O” kifilkŋ Tmrt Qubis

Maxsaaf 5.kifilkŋ chɔŋg edŋki kaaysi

ማዕበና

ተ.ቁ	ይዘት	ንጂ
	መግቢያ	
	ሙዋታ ቁጥር 1:- የንግድ ተሰማቸው?	
	ሙዋታ ቁጥር 2:- የቅጥር ለውጥ	
	ሙዋታ ቁጥር 3:- በተለያየ ዕድሜ ካላል ወሰኑ ያለ ስምምነት ይኖሩ መለያ ተ	
	ሙዋታ ቁጥር 4:- የግንባታ መዋታ	
	ሙዋታ ቁጥር 5:- ስብሰብነትን ማዕከራዊ	
	ሙዋታ ቁጥር 6:- የተከናወን ስው መርካት	
	ሙዋታ ቁጥር 7:- የበተሰበ እባላት ማኅ	
	ሙዋታ ቁጥር 8:- የገቢያ ምዋታ	
	ሙዋታ ቁጥር 9:- የፈጸል ወጥ	
	ሙዋታ ቁጥር 10:- የፊወ ቁጥር መሥመርት	
	ሙዋታ ቁጥር 11:- የፈጸል ነገሮ ምዋታ	
	ሙዋታ ቁጥር 12:- በፊሮና ቁጥርና ማግኘት	
	ሙዋታ ቁጥር 13:- ቁጥርና ቁጥርና ማህመድ	
	ሙዋታ ቁጥር 14:- ፈደላትን ማረጋ	
	ሙዋታ ቁጥር 15:- ቁጥርን በተገበው በታ መከተት	
	ሙዋታ ቁጥር 16:- የግጥም ቁጥርት	
	ሙዋታ ቁጥር 17:- እኩበያዎችንን እንጂንባ	
	ሙዋታ ቁጥር 18:- ስው ስራሽ	
	ሙዋታ ቁጥር 19:- መራት የንግድ	
	ሙዋታ ቁጥር 20:- በፊሮና ወሰኑ ያለ ፈደላት	
	ሙዋታ ቁጥር 21:- የማት ምዋታ	
	ሙዋታ ቁጥር 22:- የመወመወ መግለጫን ቁልጋ	
	ሙዋታ ቁጥር 23:- ዕድሜን ምዋታ	
	ሙዋታ ቁጥር 24:- የፍራፍራ ይጠልቁ	
	ሙዋታ ቁጥር 25:- ሆሉም ስምምነት ይወካል	
	ሙዋታ ቁጥር 26:- ጉዢ ባህሪያትን በመወከል መወወቅት	

Wukn

maxsaafakj chong kifilkj chong η-qəyki qəydakie kudu andjkigo. Hhaa kifilkj chongki kaaysi saamntakj chong ishi tamrdadas isk η-kalbisinki kudu tigo. Hhaakj hat tmari dadakie kaaysias buudu qank ishi qəyte ishikj xusŋka ishikj ebmka isk kalbsinisho.

Hhaakj sap'm helki kaaysibabakie kaaysakj dəmbi ishi xuuskint kek soj. Kaaysas kek ishi kaaysdəntka kaayskay ishiqydntka ishikj huonsuka ishikj ziŋgu ishgenish xuusa. Hhaakj choysht kaaysa kiəlt tmari dadakien dant itisəŋ basisinkin huonsu tanti. Hiəlki kaaysikie ishi gəli ishi gəlik i dəmbika kaaysi kudu a tadŋdasis isk ishi qəya

Maxsaafakj chong kaaysiakie /qəydŋjakien/ η-qəyyki kudu andikigo. Hhaa kuduakien η-gob dəmbigant η-guchi qəyn basisigo

Saamnt 1^z

Kaaysi hadi 1-Yirtəki itikñhat sistñni?

Dadu yaasidakie ishñj utusñka gøyduka amkiz ishi bier xuusñ tsantka chuosht hhakñ gusintas qaynti.

1. Kaaysia ishknj hadukñhat sistñdeki amas dadakiesis genti.
2. Dadakie kaarakar gabm gant ishi am ishikñ aabu blakordi koys bangørs alen uochinti.
3. Ishikñ hat sistñdki amas (hiyalumka iriska shorkñka utuska)a amnt uochinti.
4. Hhaakñ qang ki nuogakien gënnishi sisa qey sësa.
 - Ishikñ hhaduut sisñdki iriska hialumka utuka shorkñka man mandakien akr qank qiaqgis.
 - Dadakie akrakñ hat ishi sedas ishi geñ ednz.
5. Dad yaasidakie hel qoy qoy ishi qey ishknj hat sedñdki amas ishi geñ ednz.

Buudu nuogum uochknjakie

- Kaaysiake ay akinit seni? Yiramni?
- Kaaysakñ hat yir it xuusni
- Kaaysas iti kaasin yirka yirka ñ ean a basisni?
- Yirka yirkatki itñ utusdeni? Itn irsdni?

Kaaysi hadi 2- hadikñ loto (hadi kmsu)

“Hadicñ loto” gëdndki kaaysiañ ñ-kaasinj amakst hhaakñ gusint kidas qaynti.

1. Dadakn 4-6 ki buudu qank aninti
2. Lotoryakien buuduakiesis beskinti.
3. Quxsnki hadiakien chatisakiekñ chuong ki hadiakie qank iti zursiste iti dadu yaasidakie sis qiyabgisa.
4. Dadu yaasidakie ishi sëkida gant hadiakien ishi zursisñ enti.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysias it utu? Yiram?
2. Kaaysias iti kaasint yir yir it en a basisini?

Saamnt 4^z

Kaaysi hadi 3:- ishi biargu man maniz amki yaabakiekj hienu bernz

“Ishi biargu man maniz amki yaabakiekj henu bernz” gedeki kaaysas η-kaasin a amakst hhaakj gusint kidas qaynti.

1. Gatsint ishi biargu man maniz amki yaabakekj henu (qiabgs, yaab iyarz henuka barakj henuka dadu yaasz henuka kar man mandakiekj henu ishi xuusn a edna.
2. Kudu hhaa qank ishikj henu man manz amki yaabakiekj henu ishi akrs gen a ednz.
3. Dadakie qoy qoy ishi hurti ishikj henu qoski gənishi ishi yartibaabakie iki henutnt ishi gən eoŋ.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysias eysitseni? Yiram?
2. Kaaysakj hat yir xuusin?
3. Kaaysias enshorshint yir yir en ena basisini?

Saamnt 7^z

Kaaysi hadi 4:— kafkj kaaysi

“Kafkj kaaysi” gedeki kaaysas η-kaasin a amakst hhaakj gusint kidas qaynti.

- Dadakie 3-4 buudu qank ishi am aln enti.3-4
- Kafkj sis amnki naagjake qiabgi, sap’m qang amnki plastikika sap’m qang amnki inch xhagjka dumu yas yasiz amkidakiekja kar man mandake buuduakiesis tasinti/beskinti/.
- Dadakie ishi buudu qank ishi am nuogu man manz ishi kaaf sen ednz.
- Ishi kaafidas ishi yartibaabu sis ishi qiabgsj ednz.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysias ey itseni? Yiram?
2. Kaaysias η shorshint yir yir η ez basisini?

Saamnt 8^z

Kaaysi hadi 5—qabsakien mamsenz

“Qabsaken mamsenz” gedeki kaaysas η-kaasin a amakst hhaakj gusint kidas qeynti.

- Jometrakeka nyalu harchka inchkj aabuka kar man mandake xaagj xaagj jinj/sibago/ buudu qank dadakesis tanti.
- Dadake ishisis tadnki jinj qank xaagj nuogu (nyalu harch) ishi qayn ednz.
- Hhaakj chosht xaagj qank ishi baskidagant ki hadi jometrka nyalu harchka inchkj aabuka kar man mandakesn ishi iyartsna edna.
- Yiækj choysht ishi qayki xaagj karbmas bayg bayg ishi anu karbmakj chonj ki hadiakien ishi hadj ednigo.
- Yiækj choysht karbm naada təki iakz hadnkintka karbm naada təki yash hadnki nuogu ankint uochij.
- Yiækj choysht gabm naada təki iakikintka gabm naada təki yilkinka yiæqiant qoy ishikint ishi mamsn ednigo. Gabmakien ishi mamsu kifilgat ishi yaartibaabakiesis gen ednigo.
- Qaydn xuustnz hhaa ishi xaagm xaagm mamsu izkj ebmas xuusn ednigo.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysias ays itseni? Yiram?
2. Kaaysakj hat yir ish xuusin?
3. Kaaysias η shorshint yir yir η ez basisini?

Saamnt 9^z

Kaaysi hadi 6— chantəy xsaabtitəy eki yaabn huons

“Chantəy xsaabtitəy eki yaabn huons” gedeki kaaysas ŋ-kaasin a amakst hhaakj gusint kidas qəynti.

1. Dadakiekj chonj qoyda chantəy izkj chuonu xsaabtitəy eki yaab gant am qəyn ednigo.
2. Yartibaab mandakie kudu ishi tsak chantəy xsaabtitəy yaabn siez gant aedn ishi uochitəy gətski huonsu ishi taan ednigo.
3. Abasisnt a-iib yaabakiesis ishi gen a edna.
4. Chantəy xsabtitəy eki dadas a-iib yaabakie ishi əy dadas huonsun ednigo.

Buudu nuogum uochkəjakie

1. Kaaysias ay itseni? Yiram?
2. Kaaysakj hat yir ish xuusin?
3. Kaaysias ŋ shorshint yir yir ŋ ez basisini?

Saamnt 11^z

Kaaysi hadi 7— tib yaab qəydn

“tib yaab qəydn” gedeki kaaysas ŋ-kaasin a amakst hhaakj gusint kidas qəynti.

1. Dadakie buudu buudu qaŋk ishi alu tib yaabakie qəydnj begminishi (kuoy, babu, daduka kaar mandakie).
2. Ishi begmki tib yaabakie kuokj kaarsias ishi kaasin ednigo.
3. Ishi qəykida gant kifilgat ishi yaartibaabakie sis tib yaab qəydnakien ishi akrs kaas səsisn ednigo.

Buudu nuogum uochkəjakie

1. Kaaysias ay itseni? Yiram?
2. Kaaysakj hat yir ish xuusin?

- Kaaysias η shorshint yir yir η ez basisini?

Kaaysi hadi 8— gabu kaaysi

“Gabu kaaysi” gedeki kaaysas η-kaasin a amakst hhaakj gusint kidas qeynti.

- Dadakie buudu buudu qank ishi alu gabmnte hurdaaz gabmpta hurumdaaz amn ednigo.
- Hurkjbaabakiesiska hurdadakie sis biri tadnigo.
- Hurdadakie a geli ageliki nuogakien ishi kobdiega (qiabgis:- irsas penu kibrit kuofkj wuochi hhāāyka tarshikakaar man mandakie.)
- Yiēkj choysht dadakie ishi utuki naagnas ishi uochi hurmn a edna.

Buudu nuogum uochkjakie

- Kaaysias ay itseni? Yiram?
- Kaaysakj hat yir xuusin?
- Kaaysias η shorshint yir yir η ez basisini?

Saamnt 13^z

Kaaysi hadi 9— aabu bosky distu

“Aabu bosky distu” gedeki kaaysas η-kaasin a amakst hhaakj gusint kidas qeynti.

Dadakie aabu boskiyakien ish xuustej ezk gatsnki hinu qoy nuogu ebn a edna.

- “Sənti! Saanu qoy distu ankino ishikj chonj ays amkida ishi tiki distu emkini? Hhaa aabu bosky distu tigo. Hhaat distas woshishino yiekj choysht yinkj abas sungu aabu bosky qoy worino”. Ishi ka hhaat distu woshishindaaz akrnti, distas niyaxu sənti. zibasn andaaz akrnti. Yiekj choysht etu distakj chonjki aabu bosky kardas kesis kushut məchij.
- Kardakj hat naku aabu boski təki kint uochnj. Yiēkj choysht dadakie aabu boskias ishi xuusn aabu bosky haa qajk gatsdəki hiənu qoy nuogu yiki təki ebini? Gə uochnj.
- Dadakie qoy amki aabu bosky gatsigo ishi gə ebdəki hiənu qoy nuogu oshknishi. Etu xaagm aabu boskiyakien blakorakj hat xsAAF kaar aabu boskia koys qiabgsj.

4. Dadakie ishi sedagant qoy qoy ishi qəy saaniyakj chonqki aabu bosky mandakien qəys gatsa.
5. Dadakie kifilgat ishi nuozu ishi qəyski aabu boskiyakien gatsnki nuogu ishi basn eoj.
6. Dadakie aabu bosky ishi tamrkst aabu boski distu mamsj. Kifilakj chonqki tamariakie sumas qank honsumito.

Buudu nuogum uochkñakie

Dadakie aabu bosky distas ishi kaasi ishi gəli ishi gəli aabu boskiyakien bieru aabu boskiyakek gatsnki hiənu qoy nuogu ishi oshkun uochnj.

Kaaysi hadi 10— naagnj hadi chatisakie

“Naagnj hadi chatisakie” gədəki kaaysas kaastəy ishi gəli ishi gəlik naagnjakien buudu qanjk ishi an xuusn eoj.

“Naagnj hadi chatisakie” gedeki kaaysas ɳ-kaasin a amakst hhaakj gusint kidas qəynti.

Dadakie kardakj hatki hadiyakien kifilakj chonq qoy amki hadi naagnjakie ishi qabsu hadi chatis qəynishi.

1. “Kaaysi qoy kaasni amdno! Izkj hat hadi anki kardu taasino. Karda qıagsdəki nuogakie gashkj ishi qabgsz basisigo. Kardakj hat nuogu qoy istakint naagnj qabsnishi. Ishi qəynki kuokjas ishi xusnj?”
2. Hadi kardakien atanishi dadakie naagnjakien qabsn.
3. Hhaas ishi ent kardaka naagnjiekj hat hadi chatis ishi qəyn eoj. Chatis nadatəki tsant yiəni? Hadiakiekj iakz yasda naz təni? Naagnja iakz yasda qabgskida yiki təni?”
4. Hadi qoy anki kardu dadakie tsant ishi yə hogjntat kəngü kokj ki naagnjakj baayg ki hadias yəltat aninishi.
5. Yiəkj choysht naagnj xaagnj ka ishi qabski kardakieknaagnjakien gətsiki naagnjiekj qutu hat ishi ann eoj.
6. Karda shoyt el yiəltatki chatisakj chonq ishi yiənki kiəlas ishi xaagm xaagm qəya.
7. Kaar kardaka koyska naagnja koys qıabges dadadkien hadin qıabgiskaar hadi qoy karda koys ishi qiyabgu qoy gəna yiəkj choysht dadakie ishi qabsiki naagnjas oshkute ega yiəkj choyshtkaar hadi 2 kardas qayıabgstəy yiəkj choyshtkaar naagnj 2 qıabgestəy uoshkitəy ega.
8. Hhaas ishi edakj choysht dadakie naagnjakienishi kodekibaltat bangerste ka hadiakien bangersin eoj.

Buudu nuogum uochkñakie

Dadakie ishi kardakñ hat ki hadiyakien kifilakñ chonjki qoy amki hadi amki naagñakien ishi qabsu hadi chatis qayn uochinj.

Kaaysi hadi 11—aabu bosky gobm kaaysi

“Aabu bosky gobm kaaysi” gədəki kaaysas kaastəy ishi gəli ishi gəliki naagñakien buudu qajk ishi an xuusn eoñ.

Dadakie gobm kaaysas kaastə aabu boskiyakienka ishikñ hiənas ishi oshku kaasn eoñ.

1. Kaduka 4ka karz amki xərəp’ezə yiəltat kifilakñ chonj anu chuuoku /siyali/ qank yiəqiant buotu qajk akrs akrsa, kubm karzakñ chonj aabu boskiqoy ishi ana. Qiabgis:-

B	Q	X
---	---	---

2. Yiəkñ choysht kaasi kudas gieoñ. “Hhaat kaaysas kasino shoyt el ishi gobkst karzakñ hat aabu bosky qoy gobtəy ishikñ hiənu kesis aabu boskiyakien oshkunishi”.
3. Gatsint kubm karzakñ chonj zutu qiabgstəy aabu bosky “B” genishi. Yiəkñ choysht kaar karzu manda koys gobu “Q” gətəy yiəkñ choysht kubm karzas gobu “X” genishi.
4. Shoyt el ki dadakie ishi qayn gəoñ. Qəyaki dadakiesis ustis tañ qəykayki dadakie ishi xaagm qayn eoñ.

Buudu nuogum uochkñakie

Dadakie gobm kaaysias ishi kaastəy ishikñ sumu oshkun eoñ.

Saamnt 14^z

Kaaysi hadi 12—kurkur qajk hadiyakien kiamsnz

“Kurkur qajk hadiyakien kiamsnz” gədəki kaaysas kaastəy ishi gəli ishi gəliki naagñakien buudu qajk ishi an xuusn eoñ.

Astamaria dadakien 5 buudu qajk anu hadi kurkurakien dadakie sis ishi xərəp’ezakñ hat tañ. Yiəkñ tsant qiabgstəy hounsu tañ. Hhaa kudu ishi kasun agə a gəilki akrakien qiabgsn eoñ.

Nuogum:- hadi kurkurakie ishi kasu hadiyakien bier xuusn eoñ.

Hotsis:- hadi kurkurakie qajk ishi huonsum hadiyakien xuuskint kek səoñ.

Kaaysi hadi 13—karzuka sialika kiamsu

Karzka sialika kiams kaaysas kaastəy nuogakiekj chontki kiamsas ishi xuusn ednigo.

“Karzka sialika kiams” gədəki kaaysas kaastəy ishi gəli ishi gəliki naagjakien buudu qajk ishi an xuusn eoŋ.

Dadakie yaku yaku buudu besku a gəli a gəliki siyali disknki qoy akrki karzu yiəqiant qoy akrki siali disknki quxsusnkidakien taan. Yiəkj choysht:-

1. Qoy amki karzuka qoy akrki sialiakien kiams.
2. Agəli a gəliki karzuka qoy amki siali kiamsnz.
3. A gəli a gəliki sialka qoy amki karzuka kiams ishi kiamsn huonsnigo. Gatsi kiams ishi shorshibaab amigo.

Buudu nuogum uochkjakie

Karzka sialika kiams kaaysi kaastəy naagjakiekj chont qoy amkidas uochinti.

Saamnt 15^z

Kaaysi hadi 14—aabu bosky baskj

“Aabu bosky baskj” gədəki kaaysas ŋ-kaaskst aabu boskiyakien ishi biern eoŋ. Kaaysi hhaas ishi kaasŋki kudu hhaakj guysint kidas sənti.

Shoytki dadakie aabu bosky istki kardu ishi kobu qoy akrki aabu bosky anki dadakie kardu qajk kiamsinishi.

- 1ŋ-gatsbkidakj tsant shoyt ki aabu boskiyasis kardu xaagj mamsino.
- Hiəlki dadakie sis kardu qoy tasj (aabu boskiyasis tsakiki dadu ist ishikint shoyt el ki dadakie isi aabu bosky kardu ishi kobun eoŋ).
- “Dadakie ishi ashu el ishikit aabu bosky məchikinishi hhaat kifilakj chonj ishi inu ishi qajk qoy amki aabu boski ishi ankint kek sə ishi yartibaabakien ishi yafnt karakar ishi qəy alki baltat baŋgr gab alnti. Ishi yartibaabakien gab tənishi yafkibnt uochinti”.
- Gats buudu qəy alki dadakien wonm 2z, 3z, 4z, 5z, kaer man manda yiənki dadakiesis wonm atakint kek soŋ.

- El ishikikjhat kardakien ishi qiabgstəy ishi məchki aabu bosky tamrkay ishikiz ist ishikint a gez baasisgo.
- Kardarkien wochkur xaagm kadum ishi utuz gant ishi qəya.

Buudu nuogum uochkəjacie

Aabu bosky baskj gədəki kaaysias ishi kaasu aabu boskiakiekj akras bernkint uochj.

Saamnt 17^z

Kaaysi hadi 15— karzu kek amki balt andz

“A gəil agəilki karzu kiamsn amki balt andənz kaaiysi” ishi kaasu kuokjka kidnka begumas ishi qəy xuusa. gədəki kaaysas kaastəy ishi gəli ishi gəlik naagnjakien buudu qajk ishi an xuusn eoŋ.

1. Agəil agəilki karzu qiabgis wuruka kiyanuka tika kar manz.
2. Karzakien kiamsu səsistəy
3. Dadakie ishi sədagnt ishi qəyn ednigo

Buudu nuogum uochkəjacie

Yir yir gantki kaaysi tənit utudeni?

Saamnt 18^z

Kaaysi hadi 16— kiyamsu kantr

“Kiyamsu kantr” gədəki kaaysias ishi kaasn aedn ishi xuski aabu bosky qajk hiənu qoy nuogu ishi qəyna huonsuŋ. Kaaysa izt kaaystnki kudu:-

1. 6-10 naagnjakien mamsu kantr /saxinkj/ chörg andnigo.
2. Dadakien etkj tsant karakr yiəqiant chal ishi am aln eoŋ.
3. “Hhaat kiamsu kantr kaaysi kaasino! Kantrakiej baayg tsakino, hiənu qoy nuogu ŋ gəkst kantrakj chörg kiamsa ist gatski hiənu qoy nuogu kabinishi, kiamsu kantr hhaa gant gedn ankiz atidas ishi eba. Kantrakj chörg kaaldas ishi kobn ŋ gənt ishi kabinishi qoy amki hiənu atidasis kiams hiənu qoy nuogu hhaa gant gəki gədnt anki

nuogu qoy ishi eba. Kantrkj chonj kolz ishi kobn ŋ gənt kobu kobinti. Kiams hiənu qoy nuogu kobu ka kolz tinaashi. Ishi oshki hiənu qoy nuogu taana qoy amity kek ebnti. Kantraskaar gətski dada koys tsasks yiəkj choysht kantrakj chonj ki naagja qajkj kiams hiənu qoy nuogu oshka.

4. Dadakie etu agəki hiənu qoy nuogu qajk kiamkiz ishi kobkint uochj.
5. Kek abernt wonm ta kantrakj chonj a-ann eoŋ. Yiəkj choyshtkaar bierkay ishi qiant naagja sumuka gədn ishi baŋgr biera. Qoy amki gədn ishi ankint uochj. Dada hiənu qoy nuogu manz abieru naagja sumuka gədn a xaagm gen eoŋ. Hhaas dəqiqə 1 kj yiəqiant kek aqəyŋki kiəlu taana dada qəya.
6. Dadakie naagnasis ishi tsakint kiams hiənu qoy nuogu (2^zka 3^zka naagnakie berdnkst ishi huonsuma).

Buudu nuogum uochkjakie

Kaaysakj hat yir yir hiənu qoy ishi qəyni? Ishi qəynt yintsiki hiənu qoy nuogunaz ishi tini?

Saamnt 19^z

Kaaysi hadi 17— ŋ-dogn baaln ŋ-iska

“ŋ-dogn baln ŋ-iska” addCriterion gədəki kaaysas kaas dognj bal nak tənt ishi xuusu huonsuŋ kaasyas ist kaasinki kudu.

Dadakie qajk dognj bal isk ishi utudaaz shishknjis baasŋki nuogakiekj hat hhaa kuduk ishi kaasn a edna.

1. Filip chartu mamsu dadakien 5-6 buudu mamsu /həykj kes buotu jeysh iski baalu berŋ. Gobakj hat qiabgis amki dognj baal ishi iska.
2. Astamaria hat ŋ-dogn bal iskino gə buuduakiesis geoŋ yiəkj choysht dadakie ishi dognj balt ki nuogakien Qiabgis:- tmrt ii, kudu, inchi, yap'm hakim ii gabukaar manz ishi bier xuusn eoŋ.
3. Shishtaki naagnakien (toku, wərəqət, kola, afiabu, esi, inchi, irsas, agəli agəlikli siali taanishi ishi so hiirdnkidakien ishi utuz gant ishi qəyn ednigo.
4. Wərqətkj hat ishi qəyki balas ishikj chontat begm ist akint sədnigo.
5. Dognj bala a iskndakj choysht ishi qəykidakj hat ishi nuogumn ednigo.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysakj hat iakz ishi utukida nak tñni? Yiramni?
2. Shshknis baasñkida nadakie ish tini?

Saamnt 20^z

Kaaysi hadi 18— yaab qaykiz

“Yaab qaykiz” gëdëki kaaysas kaasñ ishi dogñ baln ishi xuusn ednigo.

1. Íika tmrt ëika hakim ëika hhaakien qiabgsdëki akr dadakiesis ishknj dogñ hat yaab qayki nuogakien ishi xuusn eoñ.
2. Yiekñ choysht yaab qaykizka yaab qaykitkizñ ishi bier xuusa.

Buudu nuogum uochkñakie

- Yaab qaykiz qädndadakie naku naku ish tini?

Saamnt 21^z

Kaaysi hadi 19— Gob yir i-geni

“Gob yir i-geni” gëdëki kaaysas ñ kaasnt dadakie gob bøybin ishi xuusn huonsigo. Kaaysas ñ kaasñki kudu.

1. Dadakien yëltat karakar ishi am aln eno.
2. Gobu itsuka hhaayk kaar huons manz todyn tige. Bøybøykøy ñ qiant taani huons taasiti gë dadakiesis geno.
3. Gob edu kes gen tint yir gege ishi gë ebdëni? Gë ishi ebkidas ishi gien eoñ. Qiabgis:- yin bøybnti, yinkñ hat dirku ishi ginis yinkñ chörgki uochika nuuduka ishi amdëki dobshish gege.
4. Karakar am alki dadakie el gobu yaab dadu sis yir I taadëntka ays ñ-e bøybyntka ñ e bøybynkt gege ishi gë ebda?

Buudu nuogum

1. Gobu yir I- amkint ishi hiir gey?

2. Gobu ays η-e bəybynkint gege ishi gə ebda?
3. Dogj balu ays η-e bəybyni?

Kaaysi hadi 20— Ȱ-sumukj chonqki aabu boskiakie

Ȱ-sumukj chonqki aabu boskiakie gədəki kaaysas kaastəy ka dadu mandakie sumun sumukj kardu qajk ishi huonsum aabu boskiakien tamrn ednigo.

1. Elki dadakiesis sumu anki sumu karduka irasa tanj.
2. Dadakie ishi sumas kek ishi sien eoñ.
3. Kardu sumu (Aku, Kəy, Chamu) dadakie ishi məcha. Dadu mandakie dada məchkidas ishi sega. Suma aabu boskias ishi xuusu oshka.
4. Yiəkj choysh qoyda qoydasn qoy amki aabu bosky aankint gətsi yiəqiant choysh amigo. Dada kardas akobdien eoñ. Dada qoy amki aabu bosky aqiabgsn huonsuñ. Dadu mandakie kek ishi sədənt soñ.
5. Hhaa kudu qajk dadu mandakie ishi qəya. Dada sumu ist ki aabu boskia qoy am gatsnk aabu bosky uochi gatsñ. Kifil gatki dadakie ishi qəy dadas kek ishi səga. Astamaria aabu boskiakien blakordakj hat axsaaf gənishi sisa.
6. Yiəkj choysh elki dadakie ishi sumas wərəqət yaaszkj hat ishi xsaafn goñ. Kifilakj chonq inu zingumdəki dadakien huonsuñ. Dadakiesis ustis taasñ. Hhaas 15-20 dəqiqakj chonq ishi qəya. Mankiəlt dadu mandakie sumu qajk xaagm qəya.

Buudu nuogum uochkjaakie

- Ishi sumuakj chonqki aabu boskiakien ishi xsaafn eoñ.

Saamnt 23^z

Kaaysi hadi 21- kialu qajki kaaysi

Kuoti qulfu yiəqiant ziipu ishi biatəy qibshtəy ishikj kialu wəshisha sistntəy ishi e kialukaasin kuchuka aabuka ishi qabsu qəyn huonsuñ kaaysakj hat:-

1. Qulfuka ziipuka məchki baachi mamsnigo.
2. Qulfuka ziipuka ays ishi e biyatəy qibshtəy ishikj kialuas wəshisha sistnəy ent qiaabgsnigo.
3. Dadakie ishi sieda gant qulfuka ziipuka biatəy qibshtəy ishikj kialu wəshisha sistntəy enishi.

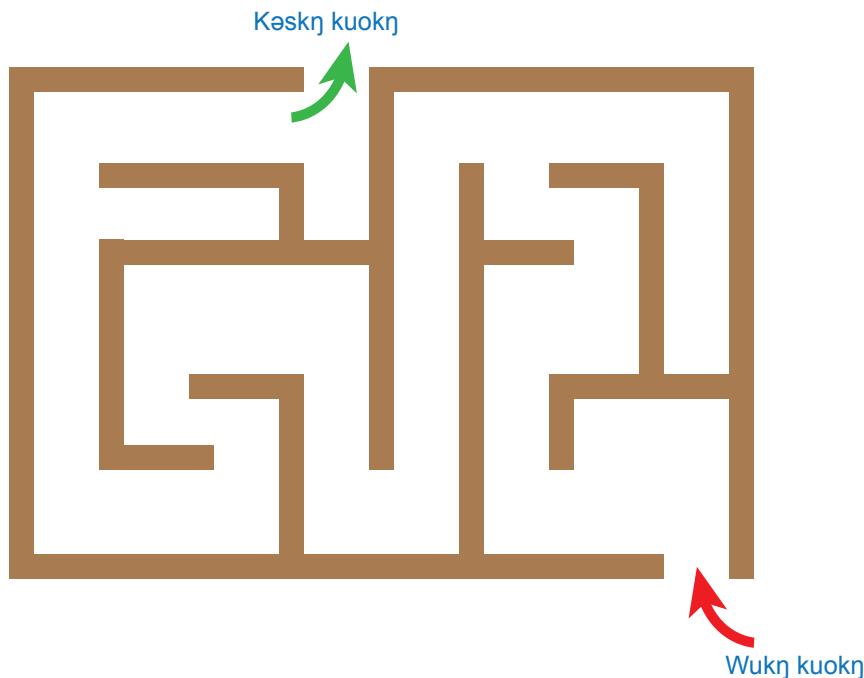
Buudu nuogum uochkñakie

1. Ishikj chonj yiki taki kialu qosku kek siisasnini? Yiramni?
2. Qulfaka ziipaka ay n e shign biatay qibshitay eni?

Kaaysi hadi 22—kieskj kudu baaskj

Dadakie sis akr hhaas taanishi wukj qaru kuokj wu gaf ki baalaki qanj tsaku chuntatka keakj baaltat taki ishikj sdnka ebmka iskn eo. Tsant yiakida shorshibaab amigo.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Kaaysas it utuj? Yiramni?
2. Kaaysa aguufi? Yiramni?

Saamnt 25^z

Kaaysi hadi 23- aabu bosky kiamsu kaaysi

Aabu bosky kiamsu kaaysi hienu qoy nuoguka nufu qoy nuogakien ishi qeyn ednki kudu.

1. Dadakie 5-7 amki buudu beskj.
2. Wærqet yaas yaaszkj hat el ki aabu boskiakien xsaafu wærqetakien ishikj tsant hushutat tifinishi el ki dadakie qoy qoy qays sëga.

3. El ki buuduaki aabu boskiyakiekj 5 metir ishi okj chal am aln eoñ.
4. Hhaakj qaqgkidakien gənshi sistət qəya.
 - El ki buuduakiekj tsant kida qoy ishi ashukst mandakie izkj/izhkj/ choysht alinishi.
 - Etu ngatsnti aqekst ashuki dadakie aabu boskiyakien qəysn gə kaaysa balis hiatinishi
5. Xaagjz hiatnti aqekst tsant ashuki dadu mandakie ishi tə aabu boskiyakien qəysn eoñ.
6. El ishi kaasdakj choysht qoy balt ishi gabu aabu boskiyakien kiamsu ishi xuuski hienu qoy nuogu qəyn eoñ.
7. El ki buuda ishi qəykidas ishi gabu esn eoñ.

Buudu nuogum uochkjakie

1. Ishi buuduakj chonj yir yir hienu qoy nuogu ishi nuogu ishi qəyni ?
2. Hienu qoy nuogu xuuskaay ishi kiz ist ishikij?
3. Hienu qoy nuogakie qaqj yir yir nufu qoy nuogu ishi qəyni ?

Saamnt 26^z

Kaaysi hadi 24- Inchkj aabu wuochkuru

“Inchkj aabu wuochkuru” gədəki kaaysas ə kaasjki kudu.

1. Dadakie 6-10ki buudu qank beskj.
2. Ishikj kuchu xaagjas job ishi e kucht məchishm karakar qəy aashua.
3. El ki dadakiesis inchkj aabu taasj. Qabgis paapay, luomi, muuzukaar manz taa inchkj aabaqanj ishi sumsn eoñ.
4. Inchkj aabu kaaysas kaasjki dadakie gəshkj ber buudu qoykj chonj yaku/6/ dadau ishi kaasjkint 3 inchkj aabu berj.
5. El ki buuduakiekj chonj dadu qoy bera chont wu oshkubaab ama.
6. Karakar am ashuki dadakie sis chuoku/siali/ yiəqiant markər taaj.

7. El ki dadakie ishi gəlis karakar gobakj hat ishi chats yiəkj choysht karakarakj chonj ashua.
8. Hhaakien gənishi sisna a qəy səsa.
 - Oshkubaaba inchakj aabakien qoy qoy oshkigo. Inchakj aabbaqjk sumuki dadakie karakarakj chonj kes karakar manzkj chonj ashun ednigo.
 - Karakarakj chonj ashunkida dadu 1 tigo.

Buudu nuogum uochkjakie

1. Oshkunki inchi aabu iakz ishi utudada nada təni? Ishi oydadaso? Yiramni?
2. Inchi aabu hhaakien ŋ emnt yir a huonsnt ishi xuuskiŋ?
3. Inchi aabakie ishi tadəki huonsas ŋ yaafint yir ŋ eni?

Saamnt 28^z

Kaaysi hadi 25- shoyt el Jab-gabun utdəgo

Kaaysas ŋ kaasŋki kudu.

1. Saamntakj chonj ki kiəlakien jab gab əyas gab əynish.
2. Jab gabu, shoyt el jab gabn ishi utuda. Jab gabu saamntakj gətsi kiz tigo.
3. Dadakie əyas ishi astamaria qank gab əynishi.
4. Haa kudu qank saamnt mandakien gətəy /əyqanjk gətəy/ :- kadu gab, kadu gab el kadu gabn utdəgo,
Kadu gab hhənjisdəki kiəlu tigo,
Saamntakj xaagŋz kiəlu tigo.
5. El ki kielalien dadakie haa kudu ishi əyn ednigo.
6. Yiəkj choysht el ki dadakie karakar ishi am ashunishi, dadu qoy aberdn xuuzi məchi jab gəkst mandakie jab gab əy əynishi.
7. Əyas ishi hotskst xuuzi məchki dada a utki dadusis ginigo. Dada xuuziyan a məchikst mandakie kadu gab əy əynishi.
8. Haa kuduk el ki dadakie jab gab ishi gats sənbət kiəlu qanjk əyn ednigo.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Saamntakj chonjki kiølakie yiki yiki yishi tini ?
2. Saamntakj chonj gøts kida nadø tøni ?
3. Hogøtat ki saamnt kiøla nadø tøni ?

Saamnt 30^z

Kaaysi hadi 26- Yaab baal am kastnz

Ishi xuuski tsøy ishi beru yaab baal am qøya:-

1. Dadakie und tsant ishi xuuski tsøy ishi edu qank ishi tsøyn amkidas bern eøj.
2. Berdnki tsøyakj chonj ishi utki yaab baalakien ishi kobn eøj.
3. Ishi berki yaab baalas ishi am kaayskat ishi ebkidas kek ishi xuustøy shishkishaken ebn eøj.

Buudu nuogum uochkñakie

1. Tsøyas ishi utna ishi oyni ?
2. Kaaysi nadø tønishi iøkz utkini ?

“O” kifilkŋ Tmrt Qubis

Maxsaaf 6. ይ

T

መግለጫ

ተ.ቁ	ይዘት	ገጽ
	መግለጫ-----	
	መዝሙር ቁጥር 1:- እንደሸጭ ትምህርት በት-----	
	መዝሙር ቁጥር 2:- የሰውነት ክፍልዎች -----	
	መዝሙር ቁጥር 3:-ትንሽ ትንሽ ወይቶ-----	
	መዝሙር ቁጥር 4:-የበት እንሰሳት መዝሙር ይችላል-----	
	መዝሙር ቁጥር 5:- እንቀዱት እንዳሰት-----	
	መዝሙር ቁጥር 6:-የቀለም ዓይነቶች-----	
	መዝሙር ቁጥር 7 - እና መታወሻ እንዳሁህ ነው-----	
	መዝሙር ቁጥር 8:- ወንድሸጭ ያዕቆብ እኩቱ የሽ-----	
	መዝሙር ቁጥር 9:-ሀላትን ባንድነት-----	
	መዝሙር ቁጥር 10:-አንድ ገዢ እንድንን መምራ-----	
	መዝሙር ቁጥር 11:-ወሳኝቶች-----	
	መዝሙር ቁጥር 12:-አረንጻይ መመራት በግርግር ገዢ-----	
	መዝሙር ቁጥር 13:-ቂ ፈረሰ-----	
	መዝሙር ቁጥር 14:-ሻረሻቁ-----	
	መዝሙር ቁጥር 15:-ንግድኩኩንን እንጠበቅ -----	
	መዝሙር ቁጥር 16:-የተተ በቃላት-----	
	መዝሙር ቁጥር 17:-ፈጸል መማር እውቀሉሁ-----	
	መዝሙር ቁጥር 18:-ትንሽ ቅጣል-----	
	መዝሙር ቁጥር 19:-አለማውቁ ይጠቃ-----	
	መዝሙር ቁጥር 20 :-ሳይንስ ማይንስ-----	
	መዝሙር ቁጥር 21 :-ወራጃን እምናለሁ-----	
	መዝሙር ቁጥር 22 :-ትበብ ተማሪ -----	
	መዝሙር ቁጥር 23:- ሆኖ ሆኖ -----	
	መዝሙር ቁጥር 24:- አቦሮንስ -----	
	መዝሙር ቁጥር 25:-የሳምንቱ ቁጥት መዝሙር-----	
	መዝሙር ቁጥር 26:- በዘመኑ በዘመኑ-----	
	መዝሙር ቁጥር 27 :-እንዳን ይስ አገኙሁ-----	
	መዝሙር ቁጥር 28 “ከ-ከ-ለ”-----	

Wukn

“Əy kifil kiəlu” hhaagaňk məchishm taadnki əyakie saamnta tmrtas huonsuz tigo. Gətsi əyak ŋ gədnas tsuku tsuku qajk besk xaagm gənishi sisa. Yiəkj choysht dadakie etkj choysht ishi əyn eoŋ. Yiəkj choysht əyakj gədnas shoyt el gədnigo. Yaash qanj aamnt ishi eblkint asədakj choysht əy naagjəkj hat yiəqiant edu qajk gab əy tmrtas ustisŋ. Yickj choysht əyakj chonj ishi siski hiənu qoy nuoguka ebmka tsant ishi tamrki tmrt naaz qajk ishi məchishimkint uochi nuogumsŋ.

Maxsaaf hhaatkj chonj a gəli a gəliki huons əyakie ist kinishi. Əyakie gats sis amz ishitidasis ishikj dogj baalt kuokj a gəli a gəliki əyakien, gob diəmbi kaasakieəyakie a gəli a gəliki əyakiekə əy naagj yaas yaasz qajk guuchi huonsumz basisigo.

Saamnt 1^z

Өү hadi 1 – Tmrt īipm η-təga

Tmrt īipm η-təga (2)
 Xuuskŋ̈ huurkŋ̈sis (2)
 Tmrt īipm η-təga (2)
 Xuuskŋ̈ huurkŋ̈sis (2)
 A B Ch tamrino,
 Hadi hadino.
 D E xuusino.
 Tmrt īipm η-təga (2)
 Xuuskŋ̈ huudkŋ̈sis (2)

Өү hadi 2- yaabkŋ̈ haadukie

Ȑgəlikä gaggulakiekä,
 Ȑkolaakiekä ashu kialaakiekä,
 Ȑeduca sinika aabakiekä hhāāyakiekä,
 hhaakie tinishi Ȑ haadakie,
 Ȑgəlikä gaggulakiekä,
 Ȑkolaakiekä ashu kialaakiekä,
 Ȑeduca sinika aabakiekä hhāāyakiekä,
 hhaakie tinishi Ȑ haadakie, (3)

Өү hadi 3- Kəbi yaas yaasin

1, 2, 3, kəbi yaas yaasin ,
 4, 5, 6, kəbi yaas yaasin ,
 7, 8, 9, kəbi yaas yaasin ,
 9 kəbi yaas yaasin , (3)

Əy hadi 4- İipmki yaapm əynishi

x2 { Sİipmki yaapm əynishi.
e! yir yir ishi geni?

Wuru əyge kaasige,
Miyawu miyawu gege,
Miyawu miyawu gege,

x2 { İipmki yaapm əynishi
e! yir yir ishi geni?

Kiyanu yir a geni? Yir yir ageni?
Wu...wu...wu gedego.
Usu orkigo,(2X)

Saamnt 2^z

Əy hadi 5- ŋ-xsoga ŋ-hhəjishima

Qoy, xaagŋ, kadu, kubm
ŋ-xsoga ŋ-hhəjishima
uchu, yaku, tuusu, ziəd,
saagn, tamu (2)
ŋ-echa chaklakŋ qaŋg
1^z, 2^z , 3^z, 4^z, 5^z, 6^z, 7^z, 8^z , 9^z,10^z

Əy hadi 6- Siali akrakie

Xhilizh siali,
Kiabdu elil,
Xhaŋk yir aakrkini,
Burtukan siali yir a-akrkini?
Tsubz siali yir a-akrkini?

Kiin aalu akrkigo.
 Xhilil ң gækst
 Xhilil akrkiz,
 Tsaanz siali
 Kkalkum akrkigo.

Saamnt 4^z

Өү hadi 7 – Kuchu xhurum yə tigo

Kuchu xhurum yə tigo yə tigo,
 Aabu xhurum yə tigo yə tigo,
 gəli xhurum yə tigo yə tigo

Saamnt 5^z

Өү hadi 8- ң- ochu kiyabm ң-nini Iigin

Ң-ochu Kiyabm Ң-ochu Kiyabm
 a-sogikŋ a- sogikŋ,
 dowla qogo, dowla qogo,
 qəydekwe qəydeke,
 E qəyno, e qəyno,
 Ң-aabu xhurumtəy azhu chaktəy,
 Baachi oftəy səxsink ki itsu əmtəy,
 Tmrt tīpm tiəno.
 Tmrt jcysh tamrino.
 ң-nini Igin ң-nini Igin,
 a-sogikŋ a- sogikŋ,
 dowla qogo, dowla qogo,
 qəydekwe qəydeke,
 E qəyno, e qəyno,
 Ң-aabu xhurumtəy azhu chaktəy,

Baachi oftəy səxsink ki itsu əmtəy,
Tmrt əipm tiəno.
Tmrt jcysh tamrino.

Saamnt 6^z

Əy hadi 9- shoyt el qoy balt

2x { shoyt el qoy balt qoy balt,
kaasini,
shoyt el qoy balt qoy balt,
kaasini,
a-yaartibaaba ń- yaartibaab tigo.
a-yaartibaaba ń- yaartibaab tigo.
2x { shoyt el qoy balt qoy balt,
hhənjishmino,
shoyt el qoy balt qoy balt,
kaasini,

Saamnt 8^z

Əy hadi 10- Qoykŋ hat qoyn guchitəy

Qoykŋ hat qoy guchi xaagŋ eno qoy guchitəy,
xaagŋkŋ hat qoy guchi kadu eno qoy guchitəy,
kadukŋ hat qoy guchi kubm eno qoy guchitəy,
kubmkŋ hat qoy guchi uchu eno qoy guchitəy,
Uchukŋ hat qoy guchi yaku eno qoy guchitəy,
yakukŋ hat qoy guchi tuusu eno qoy guchitəy,
Tuusukŋ hat qoy guchi ziəd eno qoy guchitəy,
Ziədkŋ hat qoy guchi saagn eno qoy guchitəy,
Saagnkŋ hat qoy guchi tamu eno qoy guchitəy,(2)

Saamnt 9^z

Өү hadi 11- Aatubaab

2x { җ-koyka җ-babka utudəno,
 җ-ninika җ-uochuka utudəno,
 Jiəyzh utu qaqk dogdəno!
 җ-aatubaabakie əmsdənishi,
 җ-aatubaabakie ofsuđənishi,
 җ-aatubaabakie tamrsdənishi,
 җ-aatubaabakie utudənishi!

 2x { җ-koyka җ-babka utudəno,
 җ-ninika җ-uochuka utudəno,
 Jiəyzh utu qaqk dogdəno!

Өү hadi 12- Xərmus xhilizh xərəp'ezkəj hat

Uchu xərmus xhilizh xərəxp'ezkəj hat,
 Qoyda a wuut chant kubm qianishi.
 Kubm xərmus xhilizh xərəxp'ezkəj hat,
 Qoyda a wuut chant kadu qianishi.
 Kadu xərmus xhilizh xərəxp'ezkəj hat,
 Qoyda a wuut chant xaagŋ qianishi.
 Xaagŋ xərmus xhilizh xərəxp'ezkəj hat,
 Qoyda a wuut chant qoy qianishi.
 Qoy xərmus xhilizh xərəxp'ezkəj hat,
 Qoyda a wuut chant wol qianishi (2)

Saamnt 11^z

Əy hadi 13- che haru

Che,che,che haru (2)
Haru gowdnzkj hat alkino,
Che,che,che, gə daagino,
Che,che,che haru (2)
giyanu akrki Harukj hat alkino,
Che,che,che, gə daagino,
Che,che,che haru (2)
Haru xsaanzkj hat alkino,
Che,che,che, gə daagino,

Saamnt 12^z

Əy hadi 14- Tsuylatsukien

Das das tsuylatsukien,
Shar shar kiese
Naara anarmtəy
Naara yə wəshisho
Iira a diəbtəy
Iira a yətəy
Guys guys guys
Guys yəlsi gino.

Өү hadi 15- Jiəyzh ң-куота

2x { shoyt kiəlt sətsňk ң qəykst
gətsi bangr bangrino.

Inkj aabuka kuchuka
Samin qaňk xhurumino
Inkj azhu chakino
Səxsıqañk ki itsu əmtəy
Kuchu xhurumino.

Tmrt ībis tieno
Shoyt kiəl yə eyno (2)

2x { shoyt kiəlt sətsňk ң qəykst
gətsi bangr bangrino.

Saamnt 13^z

Өү hadi 16- Kuolin kiyanu dadu

Kuolin, kiyanu daden, diirkug indəge
Qushtnkayki kuchu qaňk bartəy
Xsaabtu, baňgirs baňgrrse, debsu debsume
Wuutu korchme.

Өү hadi 17- Aabu bosky tamr utdəno

Dadakie tmrt tamrtəy zartəy
Aabu boskin ң ustu xuusa
“A” chuazhu ïi akrkige
“B” mimitsir akrkige
“U” xaasu akrkige
“O” miyagu akrkin tige (2)

Əy hadi 18- Esku yasin

Esku yasinen tsokie
kantrkj choŋg kodn gakt heshe
esku yasin xsastnkay kiden
elil matn əm iipm hieshdanen
esku yasinen oludäge
miya miya gətey
izhikj ipm wuudətəy.

Saamnt 15^z

Əy hadi 19- Xustnkay aqiaga

A a shoyt el iti xuusa.
E etka xuusnde.
Y tinka naabbtəy xuustəy.
I itika xuusnti.
A xustnkay istə aqiaga.

Saamnt 16^z

Əy hadi 20- Sayns sayns

Sayns sayns ī-zıibu,
Tamrs kida jiəyzh ī-alin,
İ-aabu xhurumtəy sətsink itsu əmkst,
İ-kuchu xhurum juakj itsu əmkst,
İ-ashu xhurum guot sogukst,
Yin kəy abgso sayns ī-naabbkst
Sayns sayns ī-zıibu
Tamrskida jiyzh ī alin.

Saamnt 18^z

Əy hadi 21- Kəben amino

1,2,3,
Kəben amino,
Kaait gañgino.
4,5,6
Kusumk̥j sap'm
Shar shar shar
7, 8, 9, 10
Kamkam amino,
Kaalt gañgino,
Kaachi amino,
Kaalt gañgino,
Kusumak̥j sap'm,
Shar shar shar

Saamnt 19^z

Əy hadi 22- Guuf tamari

Guuf tmari izn kuotigo,
Kudu atekst ebm qañk tego,
Kaamil yiækst chal sego,
Kudak̥j kañgu hat tən engego.

Saamnt 26^z

Əy hadi 23- hoyə, hoye

Hoya, hoye! (4)

ŋ-burja ho!

Ataki kora ho!

Xhamubaab tigo ho!

Xaalu qanjk kiz ho!

Kiabdu yəgo ho!

Izn ŋ-əmkn ho!

ŋ-komten ho!

a-hada shazhdəgo!

Qorqor gant ho!

Əy hadi 24- biargu qalz əy

Biargu qalz yəna – elil (2)

ŋ-yaartiakie – elil

ashuni qoy qoy – elil

inch ŋ-chantəy – elil

ii ŋ-kaafkst – elil

ii qiant qiana – elil

karbm taa iskiti – elil

bolnt hhaayəno – elil

biiz ŋ-hadtəy – elil

as ii ŋ-kaafkst – elil

kusumen biri gilgilen shishkindəy

Saamnt 27^z

Əy hadi 25- Saamnt kiəlu əy

1, 2, 3, 4, 5, tamrtəy kaastəy,
 6, 7, saamnt qoykŋ chonq 7 guod xuustəy
 Jab gab, kadu gab, kadu gab səst 5 guodas shoyt
 Yiəno tmrt t̄ipm xuskŋ xuskŋ gətəy
 Kubm gabka sənbətka t̄ipm huotəy
 ʃ-kaastəy kaastəy tmrt ii ututəy (2)

Saamnt 29^z

Əy hadi 26- Kəy kiəlu

Kəy kiəlu (2)
 Hhaay kaarn baskŋ
 A guodn bəŋgr yəgo.
 Abaŋgr yəkst aninin səgo.
 Səxsint i-kobŋ gən guys kobtəgo.
 Ka ishi intəy
 Abay tiənisha
 Ishi tsakŋ amkst hiənu sise
 Anini
 Iiru biargu wun
 Hhənjishim yəf yəfo

Saamnt 31^z

Əy hadi 27- Jo hhənjiminiti

Jo hhənjiminiti buoz atbaabakie
Jo hhənjiminiti elki astamariakie
Iiakz hhənjimkino utukino
Hhaasis ñ̄ danda inin hhənjiskigo.
Ñ̄-tsaskiki kiəla “O” kifilkj hat
Inkj ebm iskigo utu ist kigo.
Bəyby isk hhaasis ekinen
Womn ñ̄-taasa ñ̄ astamriyen sis
Bəyby isk hhaasis ekinen
Womn ñ̄ taasa ñ̄ astamariensis.

Əy hadi 28- ku ku

Ku ku taana saxskiti (4)
A-dada qaqkze iakz ñ̄-kaasa
dədu kiəl taana bəŋgriti
dədu kiəl dədu kiəl isŋka uguka (2)

“O” kifilkj Tmrt Qubis Yaku Maxsaafakie

(Tsəy, Kifilkj həykjki kaaysi, Qəydn səsisnz, Niayni xuuskj, kifil
chonjki kaaysi ka Əy)

ISBN: 978-99944-2-865-6

Top'ia Fedəral Diəmokirasi Ripobilik
Tmrt Minister

Dəbub Yint Yintki Yaabakie Kilil
Tmrt Biiro

Biri: 100.00